

Мужи, чьей мудростью был этот мир пленен,
В которых светочей познания видел он,
Дороги не нашли из этой ночи темной,
Посуесли и погрузились в сон.

Омар Хайям (1048–1138)

Іван Сміян

СТАРІСТЬ...

Книга 36

Exegi monumentum

(Я поставив пам'ятник)

Я пам'ятник собі поставив незотлінний,
До нього вік людська не заросте тропа,
Що перед ним чоло і камінь непоклінний
Александрійського стовпа?

Ні, я не ввесь умру. У лірнім заповіті
Душа переживе видимий мій кінець,
І славен буду я, допоки в білім світі
Лишиться хоч один співець.

Полине гомін мій скрізь по Русі великій,
І знатиме мене усяк її язык,
І гордий внук слов'ян, і фінн, і нині дикий
Тунгуз, і степовий калмик.

І довго житиму я в пам'яті народу,
Що добрі почуття я лірою плекав,
Що в мій суворий вік я звеличав свободу
І за подоланих благав.

О музо! наслухай господнього веління:
Не прагнучи вінця, оподадь від борні
Стрівай байдужістю і осуд, і хваління,
І блязня присуди дурні.

О. Пушкин (переклад М. Зерова)

Тернопіль
2019

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Світлани Бедної*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Сміян І.

- С 50 Старість... Книга 36 / І. Сміян. — Тернопіль, 2019. — 176 с.
Старість... Дивний період життєвого шляху людини. Це і підсумки її перебування на чудовій планеті Земля, це і нескінченні роздуми, це і фізична слабкість, це і нестабільна психіка... На останній сходинці кожна людина в думках чи на папері робить опис своїх вчинків і «не-вчинків» також. Але й тут вона лукавить: «Ніхто не може описати життя людини краще, аніж вона сама... Але, малюючи своє життя, людина займається самовиправданням, показуючи себе такою, якою вона бажає бути, але в жодному разі не такою, якою є. Найщиріші люди правдиві, особливо в тому, що вони кажуть, але вони брешуть у тому, що вони замовчують; і те, що вони приховують, спотворює таким чином сенс того, в чому вони зізнаються; повідомляючи лише частину правди, вони не говорять нічого» (Ж. Ж. Руссо). Отож ми такі правдивці! Усі ми грішні!

Для широкого кола читачів.

УДК 82-94

© Сміян І. С., 2019

1

«Чи можна сказати, що с т а р і с т ь робить нас нездатними до справ? До яких конкретно? До тих, які притаманні юності і вимагають сили. Але хіба не існує нічого, до чого був би здатний старик, що можна було б робити при здоровому глузді й послабленому тілі?» (Цицерон).

2

«Хто впрігся у власний візок, хай буде уважний на поворотах. Себе ж везе» (Станіслав Єжи Лец).

На превеликий жаль, людське уявлення про старість, як правило, сумне. Це проявляється й у повсякденному житті — як суспільному, так і особистому. Старики, особливо зовсім похилого віку, частіше заслуговують на формально-офіційну увагу, а не на увагу рівноправно-людського масштабу: «Що з нього (старика) візьмеш — він уже вижив з розуму!» Цій приказці є чимало життєвих підтверджень, але більшість старих-престарих людей вирізняється ясністю та гостротою розуму, що відображено в українських казках, у нашій поезії... Ви, читачу, лише вдумайтесь у слова Бориса Олійника, який нещодавно залишив нас:

МЕЛОДІЯ

Заболю, затужу,
заридаю... в собі, закурличу,
А про очі людські
засміюсь, надломивши печаль.
Помолюсь крадькома
на твоє праслов'янське обличчя.
І зоря покладе
на мовчання моє печать.
Забіліли сніги,
забіліли на цілому світі.
Опадає листок,
як зів'яле чайне крило,
Там, де ми відбули,
там, де наше відтьохкало літо, —
Забіліли сніги... забіліли сніги... замело.
Це приходить, мов сон.
Це приходить до мене із марень:
Теплий шепіт і схлип... чи сльоза,

чи роса од рік?
І на обрій вечірній
ляга, мов на еллінський мармур,
Ледь означений профіль
і тиха лілея руки.
Я для інших одцвів,
я під серцем сховав свої квіти.
Я від ока чужого
туманом осіннім укривсь.
Але якось вночі
підійди і торкни мої віти —
Я тобі засвічусь,
як нікому іще не світивсь!
Заболю, затужу, заридаю... в собі,
закурличу.
А про очі людські
засміюсь, надломивши печаль.
Помолюсь крадькома
на твоє праслов'янське обличчя.
І зоря покладе
на мовчання моє печать.

А ви кажете: старість не радість. Старість — це такий же період циклу життя, як і будь-який інший. Щоб ще раз підтвердити цю тезу, я наведу достатньо великий розділ (дещо скорочений мною) видатного філософа Артура Шопенгауера:

О РАЗЛИЧИИ МЕЖДУ ВОЗРАСТАМИ

Чрезвычайно хорошо сказал Вольтер: «У кого ум не соответствует его возрасту, тот испытывает все горести своих лет».

Поэтому уместно будет в конце наших эвдемонологических рассуждений бросить взгляд на те перемены, какие производятся в нас с возрастaми.

В течение всей нашей жизни в распоряжении нашем всегда бывает лишь одно *настоящее*, и никогда не располагаем мы чем-либо большим. Различается оно только тем, что вначале мы видим долгое будущее впереди, а под конец — долгое прошлое позади нас, и еще тем, что темперамент наш, но не характер, претерпевает некоторые изменения, благодаря чему настоящее всякий раз принимает иную окраску.

В своем главном произведении (т. II, гл. 31, стр. 394...) я разъяснил, что в *детстве* мы являемся гораздо более существами *познающими*, нежели *волящими*, и почему это так. От этого именно зависит то счастливое состояние первой четверти нашей жизни, которое впоследствии придает ей вид потерянного рая. В детстве у нас мало связей и потребности наши незначительны, т. е. имеется у нас мало импульсов для воли: большая часть нашего существа уходит, таким образом, на *познание*. Интеллект, подобно мозгу, уже на 7-м году приобретающему свои полные размеры, рано достигает своего развития, если и не зрелости, и все время ищет себе пищи в целом мире еще нового бытия, где все блещет прелестью новизны. Отсюда и происходит, что наши детские годы представляют собою непрерывную поэзию. Ведь сущность поэзии, как и всякого искусства, заключается в восприятии платоновской идеи, т. е. того, что с каждым единичным явлением есть существенное и потому общее *целому роду*: от этого всякая вещь выступает представительницей своего рода и один случай заменяет тысячи. Хотя и кажется, будто в сценах нашего детства мы всякий раз занимаемся лишь данным, индивидуальным предметом или происшествием, и притом лишь поскольку они связаны с направлением нашей воли в это мгновение, — однако в сущности дело обстоит иначе. Именно, жизнь, во всей своей значительности, стоит перед нами еще столь новая, свежая, впечатления ее еще не успели притупиться от повторения, и мы, среди своих детских интересов, в тиши, и без ясного умысла, все время заняты тем, что в отдельных сценах и происшествиях улавливаем сущность самой жизни, основные типы ее форм и обнаружений. Все вещи и лица представляются нам, по выражению Спинозы, «как бы подобием вечности». Чем мы моложе, тем больше каждое единичное явление заступает собою весь свой род. Тенденция эта из года в год становится все слабее, отчего и зависит столь большая разница в впечатлении, какое вещи производят на нас в юные года и в старости. Вот почему опыты и знакомства детской поры и ранней юности оказываются впоследствии постоянными типами и рубриками для всего позднейшего познания и опыта, как бы категориями, под которые мы подводим все дальнейшие приобретения, хотя и не всегда это сознавая. И вот таким путем уже в детские годы образуется прочная основа нашего мировоззрения, а следовательно и его поверхностный либо глубокий характер: в последующее время жизни оно получает свою цельность и законченность, но в существенных своих чертах остается неизменным. Вследствие этой-то чисто объективной и от того поэтической точки зрения, характерной для детского возраста и находящей себе поддержку в том, что воля далеко

еще не сказывается во все своей энергии, мы, стало быть, и обнаруживаем детьми в гораздо большей степени чисто познавательную, нежели волевою деятельность. Отсюда серьезный, созерцательный взгляд иных детей, который так удачно усвоен Рафаэлем для его ангелов, особенно в «Сикстинской Мадонне». По этой же причине детские годы бывают столь счастливыми, что воспоминания о них постоянно сопровождается сладкой тоской. В то время как мы с такой серьезностью работаем над первым наглядным *уразумением* вещей, воспитание, с другой стороны, старается привить нам *понятия*. Но понятия не дают подлинной сущности, — последняя, а стало быть, основа и истинное содержание всех наших познаний, заключается, напротив, в *наглядном* постижении мира. А это постижение может быть приобретено только нами самими, и его никаким способом нельзя нам *привить*. Поэтому как наша моральная, так и наша интеллектуальная ценность не заимствуется нами извне, а исходит из глубокого нашего собственного существа, и никакие песталоцциевские воспитательные приемы не в силах из природного олуха сделать мыслящего человека: никогда! — олухом он родился, олухом и умрет. Описанной, глубоко проникающей концепцией первого наглядного внешнего мира объясняется также, почему окружающая обстановка и опыты нашего детства так прочно запечатлеваются у нас в памяти. Именно, мы отдавались им безраздельно, ничто нас при этом не развлекало, и мы смотрели на лежащие вокруг нас вещи, как если бы они были единственными в своем роде, даже как если бы только они одни и были на свете. Впоследствии наша бодрость и терпение расходуются на массу других, вновь узанных предметов. Если теперь мы вспомним здесь, что изложено мною на стр. 372 и сл. (по 3-му изд. — 423 и сл.) упомянутого выше 2 тома моего главного труда, именно — что *объективное* бытие всех вещей, т. е. их бытие в простом *представлении*, во всех отношениях отраднo, тогда как их *субъективное* бытие, состоящее в волнении, в значительной мере сопряжено с страданием и скорбью, то, в качестве краткой формулировки подобного положения дел, придется, пожалуй, допустить выражение: все вещи прекрасны, когда на них *смотреть*, но ужасны, когда ими *быть*. А ведь согласно вышеизложенному, в детстве вещи гораздо более известны нам со стороны *внешнего вида*, т. е. представления, объективности, нежели со стороны их *внутреннего бытия*, со стороны волевой. Но так как первая, это — радостная сторона вещей, а субъективная и ужасная остается нам пока еще неизвестной, то молодой интеллект во всех тех образах, какие проводит перед ним действительность и искусство, видит столько же блаженных существ: он воображает, что, будучи прекрасным *для взора*,

они были бы еще гораздо прекраснее, если бы была возможность ими *быть*. Оттого мир разворачивается перед нами, как эдем: вот та Аркадия, в которой мы все рождены. Отсюда несколько позже возникает жажда действительной жизни, влечение к деяниям и страданиям, которое гонит нас в мирскую сутолоку. Здесь мы и знакомимся с другой стороной вещей, со стороны бытия, т. е. воления, на каждом шагу встречающего себе помехи. Тогда-то приходит постепенно великое разочарование, с появлением которого, как говорится, «исчезает пора иллюзий», а между тем оно продолжает углубляться, становится все полнее. Таким образом, можно сказать, что в детстве жизнь рисуется перед нами как театральная декорация издали, на старости — как та же декорация, только перед самими глазами.

Счастьем детства способствует, наконец, еще следующее. Как в начале весны все листья имеют одинаковую окраску и почти одинаковую форму, точно также и мы в раннем детстве все похожи друг на друга и поэтому отлично между собой сходимся. Но с наступлением зрелости мы начинаем отдаляться, притом все больше и больше подобно радиусам круга.

Что же касается остального периода первой половины жизни, имеющей столько преимуществ перед второй, т. е. юношеского возраста, то его омрачает, даже делает несчастным именно погоня за счастьем, в твердой уверенности, что оно должно нам встретиться в жизни. Отсюда возникает постоянно обманываемая надежда, а из нее — недовольство. Перед нами носятся, играя, картины призрачного, неопределенного счастья в прихотливо выбранных формах, и мы напрасно ищем их реального прототипа. Вот почему в годы нашей юности мы большею частью бываем недовольны своим положением и обстановкою, каковы бы они ни были: ибо мы приписываем им то, что сопутствует всей вообще пустой и жалкой человеческой жизни, с которой мы теперь впервые начинаем знакомиться после того как прежде ждали совсем иного. Было бы большим выигрышем, если бы путем своевременных наставлений оказалось возможным искоренить в юношах ложную мечту, будто бы в мире их ждет много приятного. На самом деле практикуется обратное, так как большею частью жизнь становится известной нам раньше из поэзии, нежели из действительности. Изображаемые поэзией сцены летят перед нашим взором в утренних лучах нашей собственной юности, и вот начинает терзать страстное желание увидеть их осуществление — поймать радугу. Юноша ожидает, что его жизнь потечет в виде интересного романа. Так возникает иллюзия, описанная уже мною на стр. 374 (по 3-му изд. — 428) 2 тома «Мира как воля и представление». Ибо прелесть всех этих картин обусловлена как раз тем, что это только картины, а не действи-

тельность, и потому при созерцании их мы пребываем в покое и вседовольствие чистого познания. Осуществиться — значит преисполниться волнения, а волнение это неминуемо приводит к страданиям... Если, таким образом, особенностью первой половины жизни является неудовлетворенная тоска по счастью, то вторая характеризуется опасением перед несчастьями. Ибо здесь у нас образовалось уже более или менее ясное сознание того, что всякое счастье химерично, страдание же реально. Оттого по крайней мере более разумные индивидуумы в этом периоде жизни стремятся более к простому отсутствию страданий и беспокойств, нежели к наслаждениям. Когда в годы моей юности у моей двери раздавался звонок, это доставляло мне удовольствие: мне думалось, что наконец-то! В позднейшее же время, когда раздавался тот же звонок, чувство мое скорее бывало несколько сродни страху, — мне думалось: «вот оно». Так и по отношению к человеческому миру, у лиц выдающихся и даровитых, которые, именно как таковые, уже не столь всецело могут быть к нему причислены и поэтому более или менее, в зависимости от степени своих достоинств, стоят одиноко, тоже имеется два противоположных чувства: в юности они часто чувствуют себя *покинутыми* со стороны людей, в позднейшие же годы *ушедшими* от них. Первое чувство, неприятное, основано на незнакомстве с людьми, второе, приятное, — на знакомстве с ними. Вследствие этого вторая половина жизни, как вторая половина музыкального периода, содержит меньше стремительности, но больше спокойствия, чем первая: это вообще зависит от того, что в юности нам кажется, будто на свете можно найти удивительно много счастья и наслаждения, только трудно до них добраться, тогда как в старости мы знаем, что тут нам ждать нечего, потому вполне на этот счет успокоившись, мы довольствуемся сносным настоящим и получаем удовольствие даже от пустяков...

Когда мы молоды, нам кажется, будто важные и знаменательные в нашей жизни события и лица будут появляться при звуках труб и литавр; в стрости, однако, взгляд на прошлое показывает, что все они пробрались без всякого шума, через заднее крыльцо и почти незаметно... С точки зрения молодости, жизнь — бесконечно долгое будущее, с точки зрения старости, это — очень краткое прошлое: так что вначале она представляется нам подобно вещам, если их рассматривать в бинокль, обращенный к глазам объективами, под конец же — подобно вещам в бинокль, который повернут к глазам окулярами. Надо достигнуть старости, т. е. долго прожить, прежде чем станет понятно, насколько жизнь коротка. Чем человек старше, тем мельче кажутся ему человеческие дела, все вообще и каждое

в отдельности: жизнь, стоящая перед нами в юности как нечто прочное и устойчивое, оказывается теперь быстрой сменой эфемерных явлений, — мы познаем ничтожество всего. Само время движется в нашей молодости гораздо более медленными темпами: вот почему первая четверть нашей жизни бывает не только самой счастливой, и самой длинной, так что она оставляет после себя гораздо больше воспоминаний, и каждый, при случае, сумел бы рассказать за этот период больше, чем за два последующие. Как в весеннее время года, так и весною жизни дни становятся даже в конце концов томительно долгими. Осенью, в том и другом значении этого слов, они становятся короткими, зато более ясными и устойчивыми...

Иногда мы думаем, будто нам страстно хочется вернуться в какое-нибудь далекое *место*, тогда как на самом деле мы тоскуем лишь по тому *времени*, которое мы там прожили, — мы были тогда моложе и свежее...

Подобно тому как, находясь на корабле, мы замечаем свое поступательное движение лишь по тому, как удаляются назад и от этого уменьшаются предметы, находящиеся на берегу, — точно также свою надвигающуюся старость человек усматривает из того, что уму представляются молодыми лица все более и более пожилые...

Поэтому даже то, что мы знали уже в молодости, теперь мы знаем гораздо основательнее, — так для каждого понятия у нас гораздо больше данных. Что молодости только *представлялось* нам известным, то в старости мы знаем *действительно*...

Только тот, кто достиг старости, получает полное и правильное представление о жизни, так как она лежит перед ним во всей своей целостности и своем естественном течении, главное же, он может видеть ее не только, как прочие, со стороны входа, но и со стороны выхода, так что тогда ему особенно ясно становится ее ничтожество, — между тем как прочие все время продолжают быть во власти заблуждения, будто самое главное еще впереди...

Как бы то ни было, молодость — время беспокойства, старость — пора спокойствия: уже сегодня можно сделать вывод об их взаимном благополучии. Ребенок жадно простирает свои руки вдаль, ко всему, что он видит перед собою в пестрой и разнообразной картине: ибо она прельщает его, так чувствилище его еще столь свежо и юно. То же самое, с большей энергией, проявляется у юноши. И его влечет к себе пестрый мир со своими многообразными образами: фантазии его немедленно создают из этих данных больше, чем когда-либо может дать ему этот мир. Вот почему он полон жадного и страстного стремления к неизвестному: это отнимает у него покой, без которого нет счастья. В старости же все это улег-

лось: отчасти потому, что кровь стала холоднее и раздражимость чувствилища уменьшилась, отчасти потому, что опыт просветил нас относительно ценности вещей и прочности наслаждения, благодаря чему мы постепенно отделались от иллюзий, химер и предрассудков, скрывавших раньше и искажавших свободный и чистый облик вещей: таким образом, мы все теперь познаем правильное и яснее и принимаем вещи за то, что они есть, а также, в большей или меньшей степени, приходим к уразумению ничтожества всего земного. Это вот и налагает на каждого почти старика, даже с очень обыкновенными способностями, известную печать мудрости, которая выделяет его из среды более молодых. Главным же образом все это приводит к душевному спокойствию, а оно играет значительную роль в счастье: в нем, собственно, даже необходимые условия и сущность последнего. Поэтому в то время как юноша воображает, будто на свете можно получить удивительно много приятного, только бы разве-дать — где старик проникнут экклезиастовским «все суета сует» и знает, что орехи пусты, как бы не были они позолочены.

Лишь в пожилые годы человек в полном смысле приходит к горацевскому «ничему не поклоняться», т. е. непосредственному, искреннему и твердому убеждению в суетности всех земных вещей и в пустоте всякого земного величия: химеры исчезли. Он уже не мечтает что где-то, во дворце или хижине, обитает особенное блаженство, большее, чем каким, в существенных чертах, и он пользуется в любом месте, если только его не тревожат телесные либо духовные страдания. Великое и малое, высокое и низкое, по оценке людей, не представляют уже для него разницы. Это сообщает старику особый душевный покой, в котором он с улыбкой взирает на обманчивые успехи мира. Он вполне отрешился от очарования и знает, что человеческая жизнь, чтобы ни делалось с целью ее разукрасит и обрядить, все-таки скоро проглянет сквозь всю эту ярмарочную мишуру во всем своем убожестве, и, несмотря на все краски и уборы, все-таки по сущности своей она всюду одно и то же: существование, истинная ценность которого всякий раз измеряется лишь отсутствием страданий, а не присутствием наслаждений, а еще того менее — пышностью...

Бедность в старости — большое несчастье. Если она предотвращена и сохранилось здоровье, то старость может быть очень сносной частью жизни. Спокойствие и обеспеченность — вот главные ее потребности: поэтому в старости, еще больше прежнего, любят деньги, которые заменяют собою недостающие силы. Уволенный Венерою человек охотно ищет развлечений у Бахуса. На место потребности видеть, путешествовать и учиться является потребность учить и говорить. Но это счастье,

если у старика осталась еще любовь к его умственным занятиям, а также к музыке, к театру и вообще известная восприимчивость к внешним воздействиям, которая, во всяком случае, у некоторых держится до самой глубокой старости. То что человек «имеет в себе самом», никогда ему не может пригодиться больше, чем в старости. Большинство людей, конечно, которые всегда были тупы, в глубокой старости все больше и больше превращаются в автоматов: они думают, говорят и делают все одно и то же, и никакое внешнее впечатление не в силах здесь что-нибудь изменить или вызвать их на что-нибудь новое. Обращаться к таким старцам с речью — все равно, что писать на песке: наши усилия почти немедленно исчезают без следа. Подобного рода старость на самом деле, конечно, лишь «мертвая голова» жизни... Упадок всех сил в прогрессирующей старости, притом все больший и больший, конечно, явление очень печальное: однако оно необходимо, даже благотельно, ибо иначе стала бы слишком тяжелой смерть, которой оно подготавливает дорогу. Поэтому величайшая выгода, какую приносит достижение очень глубокой старости, это эвтаназия — чрезвычайно легкая, никакой болезни не предшествуемая, никакими судорогами не сопровождаемая и совершенно неприметна кончина...

Основная разница между молодостью и старостью остается все-таки та, что у первой впереди жизнь, у второй — смерть, что, стало быть, первая обладает коротким прошлым и долгим будущим, а вторая — наоборот. Действительно, когда человек стар, для него остается еще только смерть, а когда он молод, перед ним жизнь, — и еще вопрос что из двух страшнее, и не есть ли жизнь, взятая в целости такая вещь, которую лучше иметь позади, нежели впереди себя. Ведь уже сказано в «Екклесиасте» (7, стих 2): «день смерти лучше дня рождения». Желать очень долгой жизни — во всяком случае, желание смелое. Ибо «кто долго живет, видит много зла», — гласит испанская пословица...

Як багато розумних, дуже розумних та талановитих людей! Артур Шопенгауер, Тарас Шевченко, Фрідріх Ніцше, Іван Франко, Генріх Гейне, Ліна Костенко, Епіктет, Борис Олійник, Марк Аврелій, Олександр Олесь, Цицерон, Леся Українка... Яка необмеженість їх думок, яка їх пророчість на віки, яка райдужна різноманітність змісту слова... Ось, читачу, зверніть увагу на мудру пораду Мішеля де Монтеня (1533–1592) нам, старикам: «Старикам не треба думати про смерть: нехай краще поклопочуться про те, як краще розпушити грядки на городі».

У мене виникає переконання того, що є необхідність створення в Україні шкіл для талановитих дітей, де вивчення загальноосвітніх пред-

метів побудувати на думках в е л и к и х ЛЮДЕЙ, геніїв людства. Щоби в наших серцях залишилось

СКАЗАНЕ ВАМИ

Ви пройшли, ви аж ген за світами,
Ви у райських чертогах, ясні:
Я привласнюю сказане вами —
Ваші вірші, балади, пісні.

Підбираю для власного щему,
Чи для власної втіхи, вже як, —
В муках творену вашу поему,
Знак любові і вищості знак.

А чи ж сам я не міг би сказати,
Чень, і в мене душа не німа:
І вишневий садок коло хати,

Ви ж лишили печаль Заповіту,
Кобзаря, Енеїду, Слова.
Ви всміхаєтесь з іншого світу:
Отакі то, козаче, дива...

Микола Петренко

Правда і те, що в таких школах мусять працювати лише талановиті вчителі. Не лише талановиті, а й всебічно освічені та знаючі л ю д и. При цьому слід пам'ятати Клода Гельвеція: «В кожній країні мистецтво формувати людей так стисло пов'язано з формою правління, що будь-яке помітне покращення в громадському вихованні маловірогідне без відповідних змін в самому державному устрою».

Старість! Її, старість, по-різному сприймають... Ось подивіться, нашому головному вченому в Україні, Борису Патону, коли вийде ця книга у світ, буде вже сто років! (Хай живе 120 років!). Сто років! А він ще офіційно є правителем усієї науки України! Наш президент, наш уряд, наші провідні вчені (їх вік близький до віку Бориса Патона) *твердо* вірять у його (Б. П.) фізичну і розумову стійкість та непохитність, незважаючи на літа, незважаючи на фізіологічні та анатомічні вікові зміни... Як це приємно сприймати нам, старикам! Отже, еліксир молодості таки є. І він у руках правителів нашої знедоленої України. Чого лише в їхніх руках немає!?

Це при тому, що «Нашому найсильнішому інстинкту, тиранові в нас, покоряється не лише наш розум, а й наша совість (Ф. Ніцше). «Убийте вашу с о в і с т ь — це найбільший ворог кожного, хто хоче швидко досягти успіху в житті» (Т. Маколей). Сьогодні закликати вбити совість звучить карикатурно. Як можна вбивати те, чого майже немає або немає взагалі?!

Але. Але, яка єдність правителів та вчених! Усі за президентство Академією наук України Борисом Патonom! Я теж. Лише не за президентство, а за пам'ять про його добрі справи в науці в минулому. Мене переконав Френсіс Бекон: «Дійсна єдність полягає в співпадині вільних

суджень після того, як питання досліджене... Згода не тільки не повинна рахуватися з надійним авторитетом, а, навпаки, має слугувати сильним доказом на користь протилежної думки. Загальна згода — найбільш поганий симптом у справах розуму. Бо більшості подобається тільки те, що вражає уяву і захоплює розум сплетінням звичайних понять».

У минулих своїх книгах я писав власну думку про те, що загибель Радянського Союзу є наслідком не того, про що торочать політики та «вчені», а глибокої старості та маразму керівників СРСР і КПСР. Я з великою обережністю можу сказати й таке: значних досягнень науки в незалежній Україні немає й тому, що багато керуючих наукою перебуває на великій відстані від неї. Наприклад, Володимир Литвин, ідеальний носій портфеля першої особи країни — УРСР, зразок успішного подолання кар'єрних сходинок, займаючи найвищі державні «крісла», Герой України, орденоносець України та Росії, успішно став академіком національної академії наук України, одним із керівників цієї академії (віце-президентом НАН України)... Володимир Литвин — неординарна особливість. Я знаю, що вчені — члени державних академій наук, повинні бути вдячними саме йому (В. Л.) за зважену матеріальну винагороду. Це Литвин спонукав президента Кучму підписати відповідний указ. У «Вікіпедії» про Литвина написано, що він симпатизує Росії, що він підтримував Януковича, що в його наукових пошуках немало запозичень (плагіат), що... І мене приємно дивує, що Володимир Литвин не видаляє цих неприємних для нього відомостей. Отже, кожна людина має свій позитив і негатив. Ось подивіться, як багато негативу можна бачити в ЗМІ про магната Ахметова. І водночас також із ЗМІ ми знаємо, що жоден із багатіїв України, навіть усі вони разом, не зробили стільки для людей, особливо дітей, як Ахметов — більше мільйону людей він зберіг життя! Віктор Янукович, доктор наук, професор, був членом президії Академії наук України; доктори наук, члени академії наук України Азаров, Табачник...

У нас, у стариків, свої

ОСІННІ АКВАРЕЛІ

Дні прозорі, як сльоза, останні дні повногрудої блакиті і трепетних кленів пахнуть чеканням, світанки на опалому листі зацвітають памороззю.

І хочеться випити небо, хочеться зневажити всіх, хто незграбно, поволеньки гортає день за днем, артистично розмахувати руками, навмисне штовхатися або, набравши в кишені племенистого листя, обсипати стрічних, а ще, згадавши дитинство, шибайголовою покотитися в степ.

Але дні — не мої. Вони хвилинки. Непомітні, легкокрилі, діловий вир не дасть їм змарнуватися.

Все ж таки інколи трапляються надвечір'я. Мої. Звертаю до парку. З крутого узгір'я видно, як переможено схиляється день: в далечині їжаться димарі, спілітаються в стьожки вулиці, незліченними намистинами іскряться сигнальні ліхтарі. Принадна далечинь, що вічно цілинна і чекає нових незнаних сміливців.

Унизу — невтомна гонитва міста, верещать сирени, немов підганяючи: швидше!

«Життя! В ньому стільки переконуючої сили і повноти, — згадую захват мого приятеля-романтика, — що недоречно дозволити собі байдужість чи слабкість».

А довкола спокій — тільки з мерехтливих, як лампади, кленів капає пошерхле золото. Своєрідна краса: урочистість у падінні листя, стареча мудрість у задумі дерев.

День згасає, з густого натовпу дерев обережно здійсмається сутінь і м'яко павутинить людські постаті, загружаючи в падалишній жовтизні.

А. Любченко

У наведеному більше звучить філософія правди, а нижче я наводжу правду чутливості душі немолодого Бориса Олійника:

ПРОЩАЛЬНИЙ ВАЛЬС

Однокласникам Новосанжарської школи

Золоті мої надії, золоті мої сади...

Надвечір'я вересневе одягається в кармін.

Відкурикали осінньо, відгукали поїзди.

...А на третім полустанку осипається жасмин.

Голубі мої світанки, кольорові мої сни.

Скільки літ перелетіло, скільки зим та перемін!

А крило моє травневе повертає до весни,

Де на третім полустанку прокидається жасмин.

Та не може ж того бути, що одбуте промина!

Поверніть мене до класу срібним покликом дзвінка.

Зажурилась моя парта, третя парта від вікна.

...А твоє волосся хлюпа, наче бронзова ріка.

Відступіться, мої літа, як тумани за поля!

Випливаєш ти красиво на прощальний юний вальс.

Вся в небесно-голубому — перша дама короля.
...А зоря моєї долі тихим сумом повелась.

Білим квітом на волосся опада холодний час —
Скільки літ перелетіло! Що було, то відгуло...
А мені і досі сниться молодий вишневий вальс,
Хоч між нами всі дороги вже давно перемело.

Золоті мої надії, золоті мої сади...
Надвечір'я вересневе одягається в кармін.
Відкурликали осінньо, відгукали поїзди.
...А на третім полустанку осипається кармін.

Золоті мої (твої) надії, золоті мої сади... Вони — золоті надії та золоті сади, не покидають людину доки в неї б'ється серце. Вони є ознакою життя. Є надія — є життя. Надія зникає зі смертю. Вони (надії) є часткою різноманіття життя! У мене так враження, що людина ніколи не замислювалась над тим, яке багатоскладове, багатовекторне, багатомальовниче, невтомне в своєму русі життя. Ось нещодавно близько 2-х годин я провів за комп'ютером, потім цілий день приводив у порядок свою городину (капусту, помідори), а ввечері по телевізору побачив похорони Фіделя Кастро, які проходили на початку грудня 2016 року.

Фідель Кастро! Неймовірна людина! Неймовірний керівник держави! Йому не було й немає рівних на нашій планеті! Відмовився від сімейного багатства, яке передав державі; безграмотну країну (коли прийшов до влади 60 % населення не уміли читати та писати) перетворив на освічену; шкільна та університетська освіта стали безоплатною; медицина стала не лише безкоштовною, а й найбільш передовою у світі (дитяча смертність низька, тривалість життя висока...).

Ось панове, керівники України, де необхідно брати приклад для медицини своєї країни, а не завозити різноманітних зайд з усього світу для проведення реформ у нашій державі! Багато років тому я брав участь у міжнародній конференції, яку проводило МОЗ України, за медичними наслідками Чорнобильської катастрофи. І там я довідався, що лише одна держава (!) на нашій планеті спромоглася надавати організовану безоплатну багаторічну медичну допомогу нашим дітям, які постраждали «від Чорнобиля». І ця держава називалась Кубою. Кубою Фіделя Кастро. Кубою, яка десятиріччями була заблокована від усього світу найбагатшою, найдемократичнішою державою світу — США. Те, що США — демократична держава, підтвердив і й мій онук, який у студентські роки два роки поспіль їздив туди за програмою work and travel. Про це говорять й такі

факти: діти секретаря парткому мого вузу в роки незалежності України без перепон подалися до США, донька Йосипа Сталіна, син Микити Хрущова також ще раніше перебралися на постійне мешкання також до Америки... Навіть донька Фіделя Кастро втекла до Америки. Парадокси! Мабуть, парадокси — це один із двигунів руху.

Трохи відволікся. Знову повертаюся до Фіделя. Його прах провезли 900 км — від Гавани до Сантьяго-де-Куба. Ця церемонія тривала 4 дні. На всьому останньому шляху Фіделя Кастро його зустрічали та проводжали тисячі й тисячі кубинців, які щиро плакали за ним, які глибоко сумували за ним, виражаючи це сльозами жалю. Думаю, що такого щиро-го відношення своїх людей, людей своєї держави не знав ніколи жоден очільник держави після своєї смерті.

Що ж заповів він, на відміну від усіх державних очільників? Не називати його ім'ям вулиці, площі, установи..., не встановлювати йому пам'ятників... Нічим не підкреслювати культ особистості. На кам'яній брилі, де покоїться прах Фіделя Кастро, написано лише одне слово — FIDEL.

Фідель Кастро на практиці переконав людство: на планеті Земля має право на існування різноманіття *справедливості*.

Організація Фіделем медичного центру з оздоровлення дітей України, які зазнали уражень від Чорнобильської катастрофи, з тисячним колективом фахівців — це прояви тиранії та диктатури? Сотні тисяч смертей мирних мешканців після атомного бомбардування в 1945 році Труменом — це прояв захисту демократії?.. Голова йде обертом від думок про головну лінію життя. Хоча Джордж Орвелл у своїй книзі «1984» вустами свого героя О'Браєна пояснює це так:

Партія прагне до влади лише переслідуючи свої власні інтереси. Нас не цікавить добробут інших, нас цікавить лише влада. Нам не потрібне ні багатство, ні розкіш, ні довге життя чи щастя: нам потрібна лише влада, абсолютна влада.

Ми знаємо, що ніхто не захоплює владу, щоб потім відмовитися від неї. Влада — не засіб, а кінцева мета. Диктатуру запроваджують не для того, щоб стати на сторожі революції, це революцію здійснюють для того, щоб запровадити диктатуру. Метою переслідування є переслідування. Метою тортур — тортури. Метою влади — влада.

Світ страху, зрадництва, катувань, світ, де ти чавиш людей і де чавлять тебе, світ, який стане не менш, а ще БІЛЬШ нещадним — таким ми бачимо шлях його удосконалення. У нашому світі не буде інших емоцій, окрім страху, люті, тріумфу та самоприниження.

Ми знищимо всі задоволення. Але завжди — не забувайте про це, Вінстоне, — завжди існуватиме сп'яніння від влади, яке постійно зростатиме й постійно ставатиме ще ненаситнішим. Завжди, будь-якої миті, існуватиме сп'яніння від перемоги, радість чавити безпорадного ворога. Якщо ви хочете уявити собі майбутнє, уявіть підошву чоловіка, що чавить людське обличчя — чавить вічно...

Я так багато сказав позитиву про Фіделя Кастро, а потім зазирнув у «Вікіпедію», де написано, що Фідель Кастро — диктатор-тиран, таємно торгував кокаїном, убивав людей, заганяв їх у концтабори... І знову парадокси думок та тверджень...

І що тут скажеш? Хіба що

Рідко, нене, згадую про тебе,
Дні занадто куці та малі.
Ще не всі чорти живуть на небі,
Ходить їх до біса по землі.

Бачиш, з ними щогодини б'юся,
Чуєш — битви споконвічний грук!
Як же я без друзів обійдуся,
Без любові їх, без очей і рук?

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Громотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

2* Сміян І. С. Старість...

Василь Симоненко

«Я там був, мед пив...». Справді я був на Кубі — як турист, керівник туристичної групи з Тернопілля, разом із дружиною. Ми не лише відпочивали, а й знайомилися з життям кубинців. Усе це зафіксовано на фотографіях. Враження надзвичайно глибоке та чутливо-всєбічне. Мені навіть довелося взяти участь у політичній акції. На чергову санкцію США проти Куби був організований багатотисячний (а може, і мільйонний) мітинг у Гавані. Кубинське керівництво нашого відпочинку запропонувало мені виступити на цьому мітингу, не говорячи про тему виступу. Чому мені, а не керівникам інших туристичних груп (партійним працівникам) з Радянського Союзу, які були в той час на Кубі, — не знаю. Можливо, тому, що я був професором (ректором я ще не був), а в той час слово «професор» звучало престижно. У своїй короткій промові я говорив про красоту Куби та її людей, про нашу вічну дружбу. Що було — те було. І від цього нікуди не подітися, про це йдеться й у романі Джорджа Орвелла «1984»: *Лише дисциплінований розум спроможний побачити реальність, Вінстоне. Ви вважаєте, що реальність — це щось об'єктивне, що існує саме по собі. Ви також вважаєте, що природа реальності самоочевидна. Коли*

ви обманюєте себе, думаючи, що ви щось бачите, ви вважаєте, що кожен бачить те саме, що й ви. Але я запевняю вас, Вінстоне, що реальність не є зовнішньою категорією. Реальність існує лише в людській свідомості, й більш ніде. І то не в індивідуальній свідомості, яка може помилятися й будь в якому разі швидко помирає, а лише у колективній і безсмертній свідомості Партії. Те що Партія вважає істиною, і є істиною. Побачити реальність можливо лише очима Партії. Ви повинні це усвідомити, Вінстоне. Це вимагає в певному розумінні акту саморуйнування, зусилля волі. Перш ніж ви повернете собі здоровий глузд, ви повинні скоритися...

І все-таки краще керуватися таким: «Людей і народи змушують робити висновки з минулого; тоді як лише те, що буде, що необхідно зробити тепер, пояснює нам, що, власне, було і яке мало значення» (Кароль Іжиковський).

То що я після цього за

ДЕКАДЕНТ

Я декадент? Се новина для мене!
Ти взяв один з мого життя момент,
І слово темне підшукав та вчене,
І Русі возвістив: «Ось декадент!»

Що в моїй пісні біль, і жаль, і туга —
Се лиш тому, що склалось так життя.
Та є в ній, брате мій, ще нота друга:
Надія, воля, радісне чуття.

Я не люблю безпредметно тужити
Ні шуму в власних слухати вухах;
Поки живий, я хочу справді жити,
А боротьби життя мені не страх.

Хоч часто я гірке і kwasне ковтаю,
Не раз і прів, і мерз я, і охрип,
Та ще ж оскомини хронічної не маю,
Катар кишок до мене не прилип.

Який я декадент? Я син народа,
Що вгору йде, хоч був запертий в льох,
Мій поклик: праця, щастя і свобода,
Я є мужик, пролог, а не епілог.

Я з п'ющими за пліт не виливаю,
З їдцями їм, для бійки маю бук,
На празнику життя не позиваю,
Та в бідності не опускаю рук.

Не паразит я, що дуріє з жиру,
Що в будні тільки дума про процент,
А для пісень на «шррум» настроїть ліру.
Який же я у біса декадент?

Іван Франко

Спогади, думки, самоперетравлювання час від часу зупиняє природа своєю привабливістю, чарівністю... Немає переліку кількості ліків, яка все збільшується й збільшується... І немає, і не буде (на жаль) жодного лікарського посередника, скільки б він не коштував, який підтримував би людину в постійному здоровому стані. І є ДАРИ природи, ДАРИ Божі!!! Безоплатні! Спокон віку! Без яких людина не може існувати (повітря, вода, рослинність...), і, які людина використовує недостатньо вміло, бережливо, цілеспрямовано... Чому? Тому що вона, людина, чомусь вирішила, що вона дуже розумна (*homo sapiens*), що вона над природою, навіть може нею правити. Помилка! Велика помилка. Людина — мікроскопічна частка природи, як і все те, що ми бачимо, з чим постійно спілкуємося.

Отож: «Хто хоче виростити тіло заповідей Христових, нехай шукає словесного чистого молока материнської благодаті. Ним живиться кожен, хто шукає Христа і хоче зрости в Ньому. Молоко, чи премудрість, пожива для зростання, подає зі своїх соків теплоту немовлятам у Христі, а досконалим — мед поживний — свою веселість на очищення. «Мед, — каже Соломон, — і молоко у тебе під язиком» (П.п. 4, 11). Молоко має силу жити й рости, а мед — силу Духа очищати, як каже Соломон. А великий Апостол, розрізняючи силу поживи, каже: (Як немовляток) я молоком поїв вас, не їжею (1 Кр. 3. 1, 2). [із книги «Добротолубіє» т. 1. 2009].

Думки, їх глибина і ширина різні в кожній людині, але вони притаманні всім, як і надія. Думки і надії — найхарактерніші критерії життя, життя людини. Але є ще й дія та її результат: «Дія є виявленням сили: діло — результат дії. Але силу спрямовує ідея: вона не рухається довільно, в неї є автор, рушій сили й дії» (Іван Федорович).

А як це виглядає в практичній площині? Відповіддю на це питання може бути промова Президента України Петра Порошенка на урочистостях, присвячених 26-й річниці Незалежності України 24 серпня 2017 року:

Ваша святосте!
Ваші блаженства, всечесні отці!
Шановне українське війнство!
Високоповажні іноземні гості!

Дорогі співвітчизники і українці всього світу!

Сьогодні начебто і не кругла дата. Не ювілей. Але двадцять шостий рік Незалежності все ж таки став особливим. Він виявився щедрим на кілька позитивних подій. Вони залишають свій слід в нашій історії і впливають на наше майбутнє.

На двадцять шостому році Незалежності ми успішно завершили боротьбу за ратифікацію Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Щоб заблокувати цей процес, Москва доклала ще більших зусиль, ніж свого часу до зриву підписання самого договору.

Є така приказка: «Собаки брешуть, вітер віє, а караван, наш український караван — іде». Першого вересня, через тиждень, Угода набирає чинності і стає для нас дорожньою картою реформ. А дорога у нас одна — широкий євроатлантичний автобан, який веде до членства в Європейському Союзі та НАТО.

На двадцять шостому році Незалежності на цьому шляху ми зруйнували візову завісу. Громадяни України отримали заслужене право вільно подорожувати до країн Євросоюзу. Угода про асоціацію і безвіз — це те, що є переконливим свідомством про наш остаточний — де-факто і де-юре — розрив з імперією. З тією, яку Рональд Рейган назвав «імперією зла». Сподіваюся, присутній тут міністр оборони США Джеймс Меттіс підтвердить коректність цитати. А от за точність визначення ручаємось вже ми, українці, — бо відчули його на власному досвіді.

На двадцять шостому році Незалежності ми, нарешті, вийшли з глибокого шоку, болю і випробувань, які спричинила для української економіки російська гібридна агресія. Відновили зростання ВВП, і подальші прогнози — позитивні. Це створює можливості до поступового відновлення рівня життя українців.

Про те, що найгірше, найважче, найбільісніше вже позаду, можна говорити доволі впевнено. З одним лише застереженням. Ми не знаємо, що в голові у «того, хто сидить за поребріком» і посилає до нас тих, про яких сам каже «их там нет».

Найменше, чого хоче Росія, так це успішної України. Наче вона взагалі ніякої України не сприймає. І тому в кремлівських «лабораторіях» то Новоросію видумують... То, як-от зовсім нещодавно, проголосили Малоросію.

Ну що на це скажеш?

«Нехай собі як знають, божеволіють, конають, — а нам своє робить!».

І хоча це рядок вже радянізованого Павла Тичини, він цілком годиться як наша відповідь росіянам.

У нас нема жодних сумнівів, що попри всі труднощі, Україна буде успішною. І українці будуть успішними. Незалежність дала нам шанс, якого ми не можемо змарнувати. Дивимосся в майбутнє і йдемо вперед!

Погляньте на цей Майдан. Не на трибуну, а на плац. Тут, перед вами — справжня еліта українського суспільства, наші захисники і гаранти Незалежності. Дозвольте повторити те, що я вчора тут на Майдані казав, відкриваючи виставку зброї та військової техніки. Це навмисно, до речі, так задумано, щоб вона не промайнула та поїхала, а стояла. Щоб її можна було уважно роздивитися у всій красі та у всій силі.

Так от: найміцніше «залізо» в нашій армії — це те, з якого зроблені наші воїни.

Це — 42 Героя України! Зараз я можу назвати імена сорок третього та сорок четвертого. Двадцятидвохрічний лейтенант Василь Тарасюк, мужній оборонець Авдіївської промзони — однієї із самих гарячих точок на теперішній лінії зіткнення.

І капітан Євген Лоскот, який в чотирнадцятому році зупинив рух колони російських військ в бік Щастя. Потрапивши в оточення, останньою гранатою він підірвав себе, вигукнувши при цьому «Слава Україні!»

Укази про присвоєння їм найпочеснішого звання підписані мною сьогодні. Двісті учасників параду ще раніше відзначені державними нагородами за фронтову звитягу.

Двісті тисяч пройшли через шість хвиль мобілізації. Вже близько ста тисяч — зараз добровольцями пішли служити за контрактом. 130 тисяч воїнів із бойовим досвідом зараховані до мобілізаційного резерву. І у разі загострення ситуації — готові швидко повернутися до строю.

Це — армія, яку підтримує весь український народ. Це по-справжньому народна армія!

Шановні співвітчизники!

Ми схилиємо голови перед пам'яттю героїв, які віддали свої життя за мирне майбутнє України. Вклонімося кожній українській родині, яка втратила чоловіка чи сина, матір чи доньку.

З особливим болем саме в ці дні згадуємо героїв Іловайська. Їх підступно атакували регулярні підрозділи російської армії, які вдерлися на нашу землю — без оголошення війни, як колись Гітлер.

Вічна пам'ять воїнам, які полягли в боях за вільну, незалежну Україну.
Вічна їм слава!

І прошу вшанувати хвилиною мовчання українських воїнів і мирних громадян України, які загинули у війні що її розв'язав російський агресор. Загалом, понад десять тисяч українських життів — на совісті Кремля. Повік не забудемо і не пробачимо ніколи. І нікому!

Дорогі українці!

Це вже не вперше, коли Москва намагається придушити українську Незалежність. Про це нагадують знамена, які з хвилини на хвилину відкривають парад. І прапори Першого Українського полку імені Богдана Хмельницького та Третьої Залізної дивізії Армії Української Народної Республіки. З російсько-більшовицькою ордою вони билися ще на початку минулого століття.

Є три головних висновки з літопису Української національної революції минулого століття, які варто знати кожному. Ми маємо бути сильними і приділяти належну увагу своїй армії для того, щоб не годувати чужу. Сто років тому це зрозуміли надто пізно.

Ми маємо бути єдиними. Навіть найміцніші мури впадуть, якщо всередині фортеці панує внутрішній розбрат. Сто років тому саме він став причиною втрати державності. Але ще давні мудреці казали: «Мужність творить переможців, єдність творить непереможених».

Маємо шукати і триматися за союзників. Сто років тому залишилися сам-на-сам з Росією, а вижили тільки ті нові держави, які мали належну зовнішню підтримку.

Тепер все інакше. І я впевнений у нашій армії. Вона є в найкращій формі, ніж будь-коли — і це, до речі, оцінка європейських аналітичних центрів. Але попереду ще багато роботи із її зміцнення та модернізації, набуття нею повної сумісності зі стандартами НАТО. Ми шукаємо і знаходимо асиметричні та ефективніші рішення, щоб у тривалій історичній перспективі стримувати російську армію — найбільшу в Європі і третю в світі.

Україна готова дати жорстку військову відсіч агресору в його спробі піти у наступ. Але все ж таки ми виходимо із пріоритетності мирного, дипломатичного, політико-правового шляху повернення Донбасу та Криму.

Я впевнений у наших союзниках. І для нас є надзвичайно символічною участь зараз, в цьому параді, керівників оборонних відомств і військовослужбовців Збройних Сил Великої Британії, Грузії, Естонії, Канади, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Румунії і Сполучених Штатів Америки.

Нарешті, я впевнений і в тому, що нам вистачить розуму і сил, щоби політичну боротьбу всередині країни утримувати в межах європейських

стандартів цивілізованих стосунків влади та опозиції. Щоби ворог не зміг підірвати нас із середини. Щоби «п'ята колона» і не думала підняти голови. Щоби отаманщина не руйнувала основ державності. Словом, щоби в політичному протистоянні ми самі себе не знищили.

Що додає оптимізму? Російська агресія згуртувала нас в єдину політичну націю. Традиційні українські хутори, — де що не хата, то обов'язково з краю! — об'єдналися в єдину патріотичну родину, яка відстоює свій спільний дім.

Постало громадянське суспільство небайдужих, патріотично налаштованих людей, яке є ключовим моїм союзником в проведенні реформ.

Ми пізнали реальну ціну справжньої свободи! Наша Незалежність народом омріяна, на референдумі узаконена. І народом захищена від зазіхань з боку Росії!

Саме через те, що сьогодні такий великий день, розмову про наші старі проблеми і нові виклики, свідомо залишаю на будні. Вона обов'язково відбудеться найближчим часом.

Але про моральний орієнтир хочу сказати прямо зараз. Кардинал Любомир Гузар закликав ставитися до України згідно заповіді Божої «шануй отця і матір». «Україна, — вчив Владика, — в широкому значенні національна родина, іншої в нас нема. Треба сказати собі, що я народився українцем, так Бог дав, і я маю обов'язок дбати про свій народ».

Це настанова не лише для влади, а для всього суспільства, бо Його блаженство також наголошував: «Якою буде наша рідна Україна, залежить від нас, від кожного з нас. Україна буде такою, якою ми її зробимо.... Усі ми, на служінні правди, добра і краси».

Незалежність — в надійних руках нашого покоління.

З 26-річницею Незалежності України!

Слава українському війську!

Слава Збройним Силам України!

Слава українському народові!

Україні — слава!

З моєї точки зору промова Петра Олексійовича вирізняється довершеністю, а враховуючи його емоційний пафос, її можна означити епохальною. Як би хотілося такі слова сказати і про практичну діяльність нашого Президента в різних напрямках державної діяльності! Як би хотілося не чути таких думок про нашу державу, які напередодні свята озвучив Орест Зварич у нашій газеті «ВЖ» 23 серпня 2017 року в статті

РІВЕНЬ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСАДОВЦІВ І КОРУПЦІЯ

Ця тема нині є однією з найактуальніших для українських ЗМІ. Одні стверджують, що досягнути значних успіхів у боротьбі з корупцією неможливо без суттєвого підвищення зарплат таким борцям і чиновникам високого рівня. Інші вважають, що все має бути навпаки. Успіх України залежить від «реформи справедливості» — подолання прірви між бідними і багатими. Нашій владі надміру добре. Якщо вона буде їсти, їздити, жити, як усі, то стане ближчою до простих людей.

А чи насправді наші високопосадовці такі бідні? Посадовий оклад голови правління НАК «Нафтогаз України» Андрія Коболева становить понад 1 млн грн щомісяця. Керівник «Укрзалізниці» Войцех Бальчун отримував майже 500 тис. грн. Місячна зарплата керівника «Укрпошти» Ігоря Смілянського — не менше 333 тис. грн. Мінімальний рівень посадового окладу судді Верховного Суду України — 120 тис. грн, апеляційних суддів — 40 тис. грн. А є ще різні види доплат і премій. Не бідують наші Президент, урядовці, народні депутати, прокурори, поліціянти та інші слуги народу.

Грошололюбність — це риса, притаманна людям, які не живуть за Божими принципами (апостол Павло, 2 Тимофія 3:1–5). Не можна бути християнином і демонструвати своє багатство. Христос не мав матеріальних благ. Першими християнами були здебільшого бідні.

Коли йдеться про матеріальні блага, то збагатитися можна лише за рахунок іншої людини. Багатство в Україні найбільше залежить від можливості «освоювати» держбюджет. У нас при владі або олігархи, або їхні лакеї. Всі наші реформи здійснюються за рахунок малозабезпечених. Люди — лише сировина для великого капіталу.

Розрив у доходах найбагатших і найбідніших не повинен перевищувати 7–8 разів. В Україні він становить сотні разів і є найбільшим на пострадянському просторі. Більша частина наших співвітчизників перебуває за межею бідності.

Там, де панує закон, гроші не мають такої цінності. Президент Франції Франсуа Олланд у 2012 р. скоротив на 30 відсотків зарплату собі і своєму кабінету. А колишній президент Греції Карлос Папуліас у складний для країни час взагалі відмовився від зарплати. В Польщі навіть депутати місцевих рад і мери громад не мають права володіти бізнесом.

За СРСР теж була різниця в зарплатах і пенсіях, але вона вимірювалася разами, а не сотнями разів. У Білорусі нема поділу на багатих і бідних. Хто чув про китайських олігархів, хоч там є мільярдери?

Ситість не сприяє духовності. Після Революції Гідності багатьом українським високопосадовцям у десятки разів підвищили зарплату. Але правди більше не стало, хіба що зросли розміри хабарів. Не треба було робити поганих людей матеріально багатими, бо їхні можливості чинити зло лише зросли. З іншого боку, чим заможніша людина, тим менше хоче працювати.

Є ефективніші способи боротьби зі злодійством, у т.ч. із корупцією. Нагадаю, що, за Біблією, красти — брати те, що тобі не належить. У Китаї щорічно за корупцію розстрілюють не менше десяти високопоставлених діячів у ранзі губернатора чи міністра. Там існує практика публічних розстрілів на стадіонах за розкрадання бюджетних коштів. Але навіщо нам китайці? Є сусідня Росія. Колись їхній імператор Петро Олексійович Романов, знаний як Петро Перший та Петро Великий, видав цікавий указ про лицарів прилавка. «Торгівля — заняття споконвіку злодійське, а тому платню покласти їм мізерну. Та по одному в рік вішати, щоб іншим не кортіло».

Наш Президент теж Петро Олексійович. То, може, йому варто щось перейняти у «старшого брата», аби стати українським Петром Великим?

У зв'язку з цим дописом у мене виникла така асоціація: раніше багатії просто крали, протизаконно це вчиняли; а тепер у вигляді позахмарних зарплат, премій, різноманітних винагород будуть красти з а к о н н о, вкупі, довготерміново. Забуваючи, що

...З народом загравать не треба.
Він добре бачить з-під брови:
І що ви корчите із себе,
І хто єсте насправді ви.

Коли світили в нього ребра,
Коли товкли пророки злі:
Мовляв, куди йому до неба,
Як він по вуха у землі.

Життям і канчуками вчений,
Він, загнаний під самий низ,
Останній гривеник Шевченку
На перший пам'ятник приніс!

Народ не візьмеш на макуху,
Він зоддаля розрізнить чин:
І хто є син його по духу,
А хто — по духу — сучий син!

Борис Олійник

Того ж дня ввечері по «Інтеру» продемонстрували святковий концерт, особливістю якого, з моєї точки зору, є:

а) двомовність. Ведучих було двоє: чоловік, який говорив чіткою російською мовою, і, жіночка, яка невпевнено вішала українською;

б) те, що дві пісні було дозволено виконати лише одному активному учаснику концерту — Герою України, успішній бізнес-леді Софії Ротару,

відомій 70-річній співачці. Вона відкривала концерт, і голос її звучав бадьоро, що змушувало запідозрити її в несправжності співу (використанні фонограми). «Народна» мільярдерша України на свій багатоступінчастий 70-річний ювілей витратила мільйони доларів. А ви кажете: війна, бідність, відсутність виконання законів Конституції України щодо медицини й освіти... Грає музика, б'ють барабани... Мало що чути.

Відомо з теорії і практики:
Єдність і протиріччя усяди...
Віддаляються навіть галактики,
Не те, що звичайні люди.

Валерій Дідух

Софія Ротару, а не лише Борис Патон, показала, що в нашій незалежній Україні все по-іншому, аніж на планеті Земля. Усе в нас було:

Усе було: надія і зневіра,
І зрада іноді сприймалася, як дар,
Єднала нас й роз'єднувала Віра...
Родив край зрадників, героїв, яничар.

В. Дідух

Не було лише такого, щоби старці займали лідерські позиції в деяких галузях життя українців. Можливо то й добре, адже всі народні казки підкреслюють найвищу мудрість старців. Та й мені така думка подобається. Вона (думка) егоїстична, спрямована на переконання мого «Я» в тому, що, можливо, «й ми, Химко, люди».

Дуже багато думок огортають людину, а тому важливо їй (людині) виділяти важливу, як ось:

«В жизни война света всегда есть *вторая попытка*.

Подобно всем прочим людям, он при рождении получил свое искусство владеть мечом. Много раз он ошибался, прежде чем нашел Свою Стезю.

Нет такого воина, который смог бы, сидя у костра, сказать товарищам: «Я всегда поступал правильно». Тот, кто утверждает подобное, либо говорит неправду, либо не научился познавать самого себя. Ибо истинному воину света в прошлом случалось поступать несправедливо.

Но потом, свершая свой путь, он понимает, что судьба непременно вновь сведет его с людьми, в отношении которых он вел себя неправильно.

Так дається йому можливість виправити зло, причинене ним когдато. І використовує цю можливість без колибаний воїн» (Коэльо Пауло. «Книга воина света).

*На цій фотографії — старість і молодість (я з онуком Івасиком біля хати).
І не лише ми з онуком, з нами краса природи, фактор не лише уквітнючий
життя людини, а й надаючий потяг до життя.*

А

III

Я тут новий Адам: свій тихий рай обхожу,
І всім скотам даю іменування,
Скотам і гадам, що в якого знаходжу,
На споминку, на вічне пам'ятання,
Що пробував колись в сім краї чоловік,
І між звірят прожив блаженний вік.

VI

Благословен Господь за всі його дари!
Благословив: сподобав мене раю...
Працюю від зорі до пізньої пори
І на погану погань не вважаю.

В затишному раю «я води Лети п'ю»,
Та тихострунну настроюю мою.

Пантелеймон Куліш (із твору «Рай»)

Ось так. Ми думаємо про минуле, а сьогодні нас відволікає. Учора (4. 09. 2017 року) наші «слуги народу» повернулися (не всі) до Києва після тривалого відпочинку тепер уже в асоційованій з нами Європі. Назвати цей період (літо) відпочинку тривалим якось не зручно. Адже вони (слуги народу) зі смуги відпочинку не виходять ніколи. Працюють через пень-колоду... Працюють? Коли ми називаємо діяльність народних депутатів Верховної Ради України п р а ц є ю, то ми ображаємо найбільш святе в людині — здатність трудитися... Невпинно й невимушено трудитися від дня народження до дня відходу у Всесвіт — це аксіома істоти під назвою людина, це — сутність людського життя. Адже

а) Яким би не був т р у д, це все рівно: він сам по собі служить благословенням, коли людина прагне діяльності (Марк Твен);

б) Труд є одним з невід'ємних умов мистецтва дожити до ста років (М. Шеврель)... І лише при цьому —

Душа летить. Куди вона летить
і де опиниться? — ніхто того не знає.
Але в польоту голубину мить
душа живе високим світлом раю.

Богдан Смоляк

Я хочу вибачитися перед депутатами, що так негарно написав. Я мав на увазі, що вони погано трудяться на ниві виконання своїх обіцянок виборцям покращити їх життя. Що ж до покращення свого власного життя, то їх праця має величезні наслідки, що зафіксовано в їхніх деклараціях та різноманітних журналістських розслідуваннях. Ось я думав, що Олег Ляшко має лише вила, а ЗМІ переконують, що він має маєток поруч із президентським, має броньовані авто, у його дружини — маєтки, квартири, машини, у мами-сільчанки — квартира в Києві, кілька земельних ділянок біля Києва... Щоб усе це придбати, необхідно багато і невтомно працювати! І коли все це бачиш та чуєш, то виникає враження, що депутати інколи заходять до зали Верховної Ради на «перекур», щоби відволіктися від тяжких повсякденних турбот...

Тепер, читачу, тобі зрозуміла необхідність тривалого відпочинку наших невтомних слуг... А нам залишається пригадати «І тіні славних...» Бориса Олійника:

КОНЧА-ЗАСПА СЬОГОДЕННЯ...

Суворий грудень зачинає заспів
На довгі ночі, сизі холоди.
Зіщулилась під вітром Конча-Заспа,
Закляк з морозу утлий молодник.

Які жили тут мудреці на подив,
Які поети чарували світ?!
Жіноцтву перехоплювало подих,
Юнацтво поривало у zenіт.

Від лицарів духовної потуги
Світилось на увесь тутешній стан...
Тепер хіба навідується туга
У гості до останніх з могікан.

Хтось між хоромів зайшлих нуворишів
Подріботить полохко крадькома.
Хтось пригадає: був колись Малишко.
А хтось зітхне: вже й Гончара нема.

В хоромах все щось ділять люто й заздро.
Там клан на клана готує хижий план.
...І тіні славних, обминувши зайдів,
Приходять до останніх з могікан.

Ми неодноразово чуємо, що нам вдалося за короткий час створити військо, яке здатне захищати нашу Батьківщину. І це, сподіваюся, правда. Ми інколи говоримо й про те, що ми маємо стабільну (відносно стабільну, адже вона постійно зростає) армію бюрократів, яка мабуть, перевищує військо, яку плекає ніжно, ніжно Президент, Прем'єр, Верховна чи то Рада чи то ЗРада... Ви не знайдете жодного прошарку свого суспільства (селяни, вчителі, лікарі, будівельники, науковці...), про яке так пильно піклується влада, як про бюрократів — трутнів суспільства... І лише діяльністю нашої довершеної бюрократії я пояснюю парадоксальний факт: найбільш розвинута та благополучна республіка Україна в Союзі перетворилася на найбільш відсталу, коли стала незалежною... Як тут не вигукнути: Слава, слава нашій всесильній бюрократії!!! Недоторканій бюрократії! Оповитій пільгами бюрократії! Безсмертній бюрократії України! Як тут не виголосиш вірша Олександра Олеся ! (1908):

Але явиться лицар колись молодий,
Вирве з рук тебе в мачухи злої,
І тебе поведе він у день золотий,
Як царівну, для долі ясної.

Але, незважаючи на людське паскудство, діють закони природи, проявляється воля Бога: рослина росте, незважаючи на численні негаразди, людина крокує вперед, незважаючи на утиски, перепони, підніжки... І прикладом цього є численні фермерські господарства, будівельні організації, навчальні, лікувальні та наукові установи... Прикладом цього є і наш Тернопільський державний медичний університет. Він, університет, чомусь іменується державним. Подивіться, читачу, державний він чи ні: «2016–2017 навчального року фінансування з державного бюджету скла-ло 32 млн 943 тис. 940 грн... Надходження коштів до спеціального фонду університету 2016–2017 року склали 221 млн 567 тис. 730 грн...» (з «Під-сумків...»). Проста арифметика: держава виділяє для університету в сім разів менше коштів, ніж університет, його колектив, заробляють само-стійно. Щось подібне — і в інших медичних вузах. І до чого тут МОЗ України, яке вважає медичні університети, академії своїми та впевнено керує ними? МОЗ України лише дає замовлення від держави на підготов-ку відповідної кількості лікарів. І в цьому лише функція МОЗ! А воно (МОЗ) стежить за кожним кроком діяльності вузу. Це схоже на звичайне рейдерство. Державне. І що тут скажеш? Хіба що словами Володимира Самійленка виразити надію:

Я вірю в кращий час, але душа болить!
Хотілось би тепер, у сю славетну добу
Душею підвестись, зрадіти хоч на мить,
Як не людей знайти, то хоч людську подобу.

Я вам, читачу, скажу: жити в Україні розважливо та весело, як ніде у світі. Ось нещодавно (10.09.2017) всі ми спостерігали чудернацьке видо-

висько під назвою «Саакашвілі йде на Україну», або «Як грузин став українцем»... І такі циркові видовища один за одним протягом усієї новітньої незалежності нам готують світові талановиті «режисери»... Усе робиться на старосвітських переконаннях людини: видовища понад усе. Якраз вистави, видовиська різного забарвлення найбільше здатні відволікти людину від думки про основні засади свого життя. Якраз вони здатні пригнічувати те, що ми звемо

ХВИЛЯ ЗНЕВІРИ

Минає день, минає ніч
Так якось без пуття...
Що гарне, любе, те паде
В могилу забуття.

Лиш те жиє, лиш те жиє,
Чим від дитячих днів
Надавлено життя моє,
Чим мучивсь я й болів.

Любов єдина моя,
Що нею жив я весь, —
Найтяжча рана се моя,
Болить іще й до днесь.

І приязнь світить так мені,
Як сонце в зимній день,
Не гріє серця, в крові лиш
Роз'ятрює огонь.

Надія в гріб на серця дні
Похована лягла,
І жаль, і привиди марні
З собою в гріб взяла.

Так, чим томився, гризся, де
Заблукався я з пуття,
Лиш те жиє, лиш те не йде
В могилу забуття.

Іван Франко (1883)

І так усі мої спогади та роздуми: одна подія змінюється іншою, не пов'язаною з першою — як у житті, а не як у романах відомих письменників.

Ось я щойно отримав листа:

Члену-кореспонденту Національної
академії медичних наук України,
члену Наглядової ради ТДМУ
Сміяну Івану Семеновичу

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського розпочав новий навчальний рік з новими досягненнями і здобутками. Ми переконані, що Ви, як член Наглядової ради нашого університету, щиро вболіваєте за діяльність і постійний розвиток ТДМУ. З метою ознайомлення з тим, що було зроблено за попередній рік, надсилаємо Вам «Підсумки діяльності університету за 2016–2017 н. р.», в яких детально проаналізовано роботу адміністрації та всього колективу нашого вишу.

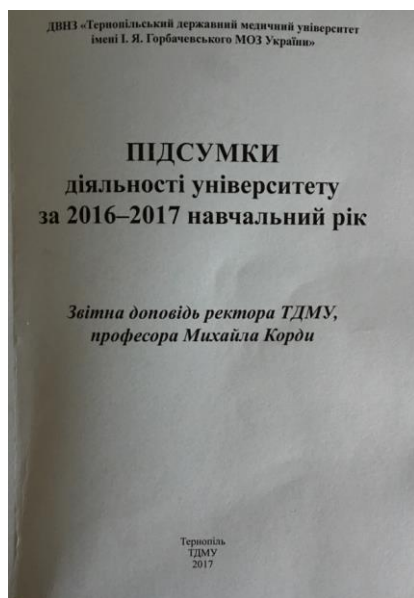
Для нас дуже важливою є Ваша позиція щодо подальшого поступу Тернопільського державного медичного університету. Ми раді будемо отримати від Вас пропозиції, побажання, уважно проаналізуємо зауваження і візьмемо до уваги у своїй повсякденній роботі.

З повагою
ректор ТДМУ

підпис

М. М. Корда

І зразу «бика за рога»:

1. Я з радістю вітаю Вас, пане ректоре, Михайле, з помітними досягненнями та успіхами Вашого і мого вузу. Коли я це пишу, по моєму, зовсім немолодому тілі, проходить хвиля не просто задоволення, а відчуття молодих літ: піднесення, впевненості, осяяння життєвого шляху...

Без жодного перебільшення скажу, що Ви живете вузом, його проблемами, болями та здобутками... Я радий і за те, що після багатьох років відкриття стоматологічного факультету створено матеріальну базу для його функціонування, мені приємно, що організовано сучасний науково-дослідний центр, який закладає надію на новітні досягнення в науці про здорову і хвору людину, суттєве збагачення книжковим фондом бібліотеки свідчить про підтримку й мого бачення, що «дозвілля без книги — це смерть і поховання живцем» (Сенека, Послання 82)...

І зовсім не моя мета перелічувати Ваші і Вашого колективу успіхи, я лише хочу підкреслити Ваші устремління до кращого на фоні пам'яті про події

У ГЕТСИМАНСЬКОМУ САДУ

...І в час отой, переказ мовить,
Коли він сумнівом страшним

Себе доводив до знемоги,
Усе схилилось перед ним.

Затихла ніч в пошануванні,
І він почув: «Тобі з гілок
Колючих терну, в час страждання,
Одягнуть на чоло вінок;

Та терен оповіє скроні
Й чоло страждення і святе —
І в світ у страдницькій короні,
Як цар царів, Господь ввійде!»

І шумний кипарис самотній,
Шептав йому в пільмі нічній:
«Благословен Господь скорботний, —
Велик і славен подвиг твій!

Зведу над всесвітом безмірним
Свій хрест, і на хресті

Побачить світ тебе, покірний,
У невимовній красі!»

Та знову він в журбі схилявся,
Молився знов в душі святій —
І в тиші ніжній вітровій
Його чола ледь-ледь торкався.

«О, підведи сумний свій зір!
У час страждання, в час скорботи
Пресвіжий подих прохолоди
Я принесу з долин та гір,

Я ніжним ароматом гаю
Твої страждання приглушу,
І на землі у кожному краю
Твої глаголи сповіщу!»

Іван Бунін (пер. Р. Ладика)

2. До «Підсумків...», як на мене, бажано додати бачення розвитку вузу завтра і навіть післязавтра... І, насамперед, спробувати відповісти на питання щодо державності чи приватної привабливості медичного вишу взагалі й у Тернополі зокрема. А взагалі-то недостатньо визначених питань у виші — велика кількість, і не менше їх у кожному конкретному виші. Важливо бачити зорю в далечині та вірити, що «сад цвіте...», як про це говорить Борис Олійник:

ТОВАРИСТВУ

А день такий, що тільки жити й вірити!
А сад — немов Гануся на порі...
А ми перейдемо те, що нам відміряно,
Надійним кроком впертих косарів.

Нам легко йти, позбувшись обережності,
У цьому світі, нетривким для ніг.
На крила нам не тиснуть застережки, —
І тільки вітер та гречаний сніг...

І тільки б знати, що немарне в світі цім
Топтав дорогу, сиву од століть...
А сад цвіте... А сад такий — аж світитися!
І місяць, як печаль моя, стоїть.

Практичний вік в кібернетичнім лементі
Тверезим пальцем тиче нам в лоби:
«В природі є лиш білі й чорні лебеді».
Брехня, панове, є ще й голубі!

І є любов. І дружба неоплачена,
І, всупереч канонам прописним,
У жодному реєстрі не зазначені,
Червоні коні рвуться в наші сні.

І білий сад... І хтось пристав наморено.
І кинулась рука на лівий бік...
Тримайся, козаче! Пока є ми — порівну
На наші плечі покладе свій біль.

А шлях тече і губиться за межами.
Покоси літ влягаються в стогах...
І буде нас із кожним гоном меншати,
І глибшатиме на плечах вага.

І все мине... І, з вічністю обвінчані,
Останню чарку наллємо зорі...
Та буде сад! Бо там, де ми закінчили.
Почнуть сини... ходою косарів...

3. І з моєї точки зору, найважливішим у колективі є виховання в людини, кожного працівника установи, виробництва, впевненості щодо її (людини) здатності звершити щось своє, а не лише користуватись запозиченнями. «Що у кожного Я є своє ім'я»:

Я...

Він дивився на мене тупо
Очицями повними блекоти:
— Дарма ти себе уявляєш пупом,
На світі безліч таких, як ти.
Він гримів одержимо і люто,
І кривилося гнівом лице рябе,
Він ладен мене розіпнути
За те, що я поважаю себе.
Не стала навколішки гордість моя...
Ліниво тяглася отара хвилин...

На світі безліч таких, як я,
Але я, їй Богу, один.
У кожного Я є своє ім'я,
На всіх не нагримась грізно,
Ми — це не безліч стандартних «я»,
А безліч всесвітів різних.
Ми — це народу одвічне лоно,
Ми — океанна вселюдська сім'я.
І тільки тих поважають мільйони,
Хто поважає мільйони «Я».

Василь Симоненко

4. Людяність і працелюбство завжди було і залишається фундаментом здорового суспільства, а тому такі риси в конкретної людини необхідно помічати та на таких прикладах заохочувати інших до добра. Улюбій сфері людської діяльності є прояви добра. Але найбільші можливості виявити добро притаманні медикам, медичній сфері діяльності. І це власним прикладом мусить демонструвати кожний член колективу медичного університету, пам'ятаючи що «Трудно привести до добра повчаннями, легко прикладом» (Сенека).

Д о б р і риси притаманні всьому живому, що підтверджує Богдан Мельничук своїм оповіданням

ЛИСКА І ДЯДЬКО СИДІР

Ви колись заглядали ув очі корови? Так-так, звичайнісінької корови. Якщо ні, то повірте мені на слово: вони не тільки великі, а й розумні. А ще можуть бути добрі, задумані, сумні — аж до печальних (це коли корівку щось болить або її везуть туди, звідки не повертаються, — на бойню чи м'ясокомбінат, тоді нещасна плаче).

Ця коротка оповідь — про очі злі. Звичкo кажуть: злий пес, і очі в нього відповідно такі. У корів теж бувають злі очі. Принаймні, у нашої Лиски вони ставали такими, коли вона бачила дядька Сидора. Я довгенько не міг зрозуміти цієї таємниці. Чому спокійна, доглянута, майже завжди сита Лиска, стає норовиста, коли бачить дядька Сидора? Нервово сіпає головою, натягує ланцюг, яким для надійності, а не мотузкою прив'язана за рога, а очі наливаються кров'ю. Може, так і не дізнався б причини, якби одного разу, припинаючи корову на вигоні, не поглянув довкола того місця, на якому вона паслася. І наткнувся зором на прогалину в довгому і високому паркані, яким дядько Сидор обгородив своє обійстя, щоб, як він казав, загребуші очі не заглядали. А тут чи дощок не вистачило, чи хазяїн не встиг, але з'яв розрив. Крізь нього Лиска й могла бачити все, що відбувається на подвір'ї.

Дещо вгледів і я. Дядько Сидір саме вийшов з хати й усівся обідати за столом під яблунею. Тітка Ярина виносила з літньої кухні якісь страви, ставила перед чоловіком. Він щось сьорбав із миски, здавалося й до мене було чути, як прицмакує, потім підняв голову і гаркнув на дружину, чимось не задоволений. Вона теж різко відповіла, дядько тієї ж миті схопив нагайку, що лежала поруч із ним на лаві, й шмигонув нею тітку по плечах.

А мені запекло під лопатками. А хребтом Лиски перебігли дрижаки.

Тітка Ярина зайшлася плачем і побігла до хати, а дядько взявся наминати вареники, наче нічого й не сталося. Сметана осідала на вусах, текла по бороді, але він на те не зважав.

Потім підняв важкий погляд і повів ним у бік прогалини у загороді. Я встиг уникнути того позирку, заховавшись за корову: з-за неї мене, малого, не було видно. Додому побіг, коли дядько знову нахилив розпашілого лоба над мискою з варениками.

Увечері я оповів про побачене мамі. Вона тяжко зітхнула:

— Ой, синку, тієї нагайки не тільки Ярина скоштувала... Не один та не одна засичали від неї на колгоспній фермі, якою дядько завідує. Щось не по його — і потягне по спині нагайкою, котру завши при собі носить. Людей б'є, а що вже про худобу говорити! Коні на нього здалеку фиркають, корови і телята задкують, тільки-но його побачать...

— І наша Лиска нервується, — вставив я.

— Може, і її колись влупив нагайкою, як мимо йшов, може, корівка бідолашну Ярину шкодує, ще раз зітхнула ненька. — Лупить він дружину, ірод, не раз бачила в неї синці на руках.

...А ще через два дні наша корова посеред дня примчала додому. Обірваний ланцюг теліпався за нею. Забігла до хліва, стала на своє місце, але нічого не їла, хоча в жолобі було повно свіжої запашної зеленини. Тільки часто-часто дихала, аж боки ходором ходили, й косувала оком назад себе. Мама довгенько гладила її, дала окрась хліба із сіллю, і Лиска нарешті заспокоїлась. Коли вона захрумтіла травною, ненька пішла за іншим обривком ланцюга з припоном, котрі після втечі рогатої залишилися на вигоні.

Повернувшись, розповіла те, що бачили люди. Сидір за звичкою ви-йшов із дому з нагайкою. Проходячи мимо нашої корови, ні з того, ні з сього припик її шпарким ударом. Лиска рвонулась за кривдником, тільки ланцюг тенькнув, розірвавшись. Дядько з переляку дав драпу, але корова наздогнала знущальника і всадила ріг ззаду попід ребро. Сидір упав, ви-кликали швидко, й вона забрала його до лікарні.

Там дядько провалявся зо два тижні. За той час тітка Ярина кілька разів приходила до нас, приносячи для Лиски посолений хліб. Щось шептала їй на вухо, мабуть, дякуючи за оте заступництво, а корова похитувала головою на знак згоди. Бігме правду кажу, так і було.

Повернувшись із лікарні, дядько Сидір вимагав у мами, щоб вона здала корову на м'ясо. Але ненька вперлась і тим врятувала Лисці життя. А Сидорові виказала все, що про нього думала та що говорили в селі. Ще

й пригрозила, що поїде в район та виведе на чисту воду і дядька, і колгоспного голову, який його прикриває.

Відтоді Сидора більше не бачили з нагайкою. А про Лиску все літо говорили, як про героїню. Навіть приходили поглянути на неї. Вона ремегала і дивилася на всіх добрими спокійними очима, що, здавалося, навіть усміхалися...

Отож, людину, істоту з великим міхом добра, й саме добро необхідно пам'ятати на відміну твердженню У. Шекспіра:

Добро с людьми всегда ведь зарываем
В могилу мы и помним только то,
Что дурно в них.

5. Ще мені б хотілося, щоб ідея середини 90-х років минулого століття про утворення вірцевого ботанічного саду при медичному університеті була втілена в життя. Якщо не ботанічного саду, то горіхового гаю або містечка медиків — «земного раю», або... 28 га, з великими проблемами придбаних нашим вузом на околицях Тернополя, мусять засіяти світлом.

Ой не зникли золотії терни,
тільки почорніли,
ой не всохли кривавії квіти,
тільки помарніли.

Зійди, сонце, під моє віконце
та засвіти ясно,
позолоти мої чорні терни,
нехай буде красно.

Загорися ти, моє серденько,
запалай пожаром.
Коли ношу кровавії квіти,
нехай же недаром!

Леся Українка

6. Мотивація до навчання, до оволодіння фахом — найголовніша складова в підготовці лікаря. Ця істина мусить бути аксіомою праці кожного викладача нашого вузу від першої до останньої зустрічі зі студентом. Я б запропонував першу лекцію читати завідувачу кафедри на тему: «Чому я вирішив стати педіатром?», «Чому мене привабила нормальна фізіологія?» і т. д. А на першому практичному занятті викладач нехай розповість про привабливість свого фаху на власному прикладі (5–10 хв).

Останні роки свого завідування кафедрою я в кінці навчального року читав лекцію: «Наукові досягнення колективу кафедри педіатрії», де наголошував на досягненнях кожного викладача кафедри. Я радив би це робити

й сьогодні, і на кожній кафедрі. Студент, який покидає навчання на тій чи іншій кафедрі, мусить запам'ятати її обличчя назавжди. Запам'ятати, що лозунгом колективу кафедри були слова Андрія Ворона, 104-річного старця (із книги Мирослава Дочинця «Многії літа, благії літа...»),

ЖИВИ В ПОТІ ЧОЛА

Прислухайся до того, що нам заповідано: «В поті чола будеш їсти хліб свій». Це не покара, це — вимога, припис. Щоденний хліб (їжу) треба заслужити. Кожного дня вчиняти якесь зусилля — до поту. Чи то робота, чи швидка хода, біг. З потом вийде недобра сіль і недобрі нерви. Ви помітили, що коли ми хворі чи дуже схвильовані, нас обливає потом?

Важку роботу німічні можуть замінити постуванням.

Та пам'ятай слова Богдана Мельничука:

Засій
Добром
Чинюь душу
І не чекай добра —
Плоди збиратимуть твої діти.

7. Викладачу нашого вузу! Пам'ятай, що лише власний приклад може зробити Вашого підопічного ЛІКАРЕМ! Тести... Не мають д у ш і. Як і різноманітні писані та електронні директиви. «Уж что-что, а врать люди горазды!» (М. Лермонтов).

А життя рухається, в ньому змінюються кольори і сьогодні, і завтра. Особисте переплітається з суспільним, праця з відпочинком, емоції зі спокоєм... І це все суть життя, і все це поступ вперед, а деякі філософи стверджують, до вічності... А тут ще недріміuche око влади, про що не дозволяють забувати наші доблесні ЗМІ, наші поети...

Товарищ! Верь, пройдет она,
Так называемая «гласность»,
И вот тогда госбезопасность
Припомнит наши имена.

*(Наслідкування Пушкіна.
Із книги П. С. Таранова
«Приемы влияния на людей»)*

І розберися тут, де ж істина.

Знайти в такому складному житті єдину істину людині не вдалося. Адже, «І с т и н а калейдоскопічна і змінюється відповідно тій точці зору, з якою на нею дивляться» (Дж. Ст. Милль). Нам радять: «Нехай мова твоя буде солодкою, а приємними слова із вуст твоїх. Пам'ятай, що, виляючи хвостом, собака здобуває собі шматок хліба, а коли гавкає, то лише побиття» (Ахікар Премудрий). Це теж істина.

Істина і те, про що казав Артур Шопенгауер:

Никто не может видеть *поверх себя*. Этим я хочу сказать: всякий усматривает в другом лишь то, что содержится и в нем самом, — ибо он может постичь и понимать его лишь в меру своего собственного интеллекта. Если же последний принадлежит к самому низкому сорту, то все умственные способности, даже величайшие, не окажут на него никакого действия, и в обладателе их он не подметит ничего, кроме только самых низменных черт его индивидуальности, т. е. увидит лишь всю его слабость, недостатки его темперамента и характера. Из них он и будет сложен в его представлении. Высшие умственные дарование также не существуют для него, как цвет для слепого. Ибо никакой ум не видим тому, у кого ума нет, а всякая оценка есть произведение из стоимости ценимого на познавательный кругозор ценящего. Отсюда следует, что мы ставим себя на один уровень со всяким, с кем разговариваем: здесь исчезает всякое возможное наше перед ним преимущество, и даже нужное в этом случае самоотречение остается совершенно незамеченным. Если теперь принять в расчет, что большинство людей отличаются совершенно низким образом мыслей и плохими способностями, т. е. во всех отношениях пошлы, то легко будет понять, что невозможно говорить с ними, не становясь на это время самому пошлым, по аналогии с электрической индукцией; тогда мы основательно уразумеем подлинный смысл и верность выражения «опошляться» и вместе с тем охотно станем избегать всяких сотоварищей, с которыми можно общаться только через посредство опошления своей собственной натуры. И мы поймем также, что по отношению к тупицам и дуракам существует только один способ показать свой ум, и способ этот заключается в том, чтобы не говорить с ними. Но тогда, конечно, иной временами будет чувствовать себя в обществе, как танцор, который явился бы на бал, где находятся одни только хромые: с кем же прикажете ему танцевать?..

Нам, старикам, здається істиною і те, про що пише отець Олекса Пристай:

«Як довго ще наша молодь погорджуватиме радою своїх родичів, цих її правдивих і найліпших приятелів, щоби замість неї, дурити себе своїм недосвідченим розумом? Молоде, знай, що життя старших людей, це школа понад всі школи, бо воно повне досвіду і багате на науку. Тому не слід погорджувати радою старших, а й ще рідних людей, бо інакше життя зітре тебе на порошок, так само як жорна розтирають зерно, що впало між каміння. Знай, що життя жорстоке, воно тверде як криця, люте як буря, пекуче як мороз і грізне як сніжна завірюха. Молоде, твій досвід іще завбогий для цього життя і воно зжене тебе зі світу, як захочеш жити без ради твоїх батьків, слухай тих, хто вже нажилися, терпіли і страждали, що йшли на герці з лихом, з ним лягали спати, стелили його собі під голову, накривалися ним і жили з цим лихом, немов з братом. Ці, досвідчені, скажуть тобі, як підійти лихо ззаду і спереду, але навшпинячки, як сховати шию і гортанку, та як задушити його, щоби без нього, без лиха, прожити щасливо весь свій вік».

Сьогодні поради отця Олексі Пристая, насмілюсь стверджувати, є лише частково істиною. Я це відчуваю не стільки стосовно дітей, скільки щодо онуків. Вони, онуки, володіють вільним доступом до сучасного інформаційного простору, знають іноземну мову, не зазнали наслідків геноциду нації, який сприяв створенню у нас, стариків, генів страху, відвідали багато країн світу... Але з ними й таке:

Трави і вишні, яблуні та груші
тонкий наслухати рослинний пульс.
Підглянути, як розповилися ружі
і крутить хміль багатозначний вус.

Пасуться бджоли, як то є у бджіл,
І випасають в квітках мед до краплі.
В кущах колючих червоніє глід.
І голосно промовила щось чапля.

Дано на самоздійснення свій час,
але за чимось нездійсненим туга,
немов дорогу ще і не почав.

Хоча витають з радістю жура,
не падає миследуші напруга.
І дозрівають соки і кора.

Василь Рябий

І як не крути, і як не верти, істина назавжди зберігається лише в природі, в її суті. На декілька днів надійшла чудо-осінь (з 16 жовтня 2017). Дні сонячні, з ранку до вечора. Листя вишень стали оранжевими, листя груш — жовтими, винограду — жовто-оранжевими... Вони опадають, з жалем, але опадають та свідчать нам про наявність початку і кінця. Рози розквітли в третій раз у цьому сезоні, чорнобривці в розпалі свого цвітіння та надіються на тривале життя, хризантеми тільки-но показали всю свою красоту численними квітами, розповсюджуючи незвичний осінній аромат навкруги. Плоди винограду густо звисають з гілок та зовуть до себе, рясна плодами зимова груша також вабить до себе... Ніщо і ніхто (ні влада номінальна — чиновники, ні влада дійсна — олігархи) не в змозі затьмарити яскраві промінчики життя-сонечка, останній подих тепла-природи в цьому році до мене, до тебе, читачу... І коли я з ніжністю маленького телятка милуюся осінніми барвами природи та насолоджуюсь сонячним теплом останніх проявів «бабиного» літа, мене не зачіпає політична суєта суєт, мені вважаються дрібними людські витребеньки, як і сама людина — малопомітна частка природи. І я переконуюсь, що багатство природи прикрашає людину, її почуття, її динаміку, її життя; і невпевнений, що людина з її егоїстичною поведінкою є окрасою природи...

І, як доказ цього, читачу, я наведу розлогу статтю з «Літературної України» (26 жовтня 2017) професора, члена НСПУ Василя Яременка та реакцію на неї...

Чому я не полінувався передрукувати цю статтю (в Інтернеті її немає)?

1. Дієві особи статті — «вершки» інтелектуальної спільноти України.
2. Ідеться про генія українського народу — Івана Франка, якого я ставлю на рівні нашого Тараса.

ПРО ПАМ'ЯТНИК ФРАНКУ В КИЄВІ І НАВКОЛО НЬОГО ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДМИТРОВІ ПАВЛИЧКУ

Газета «Слово Просвіти» (у квітні 2012 р.) надрукувала «Звернення...» голову ГО «Громадська ініціатива побудови пам'ятника Івану Франку у м. Києві» — Дмитра Павличка. Звернення до світової української громадськості жертвувати кошти на спорудження пам'ятника в Києві. «Звернення», окрім заклику давати гроші на пам'ятник, містить також інформативну частину про утворення ГО і її правління. Досить авторитетні люди ввійшли до правління: Сергій Гальченко, Лілія Гриневиц, Станіслав Довгий, Микола Жулинський, Петро Засенко, Ярослав Яцків і Дмитро Павличко як голова. Заслуги голови і кожного члена загальноновизнані: голова Герой

України, лауреат Шевченківської премії. Все заслужено. Ось тільки роки невблаганно ідуть на стріть активності, бажанню все охопити й очолити.

Бажання — це далеко не результат.

Але це не основне, що спонукало відгукнутися на «Звернення». Як на мене, існує нездорова конкуренція в справі організації побудови пам'ятника Івану Франку в Києві. Я знаю, що задовго до «велелюдного» грудневого 2016 р. зібрання київської творчої інтелігенції йшов збір підписів під звернення (також інтелігенції) до мера Києва Віталія Кличка з проханням виділити місце під пам'ятник Івану Франку. Збирав ці підписи також лауреат премії імені Тараса Шевченка, могутній кобзар сучасності — Василь Нечеп.

Він не раз бував у Віталія Кличка, від якого і йшла ініціатива поставити пам'ятник Івану Франку. Я також підписався під тим зверненням. В. Нечеп починав не з заклику жертвувати гроші на пам'ятник, він готовий їх заробити своїми концертами по всьому світі, а з вирішення проблеми, де стоятиме в Києві пам'ятник Івану Франку і чий проєкт через конкурс і загальноукраїнське обговорення переможе. Василь Нечеп домовлявся, як добути в Користишеві і привезти до Києва гранітну заготовку для пам'ятника Франку. З цього треба, очевидно, починати, а не з грошей. Коли треба було, українці зняли з мобілок по 5 грн. і за добу зібрали десятки мільйонів гривень для оборони України, нація своєму генію дасть грошей, скільки буде треба, не звертаючись до держави, точніше до влади. Дати чи не дати гроші на пам'ятник — справа громадянської позиції Уряду, його українськості чи антиукраїнськості.

До речі, про гроші... У 1996 році у Колумбійському університеті в Нью-Йорку я познайомився із професором Ігорем Гуріним. Він племінник Миколи Зерова. Розповідав мені, що вони відразу після здобуття Україною незалежності зібрали кошти на пам'ятки Миколі Зерову у Зінькові — ні пам'ятника, ні грошей. Українська інтелігенція зібрала була солідні гроші (один мільйон гривень) на капличку біля пам'ятника Шевченку в Каневі. Ні каплички — ні грошей. Це кидає тінь, а тінь завжди темна.

Минуло півроку від звернення Д. Павличка, а інформації жодної, як іде справа із спорудженням пам'ятника Івану Франку в Києві. Абсолютною заслугою Дмитра Васильовича є пам'ятник Андрію Малишку — так і він досі залишається документально неоформленим. Це також про щось говорить?!

Хіба так мало б бути? Честь і слава Франка мають світові виміри, а не тільки виміри, хай навіть такого заслуженого діяча, як Дмитро Павличко.

Добре було б, якби журналісти, яким я читав лекції 17 років на факультеті журналістики, зайнялися розслідуванням і виявили, де гроші на пам'ятник М. Зерову, і на капличку, і на міжнародну премію імені І. Франка. Цим балачкам, Дмитре Васильовичу, треба покласти край, ваше ім'я має бути поза всякими балачками. Ми Вас цінуємо все-таки не за будівництво пам'ятників і збір коштів. Не царське то діло...

Щодо місця, де мусить стояти пам'ятник Івану Франку. Комуś хочеться, щоб поставили його біля греко-католицького собору при в'їзді в Київ із Чернігова? Для мене це знущання над самою ідеєю пам'ятника. Інші уже пропонують пам'ятник І. Франку і О. Хорунжінській поставити десь у дворик колишньої колегії Галагана, в церкві якої вінчався Франко з Хорунжівською. Ставте пам'ятник великим українцям у двориках, як Василю Симоненку у дворик Червоного корпусу національного університету, по двориках їх, а не по славетних площах столиці. Це когось влаштовує... Чув, ніби є авторитетна думка Дмитра Павлика: «Поставити пам'ятник Франку під аркою «Дружби народів», і хай дивиться на Дніпро». Та ні, Дмитре Васильовичу, не ставте Франка спиною до столиці, з поглядом на мостовий довгобуд. А дивитися він має в наші душі, особливо в ті, які уникають захищати його правду, його ідеї соборної України. І стояти він має або перед Українським домом на Європейській площі, або перед будинком Верховної Ради. Або, врешті, на Львівській площі, що перетворило б її на справді величну площу столиці із станцією метро «Львівська брама» — і хай завжди пульсує артерія соборності між пам'ятником Т. Г. Шевченку перед університетом його імені і пам'ятником І. Франку на Львівській площі. І відразу визначити маршрути маніфестацій. І має він бути ні на сантиметр вищим або нижчим за пам'ятник Тарасу Шевченку. Це рівнозначні сьогодні постаті для України, для її культурної та політичної суті.

В Україні і поза нею ведеться брудна, підступна боротьба проти Івана Франка, і отже проти встановлення пам'ятника йому на почесному місці в Києві, а не під тим хомутом, що його накинув на шию Києву Щербигицький, як на мене, то на його ганьбу.

Міська влада начебто (де інформація для обговорення?) прийняла постанову про спорудження пам'ятника І. Франку на перетині бульвару Т. Шевченка і Володимирської вулиці. Очевидно, місце вибране, щоб високому начальству було зручно у святкові дні: поклали квіти до пам'ятнику Шевченку — перейшли парком до пам'ятника Грушевському, а далі через 50 метрів і Франко. Це, очевиднож, єдиний мотив. А хіба не

можна зробити опитування українців, де б вони вибрали місце для пам'ятника Франку?

Для мене очевидно, рішення поставити пам'ятник йому серед тисняви перехрестя бульвару Шевченка і Володимирської було продиктовано турботою про владних осіб.

І ще. Виникає питання, чому саме до 160-річчя від дня народження Великого Кобзаря знявся відьомський шабаш: «Франко — не Каменярь», «Франко — антифілосеміт»; березнева конференція з нагоди книги дев'яти «провідних» спеціалістів світу в питаннях єврейсько-українських історичних взаємин, у висвітленні яких нібито Франко мав роздвоєну душу і те, що підносив в одній статті, те відкидав і заперечував у іншій, такий собі Стюпка Крижанівський (Критик не стесняється), ж. «Крокодил», 1949, № 31, с. 12. Див. хрестоматія «Українське слово», кн. 4, с. 783-786).

Такі «подвійні» стандарти наводить Георгій Луканчук у статті «Дискусія про Івана Франка та єврейське питання» («Українська літературна газета» за 1 квітня 2017 р.). Скажімо — стверджує Георгій Лук'янчук, — в 1887 році у статті «Семітизм і антисемітизм у Галичині» він писав про те, що «євреї зайняті тільки собою і переслідують власні інтереси», що «ані в літературі, ані в науці, ані загалом у духовному житті Польщі та Русі до найновіших часів не бачимо ніякого сліду впливу чи співділання євреїв; натомість в економічному розвою тих народів був їх вплив фатальним». В іншій статті (рецензії) 1888 р. Франко пише, на думку Лук'янчика, що саме євреї «приносять з собою до Польщі великі багатства, великі досягнення західної цивілізації, стають справжніми апостолами освіти і пропагандистами корисних відомостей у войовничій і варварській країні». Я ще не читав «На перехресних стежках» і не знаю, хто Вольф Москович чи Георгій Лук'янчик, у цих двох цитатах побачили непослідовність Франка, його, так мовити, подвійні стандарти. По-перше, в них йдеться не про українсько-єврейські стосунки, а про польсько-єврейські, з негативною оцінкою самої Польщі — «войовнича і варварська країна». По-друге, в першій статті йдеться про одне, а в другій — зовсім про інше, то про яку непослідовність Франка торочать автори вигаданої думки?

Отут потрібен авторитет Павличка-франкознавця. А цей авторитет чомусь мовчить. Коли представник «одеської нації» розпочинає у Відні компанію проти меморіальної дошки Франкові, чомусь не пролунав голос франкознавця Павличка. А Дмитро Васильович на цілий розворот друкує «Єврейські мелодії». Нова компанія проти Франка була спровокована книгою дев'яти авторів, переважно єврейських, «На перехресних стеж-

ках». Чому саме зараз, коли Д. Павличко збирає гроші на пам'ятник Франку? Хотілося б почути його авторитетну думку про «Про перехресні стежки» (1900) Франка. Але не чуть... Боїться франкознавець чи хитрує? Не дай Боже знову ні пам'ятника, ні грошей...

У номері «Української літературної газети» за 1 квітня вміщена ще одна інформація авторства Каріни Дорошенко «З короткочасним візитом в Україну». Звучить ця інформація як «Ахтунг! Ахтунг! Над Києвом Джордж Грабовіч!» Не буду переказувати замітку Каріни Дорошенко, вона співає в унісон Гарвардському професору про потребу «десакралізації образу» Тараса Шевченка. Це не випадок, якщо церква спробує канонізувати Шевченка в українського святого чи що? Ще п. Каріна повідомила про два відкриття. Перше, що Грабовіч — «засновник НТШ у США». Прес-центр інституту філології мав би знати історію НТШ в Україні і на еміграції. У США НТШ зорганізували, коли ще п. Грабовіч під стіл пішки ходив.

Друге відкриття належить уже самому професору Грабовічу, і зроблене воно на лекції «Як Шевченко став Шевченком». І як же? «Сакральний момент іконічності відсуває вбік момент впізнавання. Національний поет пророк *створений моментами рецепцій*, а не є народженням. Досі я знав, що поети-пророки, себто генії, таки народжуються і дуже рідко: раз на століття, а то й на тисячоліття, а тут американський професор, якого п. Каріна правильно атестувала: «сказав науковець». І що ж він сказав? Сказав, що генії не народжуються, творяться «моментами рецепцій», себто, коли Грабовіч із пані Гундаревою сприймає Шевченка чи Франка як генія, то він — геній, а якщо сприйме як антисеміта чи непослідовного в оцінках дворушника, то вже й ніякий він не геній. І пам'ятника не вартий. Очевидно, що в університеті ім. Шевченка, зліквідовано кафедру шевченкознавства, а кафедри франкознавства ніколи й не існувало, такі «відкриття» зальотного професора можуть викликати «шквал емоцій та оплески». «О бедные, жалею вас!» — сказав Г. Сковорода свого часу студеям Переяславського колеґіуму. Дмитре Васильовичу! Де був ваш голос протесту проти закриття кафедри шевченкознавства в Шевченковому університеті? Чия це ідея і чи не підпира вона наміри духовного батька почившого в бозі О. Бузини? Гарвардському професору, очевидно, не зрозуміти, що Україні сьогодні потрібний інший Шевченко, ніж той, що його малює пан Грабовіч. Україні потрібні орбіти його духа, а не матня чи процес десакралізації постаті Т. Шевченка. За Шевченка і Франка треба боротися, Дмитре Васильовичу, вам особливо, а не бути Гобсеком і збирати гроші. Тільки шляхом широкого обговорення і опитування через телеканали, на

українському радіо визначити місце, де ставити пам'ятник Івану Франку. Тільки через проведення конкурсу і публічного схвалення найкращого проекту. І лише після цього — гроші. Я сам віддам місячну пенсію. Вона в мене пристойна, заробив за 75 років загального трудового стажу.

Ваше ж, Дмитре Васильовичу, боягузливе самоізолювання у власній «вежі духа», коли було треба різко виступити проти представника «одеської нації» у Відні, що вимагав демонтувати меморіальну дошку на честь Франка в столиці Австрії, мене особливо і дивує, і обурює. Я не почув Вашого громоносного голосу на захист Франка від член-кора Гундарєвої і її малограмотної в науковому сенсі книги «Франко не Каменярь». Не прочитав Вашого відгуку на конференцію в Києві представників єврейської науки на тему: «На перехресних стежках» (фактично анти-Перехресні стежки Франка). Ця березнева конференція — підкоп під пам'ятник, на який Ви агітуєте збирати гроші. Закрадається в мене крамольна думка, а чи не втратили Ви, Дмитре Васильовичу, моральне право очолювати спорудження пам'ятника Івану Франку в Києві? Де не працюєте Ви, там працюють Грабовічі, мостовічі, гундарєви, а малограмотні ще першокурсники інституту філології аплодують дурниціям зальотного професора на запрошення керівництва того ж таки інституту філології. Бідна філологія і убогі духом аплодувальники, яким належить втілювати освітню програму. Дмитре Васильовичу! У боротьбі за Шевченка, Франка, Лесю Українку дрібниць нема! Це бій за Україну, і боюсь, щоб ми з Вами його не програли. Дуже боюсь, що пам'ятника «антифілософіту» в Києві не буде, хіба в якомусь дворіку в обнімку з Ольгою. Можливо, різковато, але шанобливо і чесно.

Я захоплений цим творчим доробком, я захоплений її автором. Я дякую Господу Богу, що у нас, на Україні, є такі талановиті люди, істинні борці за долю нашої Вітчизни, як Василь Яременко! Це ВЧЕНИЙ-ПАТРІОТ, а не професори Янукович, Гундарєва, Грабовіч...

Мене надихає кожне слово автора цього історичного (!) для українців дослідження. Якби я мав такий хист, як у Василя Яременко, я б написав такі ж вболівальні слова за долю України, за нашу долю, пан Василь. А я лише приведу для Вас, для всіх нас побажання нашого народженого Україною генія — І в а н а Ф р а н к а:

Не журись, що на світ осінь сумрачна йде!
Не журись, що додолу лист в'ялий паде!
Не журись, що воздушний твій замок розпавсь,
Що всі люди круг тебе — каміння тверде!

Але в горі-тюрьмі своє серце гартуй,
І мов оскардом — куй те каміння та куй,
І твердиню нову — в серцях люду будуй!

Це я навів одну істину, яка й мені імпонує... Але, як вже писав, істин багато... І я наводжу іншу істину, істину Героя України:

Голові Національної спілки письменників України

Михайлові Сидоржевському, та в його особі до Правління

НСПУ, редколегії «Літературної України» від Дмитра Павличка

Прошу розглянути надруковані матеріали в «Літературній Україні», в якій кинута наклеп на Любов Голоту і Пала Мовчана. Головний редактор газети Станіслав Бондаренко порушив найголовнішу заповідь чесного журналіста — не брехати. Мене найбільше образила брехня про те, що Любов Голота, яка в «Слові Просвіти» надрукувала Заклик до всього українства долучитися до збору коштів на пам'ятник Івану Франку у Києві та мій звіт про перших жертводавців, звинувачена в розтраті. Це брехня і все решта, що в тому матеріалі пишеться про Любов Голоту та Павла Мовчана — зловбий наклеп. Людина, яка організувала цей випадок, не повинна надалі очолювати письменницьку газету.

Дмитро ПАВЛИЧКО

2 жовтня 2017 р.

Ця істина Дмитра Павличка в даному випадку проявляється лише емоціями, при повній відсутності процесу мислення. Зазвичай люди його віку (89-й рік) більш обережні в будь-яких висновках. Про це свідчить і його творчість:

Я міг би жити радісно й щасливо,
Якби мені вдалось маленьке диво:
Змирить серце з розумом — або
Дізнатись, хто говорить з них правду.

Останній розділ твору «Рубаї»

А разом з тим Герой України, кавалер численних орденів України, Шевченківський лауреат, Посол Словенії та Польщі в минулому зробив такі висновки без їх обґрунтування:

1. Усе написане — брехня, наклеп.

2. Звільнити редактора «Літературної України». Так, нелегко «Змирить серце з розумом — або/ Дізнатись, хто говорить з них правду».

Я так зрозумів, що Дмитро Павличко вважає, що редактор газети мусить бути і строгим цензором усіх матеріалів, які надсилають у газету.

А ось на це —

КОМЕНТАР ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

У публікаціях, які так зачепили наших діячів, звучали запитання на які так і не було відповідей. Адже найперше представники громадськості цікавилися долею Тарасового храму, колишнього будинку «Просвіта» по Музейному провулку, 8, у центрі столиці, пам'ятника Франкові тощо.

Ми намагалися робити газету чесною і цікавою. Не все в нас виходило, а тиск у світлі тих публікацій, що викликали резонанс (до речі головний редактор «ЛУ» не є їхнім автором), нагадує сталінські часи.

Прощаючись, хочу подякувати всім читачам «ЛУ» і побажати здоров'я та витримки!

Панове колишні комуністи! Голово Національної спілки письменників та Правління НСПУ! Які ви передбачувані!!! Передбачувані в розумінні жадливих часів минулого.

Станіслав Бондаренко, Головний редактор «Літературної газети» вже в коментарі головного редактора (2 листопада 2017 року) в кінці пише: «Прощаючись, хочу подякувати всім читачам «ЛУ» і побажати здоров'я та витримки». Читачу, нічого це Вам не нагадує?! Лише в ті часи людини не надавали можливості попрощатись. Яка незначна різниця!

А вже в наступному номері «ЛУ» (9 листопада 2017 року) ми бачимо, що редколегію очолює заступник головного редактора Микола Іванов. І Іванов звучить якось більш інтернаціонально, аніж Бондаренко, і вимога Героя, лауреата Шевченківської премії, Посла та поета Дмитра Павличка, виконана... блискавично. І все робилося без тиску влади (я чомусь в цьому впевнений). А ви, читачу, кажете, що ми, українці, козаки! Варто Герою, орденоносцю, Послу, поету чхнути, як у Голови НСПУ розвивається невинний напад кашля! Я лише дивуюся: чому б для повного кайфу Герою не відправити у відставку і голову НСПУ?

І у зв'язку з цим мені на пам'ять приходить

СТАДНИЙ СИНДРОМ (ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА)

У нас є проблема розділеності країни. І на яких штуках вона себе виявляє найболісніше — на універсальних цінностях, які заведено тут і в світі вважати базовими, зокрема, що ми думаємо про наших предків. Тобто на питаннях релігії і на питаннях якоїсь культурної орієнтації. Потім

уже вмикається мова. І ось тут виявляється, що людське его не працює зовсім, наче ж гомо сапієнс, отже, наділений здатністю мислити, аналізувати, робити висновки, але чомусь той механізм не діє. Тобто людина не думає. якщо я виростав би у Донецьку, умовно кажучи, чи в Дніпропетровську, то був би зараз проти Бандери й УПА, не спримає би творчість «братів Гадюкіних», не читав би Андруховича, вважав би його принаймні культурним ворогом і насміхався б із української мови. В Галичині натомисть були б ворогами ті, інші.

Чому, чорт забирай, людина мисляча, прямоходяча і наділена мозком, насправді, як виявляється, свої мисленнєві здібності, підтасовує під середовище? Це ж і є той симулякр, про який застерігав Бодріяр.

Якби надати кожному можливість пожити на безлюдному острові і напакувати його оцими даними: подумай, тебе ніхто не заплює за твої погляди, не відвернуться від тебе родичі. Чому це не функціонує? Бог його знає. Це свідчить про стадність, а стадність — це не людська риса (із книги «Жлобологія». Київ, 2013).

Про нашу стадність йдеться й у книзі Леоніда Кучми «После Майдана» (Київ, Москва, 2007):

По электронной почте кто-то переслал мне на адрес моего фонда очень жесткое письмо одной жительницы Киева, отрывок из которого приведу. Не буду ее называть.

«...Теперь думаю, зачем я, старая дура, принимала активное участие в политических акциях и кричала погромче: «Кучму геть! Ющенко и его «любимые друзья» имеют полное основание потешаться над глупой доверчивостью довольно большого количества людей в Украине. Как же! Пообещал посадить бандитов в тюрьмы! Ни одного не посадил, отдал им обратно власть! Он просто возглавил жаждущих передела собственности и власти. Тогда, на Майдане, стоя под снегом в метель, кто-нибудь мог предвидеть этот позорный результат?! Тогда мы опасались только за его жизнь. Мы его, наверное, придумали, нам так хотелось иметь чистого, смелого, сказочного освободителя от вранья и несправедливости! А он, вместо обещанной борьбы со всеми видами аморальности, давай кумовьев и дружков пристраивать на государственные посты. С этого и началось его падение... Оказался еще и очень амбициозным человеком. Так набундючился за критику! Сама видела»...

У наступному номері «ЛУ» (15) від 16 листопада 2017 р. з рубрики «Звіт із засідання Секретаріату НСПУ» читач дізнається, що «Зокрема, обговорено питання щодо становища в редакції газети «Літературна Ук-

раїна». За результатами обговорення ухвалено задовольнити заяву С. Бондаренка щодо звільнення з посади головного редактора за власним бажанням за станом здоров'я, вивести С. Бондаренка зі складу редакційної колегії газети «Літературна Україна» і призначити виконувачем обов'язків головного редактора С. Куліду до розгляду цього питання на засіданні Правління НСПУ».

Яка відкрита неповага до свого колеги С. Бондаренка! Обговорювалося не питання про те, що коїться в голові Дмитра Павличко, а «питання щодо становища в редакції газети «Літературної України». Панове колишні комуністи, а теперішні члени Секретаріату НСПУ! Невже ви забули недавнє минуле:

«Почти все работники НКВД, готовившие как этот, так и последующие процессы, были уничтожены.

Нарком внутренних дел СССР Ягода был расстрелян в марте 1938 года.

Первый заместитель наркома — Агранов — в 1937 году.

Заместители наркома Прокофьев — в 1937 году, Берман и Фриновский — в 1939 году.

Начальники отделов Главного управления государственной безопасности НКВД СССР Молчанов, Миронов, Паукер, Шенин, Гай — в 1937 году. Черток, когда пришли его арестовывать, выбросился из окна своего кабинета.

Многие другие следователи были уничтожены тогда же вместе со своими начальниками.

Всего в 1937–1939 годах были расстреляны или приговорены к длительным срокам каторжных работ около 20 тысяч чекистов» (із «Тридцать пятый и другие годы» Анатолия Рыбакова).

Ви, члени Секретаріату НСПУ, еліта української нації, і не лише еліта, а й надія! І тому мене дивує, що ви за декілька хвилин змогли звершити таке сфальсифіковане судилище! А судді хто?! Ви ж професійно-громадянська організація, а не судді! І вас не пригнічує те, що ви чините? Ви ж майбутньому головному редактору й усій редакції газети прямим текстом сповіщасте, що над ними теж нависає 1937 рік, у його пом'якшеному варіанті!

Які МИ всі дурні! Прости Господи! МИ ВСІ!

Були п'ятидесятники, були шестидесятники, але немає (майже) двохтисячників, навіть у НСПУ.

Джон Рід створив свій репортаж, і квит.
Та з назвою не угадав, мій Боже!
Ті десять днів так потрясли весь світ,
Що досі він оговтатись не може.

*Епіграма Сергія Борщевського
(«ЛУ» 9. 11. 2017)*

А тепер, професоре Василю Яременко, тримайся! Тобою, мабуть, теж займуться наші «демократи», наші «недоторкані»! Адже «Гарна книга, якщо автор в ній говорить лише, як годиться, як належить, і так як годиться» (Аристотель). І другий мій висновок: авторитет НСПУ створюється не так світом, що оточує його, як керівництвом самої НСПУ...

Виходить, що не так вже й важко передбачити дійство «по-совецькі»... Василь Яременко написав ґрунтовну, етично-моральну статтю в кінці 2017 року, а вже на початку 1918 року в «ЛУ» (18 січня) з'являється вирок «шестірки» (Л. Гриневич, Я. Яцків, М. Жулинський (а куди ж нам без академіка?), С. Гальченко, П. Засенко, С. Довгий (дідусь молодого друга Черновецького)) у вигляді статті «Про Дмитра Павличко і навколо нього». Ця «мазанка» не по суті статті професора Василя Яременка, а про те, який негарний професор. А тому я наведу лише два останні її абзаци: «Отож дорікати полум'яному полемісту, енергійному захисникові високого імені Івана Франка за те, що той мов Гобсек тільки тим і займається, що збирає гроші, принаймні несправедливо. Дмитро Павличко, як ніхто має моральне право очолювати громадську ініціативу побудови пам'ятника Івану Франку в Києві.

Негоже Вам, авторитетному вченому, активному громадському діячеві, так ображати колегу (я не помітив образи — автор), якого ви, нам здалося, глибоко поважаєте. Адже ми разом уболіваємо за те, щоб у столиці України постав оригінальний пам'ятник людині, котра своєю творчою та науковою працею виховала нас, як європейську націю».

Моє невеличке зауваження щодо ствердження «шестірки» — «...котра своєю творчою та науковою працею виховала нас, як європейську націю». Це твердження занадто перебільшене. Якраз наведений матеріал свідчить, що не лише Івану Франку, а й іншим нашим класикам не вдалося зліпити з нас європейську націю. Була б можливість у керівництва НСПУ, вони б на догоду Героя і професора В. Яременка, як Бондаренка погнали б...

А ще в грудневому номері «ЛУ» (27.12.17) Дмитро Павличко, наслідуючи Павла Глазового, написав:

СПРАВДЕШНІЙ ПАТРІОТ (ЛИСТ ДО В. ЯРЕМЕНКА)

Пане Яременко, я про Верховну Раду
Не думав, дбаючи про монумент Франка.
А ви зrekli: «Вона не може бути ззаду!»
І я збагнув, як штик, — робота жде тяжка.

Мене підняв, підніс ваш справедливий ламент;
Я все зроблю, заб'ю останнього шпenea,
Поставимо Франка при вході у парламент,
Щоб кожен депутат вітався з ним щодня.

Ви мудрий чоловік, я вам скажу по-правді.
Є в мене кращий план, бо я не є страшко.
Тож хай зійде на дах, і на Верховній Раді
Державним прапором махає Йван Франко!

Пишіть мені листи, тримайтеся
Своєї лінії — з долини до висот.
Хай ваші вороги, слов'яни чи євреї,
Полюблять вас, бо ви — Справедливий Патріот.

Справедливий патріот — він завжди на сторожі
Національних справ, як праведна душа.
Любim його за те, що зневажає гроші,
І пам'ятник Франку збудує без гроша.

10. 11. 2017 р., Київ

А ви кажете! Дмитро Павличко, як великий політик і дипломат, ані слова про зміст листа професора Василя Яременка! А лише про те, що чіпати з жодного боку Героїв та лауреатів — н і з з я. Інакше отримаєте ось таке «схвалення». Я сподівався, що в незалежній Україні нам не доведеться писати слова Василя Симоненка

МЕНТОРОВІ

Нарешті люд знесилений спочив
От язика, що всіх і всюди вчив.

І кожний з нас утверджує свою істину, не звертаючи уваги на гармонію природи навкруги нас:

Летять на землю груші, як з рогаток.
Б'є в тамбурина осені горіх.
Сади омиті музикою згадок,
ковтають пил міжселищних доріг.

В старім гнізді танцюють лелечатка,
і, одірвавши ніжки від землі,
немов малі русалочки, дівчатка
гойдаються в зеленому гіллі.

Ой доле, доле, що з людьми ти коїш?
Цим осокорам вже по двісті літ.
Із катапульти гойдалки такої ж
колись я звідси вилетіла в світ.

Ось я зйду з наждачного перону
у цей зелений, цей черлений вир.
Сидить просмолена ворона
в береті сонця набакир.

Стара дзвіниця й досі ловить гави.
Танцює ціп на житньому току.
Ну що мені магнолії, агави?
Я поцілую мальву у щоку.

Ліна Костенко

Які ми з вами, читачу, багаті п р и р о д о ю , насамперед, чередою постійних суспільних змін, своєю працею, професійною працею... Я пишу, міркую, філософствую... Але в жодній книзі не забуваю про свій фах, про медицину, про педіатрію... Така вже психологія людська, така вже життєва установка... Ось і цього літа я написав звернення в н і к у д и :

ОСНОВИ МАЙБУТТЯ УКРАЇНИ — ЦЕ ДІТИ

Склалося так, як склалося. Населення України за 26 років її незалежності скоротилося на 10 мільйонів чоловік (на одну п'яту), і це скорочення триває. Це найбільша трагедія для нації. І цю трагедію країни, зумисно чи ні, замовчують влада, ЗМІ, письменництво, мистецтво...

Вирішення цієї проблеми багатовекторне, державне, насамперед.

Я ж вношу свої пропозиції лише як педіатр. Ось вони:

1. Фінансування проблем дитинства має виділятися окремою статтею і бути не меншим, аніж фінансування оборони.

2. Сьогодні:

I

а) ліквідувати «Феофанію», а її бюджет передати на програму № 1 «Дитинство»;

б) відновити молочні кухні по всій Україні. Безоплатні;

в) забезпечити безоплатним харчуванням дітей до року;

г) звернути особливу увагу на харчування і фізичне виховання дітей у дошкільних і шкільних закладах країни;

д) заборонити скорочення дитячих лікувальних, профілактичних та оздоровчих установ, а якщо подібне відбулося — відновити;

е) проявом патріотизму вважати спонсорську допомогу дітям із відповідним ставленням до таких спонсорів.

II

а) заробітну плату педіатрам збільшити в два рази, порівняно з іншими профілями лікарів;

б) надавати службову квартиру педіатру в перші три місяці після зарахування педіатра на ту чи іншу посаду (педіатричну);

в) педіатру в третьому поколінні після п'ятирічного стажу автоматично надавати звання «Заслужений лікар України».

Іван Сміян

Чому я не надіслав свого листа-побажання на чиюсь адресу? Тому що кожний керівник має свої переконання, які йому вважаються найкращими. Людській істоті притаманний інстинктивний егоїзм. І, мабуть, це добре, адже він (егоїзм) спонукує своє «Я» до думки, до власної дії. Тому я не дивуюсь та сприймаю як даність, коли на мої письмові пропозиції не реагують, коли поради, пропозиції інших не потрібні... Я думаю, що в цьому випадку в силу вступає правило Блезе Паскаля

СПРАВЕДЛИВІСТЬ, СИЛА

Справедливо йти за тим, що справедливо; конче необхідно — йти за тим, що сильніше.

Справедливість без сили є неспроможною, сила без справедливості — тиранічною.

Справедливість без сили наражається на опір, бо завжди знайдуться злостиві. Сила без справедливості накликає осуд. Отож треба з'єднувати разом справедливість і силу, а для цього домогтися, щоб справедливе було сильним, а сильне — справедливим.

Справдливе викликає суперечки. Сила ж вельми упізнана і безперечна. Тому справедливості не змогли надати сили, бо сила спротивилася справедливості й сказала, що та несправедлива і що це вона, сила, справедлива.

Тож не можучи зробити, щоби справедливе було сильним, зробили так, щоби сильне було справедливим (із книги «Думки»).

Що ж до моєї думки про ставлення «сильних та справедливих» до різноманітних пропозицій..., то я сам в цьому відношенні ні на йоту не кращий за інших. У 1968 році мене призначили головним лікарем дитячого санаторію — через декілька місяців після закінчення медичного інституту, але мені жодного разу не спало на думку порадитися з якогось питання зі своїм попередником. У 1970 році я вперше став завідувачем кафедри педіатрії. Але жодного разу не звернувся по пораду до попереднього завідувача цієї ж кафедри. У 1975 року я був призначений проректором з навчальної роботи нашого вузу. Але жодного разу не звернувся по пораду до попереднього проректора, який навіть скаржився ректору, що з жодного питання я до нього не звертаюсь... І цей список можна продовжити... Я можу ще додати, що й до мене мої послідовники, які, до речі, були моїми учнями, також не зверталися по пораду, консультацію... Я лише на початку своєї діяльності цьому дивувався, а в подальшому вважав таку поведінку нормою. Мабуть, тому вважав це нормою, що

«Феномен української культури споконвіку існував в просторі, скажати б, жорстоко обмеженому: з одного боку самозакоханою пихатою Католицькою Європою пап, соборів, королів і геніїв, а з іншого — вбивчими просторами Азії, незбагненністю її тисячоліть, мудрістю вірувань і дикістю володарів. Тисячу років ми були розп'яті між цими двома материками, між Візантією і Римом, між дикими ординцями і хитрими ганзейцями, і душі наші, мов тополі на вітрі, гнулися й хилилися до тієї сили, до тієї, ми наставляли лікті один на одного, змагалися між собою, самознищувалися, а того й не відали, що слід наставляти лікті не проти самих себе, а проти пихатої Європи і підступної Азії, проти всього так званого цивілізованого світу, — і тільки в цьому порятунку.

Як великий Сковорода казав:

Лучше быть натуральным котом,
Нежели с ослиною природою львом.

Платон казав: трагедія людини в тім, що вона не знає, яке її справжнє становище. Що з нами відбувається? Ми мовби напівнароджені діти. Самі не знаємо чого нам хочеться, куди йти, як жити далі. Є побудження до мислі, але немає мислі. Є спонука до дії, але немає дії. Тоді що ж це? Життя? Ні, це божевілля, на яке ми й не знаємо, де копати зілля...» (Павло Загребельний із книги «Думки наррозхрист»).

Ось коли послідовник знищує надбання свого попередника, то це вже виражена п а т о л о г і я, патологія людська, яку виявляє

Безумный человек. Вы не слышали ничего о том безумце, который среди бела дня засветил фонарь, выбежал на рыночную площадь и принялся кричать: «Я ищу Бога!» Я ищу Бога!? Но вокруг стояло много таких, кто как раз не верил в Бога, и потому они его подняли на смех. «А разве он потерялся?» — спросил один. «Он что заблудился, как дитя малое?» — подхватил другой. «А может быть, он попросту спрятался? Может он нас испугался? Или пустился в плавание? В далекие края?» — так кричали они, заливаясь хохотом. Безумец разбежался и врезался в самую гущу толпы и, окинув ее пронзающим взором, воскликнул: «Куда скрылся Бог? Я скажу вам! Мы *убили его* — вы и я. Мы все его убийцы! Но как мы сделали это? Разве есть у нас силы, чтобы выпить целое море? Кто вложил в наши руки губку, чтобы мы стерли линию горизонта? Что содеяли мы, когда сняли цепь, соединявшую эту землю с ее солнцем? Куда же теперь она движется? Прочь от всех солнц? Разве можем мы теперь прочно стоять на земле — ведь мы падаем непрерывно? Назад, и в сторону, и вперед, без разбору? И существует ли еще верх и низ? Не блуждаем ли мы словно в бесконечном ничто? Может быть, это дыхание пустого пространства? Разве не стало холоднее? Не спустилась ли на нас ночь — она все прибывает и прибывает, ее становится все больше и больше. Может быть, нужно уже зажигать фонари среди бела дня? Разве мы не слышали шума — это могильщики готовят могилу Богу? Разве не доносится до нас божественного запах тления? Ведь и Богам не избежать тления! Бог умер! Бог умер навсегда! И убили его — мы! Как найти нам утешение — нам, убийцам из убийц! То самое светлое, самое могущественное, что было в мире, истекло кровью под нашими ножами — кто смоем эту кровь с наших рук? Где та вода, которая могла бы принести нам очищение? Какие искупительные феерии, какие священные игры нам придется измыс-

лить? Не слишком ли велика для нас ноша этого великого деяния? Быть может, мы сами должны обратиться в богов, дабы оказаться достойным содеянного? Никогда не было совершено деяние более великого — и все, кто родится после нас, будут благодаря сему деянию принадлежат уже к новой истории — более великой, чем вся история прошлого!» Сказав это, безумец замолчал и снова обвел взглядом своих слушателей: но они молчали, только глядели на него с удивлением. И тогда швырнул он фонарь оземь, так что тот разлетелся на мелкие кусочки, и огонь угас. «Слишком рано пришел я, — сказал он, — время мое не пришло. Это огромное событие где-то в пути, оно идет к нам — весть о нем еще не дошла до слуха людей. Грому и молнии нужно время, свету звезд нужно время, деяниям нужно время, даже после того как они свершились, — чтобы их можно было увидеть и услышать. Но это деяние все еще недосыгаемо для вас, как недосыгаемы самые далекие звезды — *но все же вы совершили его!*» Рассказывают также, что в тот же день безумцу удалось проникнуть во многие храмы и пропеть там свой «Requiem aeternam deo (вечная память Богу). Его прогоняли и призывали к ответу, но он твердил только одно: «Разве эти храмы — не могилы и надгробия Бога?» (Фридрих Ницше — «Лук и Лира»).

І, крім цього, можна сказати послідовникам —

ПРИЯТЕЛЯМ

Враги мои, покамест я ни слова...
И, кажется, мой быстрый гнев угас;
Но из виду не выпускаю вас
И выберу когда-нибудь любого:
Не избежать пронзительных когтей,
Как налечу нежданный, беспощадный.
Так в облаках кружится ястреб жадный
И сторожит индеек и гусей.

О. Пушкин

Але, разом з тим, егоїзм людини необмежений, людини з фізіологічними проявами... Моє, твоє, читачу, ЕГО стоїть над нами та гнобить нас. Навіть за крок до власної могили... А що таке наша (моя, твоя) могила? Про це яскраво й дуже гарно написав Фелікс Кривін:

КЛАДБИЩЕ ПЕР-ЛАШЕЗ

Мертвый город в городе живом. И на могилах домики, чтобы мертвые могли жить, как живые. А они не живут. Даже окошки прорезаны в домиках. А они все равно не живут.

На кладбище Пер-Лашез все домики — это склепы.

Много памятников, а памяти нет. На всех памятниках печать забвения.

Мы долго искали могилу Мольера. Нам казалось, что это должно быть нечто грандиозное. Горы мрамора. Море цветов. Но все горы и моря обходили могилу Мольера. Они возвышали и прославляли других, бесследно канувших в прошлое и зацепившиеся за эти надгробные памятники. А величайшего человека Франции нет. Его не видно. Весь мир его прославляет, а здесь он в безвестности, говоря словами его Жеронта, какой черт занес его на эту галеру?

Ну вот и его могила. Могилка. Нет никакого памятника. Небольшая гробничка — только и всего. С трудом можно прочесть фамилию, из которой выпало несколько букв. Выпало и выпало, все равно этого никто не читает.

Рядом с могилой Мольера в той же ограде приютилась еще одна могила такая же забытая. Может быть, кого-то из родственников?

Нет, это не родственник. Это Лафонтен.

Он и при жизни не имел своего угла, и после смерти приткнулся у могилы Мольера. Или, может, это Мольер нашел у него приют.

Мой соотечественник, похороненный на кладбище Пер-Лашез, занимает ячейку в колумбарии. Очень хотелось увидеть его квадратик, прочитать фамилию соотечественника. Но мы его не нашли. Все квадратики пересмотрели, а его не нашли. Ушел от нас Нестор Иванович Махно, как уходил при жизни от белых и красных, ушел крестьянский полководец, так и не сумевший защитить свое родное крестьянство от уничтожения.

У него на родине было сделано все, чтобы изобразить его полукомической-полупреступной фигурой. А он был фигурой трагической. Он выигрывал сражения у превосходящих вооруженных сил, но проиграл его хитрым политикам...

И вот прах его на кладбище Пер-Лашез. В маленькой ячейке, среди тысячи других. Мы пришли к нему, мы ищем его, но он нам больше не верит: слишком много его в жизни обманывали (ж. «Юность», № 9, 1990).

И все-таки перед людиною — простори моря, його

ВОЛНЫ

Здесь будет все: пережитое
И то, чем я еще живу,
Мое стремленье и устои,
И виденное наяву.

Передо мною волны моря,
Их много. Им немислим счет.
Их тьма. Они шумят в миноре.
Прибой, как вафли, их печет.

Весь берег, как скотом, нашмыган.
Их тьма, их выгнал небосвод.
Он их гуртом пустил на выгон
И лег за горкой на живот.

Гуртом, сворачиваясь в трубки,
Во весь разгон моей тоски
Ко мне бегут мои поступки,
Испытанного гребешки.

Их тьма, им нет числа и сметы,
Их смысл досель еще не полн,
Но все их сменою одето,
Как пеня моря пеной волн.

Борис Пастернак

Так, хвили життя невпинні, хвили життя ніколи не бувають однорідними, вони завжди різні, хоча нам вони вважаються подібними... Ці хвили життя різноманітні і для індивідуума, і для суспільства. Численність їх (хвиль) неможливо перерахувати. Ось одна з них:

ЦЕ ДОЛЯ?

1989 рік — рік сорокаріччя від дня народження Володимира Івасюка — започаткував і перший фестиваль української сучасної пісні «Червона рута» у Чернівцях, на батьківщині автора знаменитого музичного творіння.

Молодий композитор жив і творив у часи духовних руйнацій, з одного боку, зігрітий любов'ю і визнанням мільйонів прихильників, а з іншого — відторгнутий, не сприйнятий системою, що агресивно нав'язувала «шароварне мистецтво», яке активно розплоджувалось, намагаючись придушити, розп'яте все по-справжньому вартісне, самобутнє.

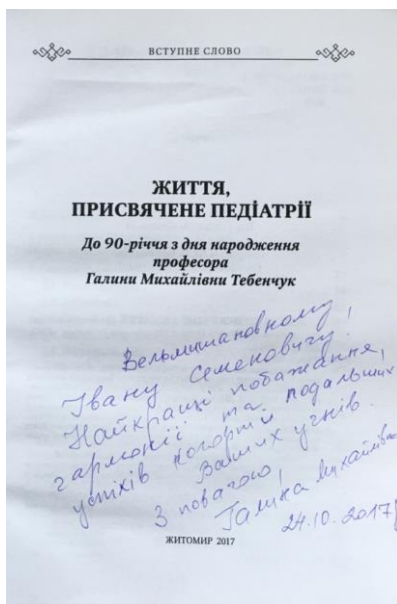
На фестиваль з'їхалася, здавалося, уся Україна, приєдналась і українська діаспора.

Що ж ми, однак, за народ такий, терплячість якого межує із самопириниженням? Руйнували наші храми, відбирали наше небо — ми мовчали; знищували пророків, геніїв — ми допускали насилля над нами, а отже, і над собою. Володин трагічно-передчасний відхід — наша мільйоннолика ганьба. А він ось-ось мав відчути своє найповніше розкрилля в музиці. Нагорода композитора Національною премією імені Тараса Шевченка, зазвичай посмертна, теж не робить нам честі.

До сьогодні дехто не осмислив ще українських реалій. У наші незалежні державі талановитий митець Ігор Білозір захистив гідність вітчизняної пісні найвищою ціною від казна-кого... Це що — така наша вічна планида, затятий фатум? Навіщо ж гинули найдостойніші? Невже, щоб ми перетворили їх злет на нонсенс? (Т. Угурян).

Різні хвили життя... У кожного... Ось іще одна хвиля життя, яка дуже близька до моєї...

У 2015 р. медична, а особливо педіатрична громадськість, відзначила знаменний ювілей Галини Михайлівни Тебенчук. А 27.10.2017 р. я отримав від Галини Тебенчук чудову книгу «Життя, присвячене педіатрії. До 90-річчя з дня народження професора Галини Михайлівни Тебенчук» з таким автографом: «Вельмишановному Івану Семеновичу! Найкращі побажання, гармонії та подальших успіхів когорті Ваших учнів. З повагою, Галина Михайлівна. 24.10.2017 р.».

Книга вийшла за загальною редакцією академіка НАМН України, професора Ю. В. Вороненко (мого давнього доброго знайомого) і професора Г. В. Бекетової (послідовниці Галини Михайлівни по кафедрі). Я з великим задоволенням прочитав цю книгу, тому що довгі роки спілкував-

ся із симпатичною жіночкою, знаним професором-педіатром, приємним співрозмовником Галиною Тебенчук. А сьогодні залишилися тільки

ЛИСТИ

Вже сотні літ являється мені
далекий світ, зруйнований дощенту,
немов трима мене у напівсні
гіркий туман дешевого абсенту.

Немов колись із себе вийшов я,
і розійшлися ми, наче подорожні,
і у глибінь сьогоднішнього дня
я сам собі пишу листи тривожні.

Що так і так, що я іще живу,
лише літа якісь незрозумілі -
січуть дожді дводомну кропиву,
а у душі — сніги і заметелі.

Я ті сніги за вичахлу снагу
чи за борги неznані відбираю -
не проповзти по білому снігу
за блокпости віднайденого раю.

У нім шляхи і виходи — табу,
мов хтось лихий кінці обрізав круто.
Довкіль — «якби», «неначе» і «мабуть».
а пригуби — нагадає отруту.

Тут все — чуже чи, навпаки, — своє,
бо все уже без догм і постулатів.
Є свій пернач, свій гімн і навіть є
свій «Отче наш» і «До своїх галатів»...

Та пазли ті не викладеш у лад,
хай по житті ти — учень Епікура,
не розплести фальшивого вузла —
усі листи позначені: «Цензура».

Ярослав Петришин

Цій книзі передує ректора Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика академіка Юрія Воронека

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні колеги!

Велику спадщину залишили нам наші видатні попередники в науці, охороні здоров'я, справі підвищення кваліфікації лікарів. До такої яскравої плеяди вітчизняних вчених-педіатрів відноситься видатний український вчений, педагог та педіатр, професор Галина Михайлівна Тебенчук, 90-річчя з дня народження якої нещодавно відзначала наша славетна академія та педіатрична спільнота України.

Автор першої в Радянському Союзі та Україні уніфікованої тестової програми з педіатрії, піонер у впровадженні новітніх методів діагностики та лікування найпоширеніших захворювань дитячого віку, Г. М. Тебенчук вписана золотими літерами в історію Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Завдяки оригінальним розробкам профе-

сора Г. М. Тебенчук став можливий суттєвий прогрес в дитячий пульмонології, кардіоревматології, вегетології, нефрології та гастроентерології.

Галина Михайлівна для нас є взірцем інтелігентного професора, талановитого організатора науково-дослідної, навчально-методичної та консультативно-лікувальної роботи не тільки кафедр педіатрії № 2 та № 3, але й діяльності терапевтичного і педіатричного факультетів Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупіка. На всіх ділянках роботи, що доручались в республіканській лікарні ОЗМАТ-ДИТ, НДІ ПАГ, НМАПО, вона працювала з великою самовіддачею на випередження свого часу.

Тому все найкраще, що дійшло до нас скрізь роки, потрібно дбайливо зберігати та творчо розвивати, а також ставитися до наших вчителів, які вчать нас лікарському мистецтву, як до своїх батьків. Взірцем такого ставлення до свого Учителя є кафедра дитячих і підліткових захворювань (раніше кафедра педіатрії № 3) під керівництвом професора Г. В. Бекетової. Колектив кафедри творчо та результативно продовжує розвивати ті напрямки педіатрії, які започаткувала Г. М. Тебенчук, і на прикладі належного ставлення до своїх Учителів здійснює велику виховну роботу серед лікарів-педіатрів, оскільки без минулого немає сьогодення, без сучасного не може бути майбутнього...

У цій книзі є такі розділи, які ілюстровані численними фотографіями:

1. Видатний шлях професора Галини Михайлівни Тебенчук.
2. Спогади професора-педіатра.
3. Відгуки до ювілею професора Г. М. Тебенчук.
4. Листи до Галини Михайлівни Тебенчук.

Я лише словами Магомета можу сказати про Галину Тебенчук таке: «Самий досконалий із людей той, хто любить ближніх своїх та робить їм добро без поділу, без поділу на гарних та поганих».

Я, як кожна людина, залишаюсь егоїстом та бажаю, щоб і на моє 90-ліття ми поспілкувалися з Галиною Тебенчук письмово або усно...

Я чуюсь сильним, чуюся свободним,
Мов той, що вирвався з тюрми на світ;
Веселим чуюсь, щирим і лагідним,
Яким я був за давніх, давніх літ.

І, попри тебе йдучи, я дрижу,
Як не дрижав перед грізною судьбою;

В твоє лице тривожно так гляджу,
Що впав би, знать, ось-ось перед тобою.

І якби слово прорекла ти к мині,
Я б був щасливий, наче цар могутий,
Але здаєсь, що в тій самій хвилині
З очей би сліз поллявся потік рвучий...

Не знаю тя, ні брат я твій, ні сват...

5* Сміян І. С. Старість...

Іван Франко

Життя моє та Галини Михайлівни пов'язане постійною пуповиною з дітками, з їх здоров'ям, а значить, і їх майбутньою долею. З дітками не лише своїми, а всього Всесвіту та, насамперед, України. Все своє життя ми не лише постійно дихали повітрям, насолоджуючись дарами природи, витворами людини, а й повсякденно сприяли здоровому сприйняттю оточуючого навколишнього світу тисячам і тисячам малюків: від їх народження до повноліття. Але цього нам було замало. Ми постійно не лише підвищували свої фахові педіатричні знання, а й навчали студентів та лікарів оволодівати основами надання дітям лікувальної допомоги та методами попередження захворювань (лекції, клінічні огляди хворих діток, семінари, науково-практичні конференції...). Крім того, ми й на мить не залишали поза увагою власні наукові розробки, присвячені удосконаленню лікування й попередженню захворювань у дитячому віці. І на цьому фоні — сотні написаних наукових статей, десятки монографій, навчальних підручників, посібників... І все це — у позаурочний час... Я чоловік, тато, дідусь, і мою таку інтенсивну роботу ще можна пояснити, а от Галини Михайлівни — дружини, мами, бабусі — важко й уявити. При цьому ми пам'ятали переконання Луї Пастера: «Культ науки в найвищому сенсі цього слова, можливо, ще більш необхідний для морального, аніж для матеріального розквіту нації. Наука підвищує інтелектуальний і моральний рівень; наука сприяє розповсюдженню і тріумфу великих ідей».

Разом з тим нас не покидали звичайні життєві радості й печалі, про що свідчить наведена книга про Галину Тебенчук, і завжди була з нами надія на краще:

Надія, як і ти! Сьогодні привітає,
Всміхнеться усміхом весни,
Розкаже казку, заспіває,
Сама приспить, навіє сни...

А завтра вихрем прилине,
Одніме все, що принесла,
І одного на човні кине
В бурхливім морі без весла.

І дні ідуть, минають роки,
І вже душа не жде її,
Аж ось гудять, шумлять потоки —
І знов вона весною йде.

Квітками шлях мені встиляє,
Нові показує світи,
Віщує долю і втішає...
Веде! Надія, як і ти.

Олександр Олесь

Різноманітності та різнобарв'ю життя не має меж: день буває сонячний, а буває, як ось сьогодні (9.11.2017) — похмурий: туман, дрібний прохолодний дощик, темні хмари низько нависають над землею, мій Ярик забрався у свою будку, на деревах залишилися лише поодинокі листочки... Зграї чорних ворон пролітають низько над поверхнею землі... Каркають на дощ. Не сьогодні — завтра з'являться морози, сніг... Динаміка, рух... Так і в житті людини, суспільства, людства...

Півтора місяці назад покинула нас, залишила земне життя одна з моїх учениць — мама, бабуся, дружина, донька... Віра Василівна Стеценко. І в її добру пам'ять я написав:

ДОБРАЯ ПАМЯТЬ — ЧТО МОЛИТВА БЛАГОДАРСТВЕННАЯ ВІРА СТЕЦЕНКО

Віра Стеценко... Педіатр вищої категорії, кандидат медичних наук по спеціальності «Педіатрія», доцент з педіатрії, активний вболівальник за долю, за життя найбільш вразливого прошарку дитинства — недоношених діток. З першого дня своєї фахової діяльності і до останнього дня життя, Віра Василівна Стеценко сприяла фізичному і психомоторному становленню немовлят, недоношених немовлят... Її енергія, завзяття, сумління, добросердя сприяли не одному десятку, а то і сотням недоношених новонароджених увійти в колію звичайного життя здорової людини. У Віри Василівни серце — це море...

Серце — море, пісня — хвиля.
У негоду плещуть хвилі,
У негоду пісні ллються:
Б'ється серце, море б'ється...

Серце — море. Тільки буря,
Як із моря, з серця може
Буйно викинути на берег
Повну сили індивіда.

Василь Симоненко

Віра Василівна була взірцем у роботі не лише відділення для недоношених дітей обласної клінічної дитячої лікарні, а й кафедри педіатрії Тернопільського державного медичного університету. Її науково-дослідницькі пошуки всі роки були спрямовані на ефективне оздоровлення не-

доношених немовлят, на попередження недоношеності... Вона ніколи не сходила з обраного шляху.

Разом із тим, Віра Василівна у своїй нелегкій праці була еталоном скромності, ніколи не пнулася до сонця, як і червона калина Івана Франка.

Червона калина, чого в лузі гнешся?
Чого в лузі гнешся?
Чи світла не любиш, до сонця не пнешся?
До сонця не пнешся?
Чи жаль тобі цвіту на радощі світу?
На радощі світу?
Чи бурі боїшся, чи грому з блакиту?
Чи грому з блакиту?
Не жаль мені цвіту, не страшно і грому
Не страшно і грому.
І світло люблю я, купаюся в ньому,
Купаюся в ньому.
Та вгору не пнуся, бо сили не маю,
Бо сили не маю.
Червоні ягідки додолу схиляю,
Додолу схиляю.
Я вгору не пнуся, я дубам не пара,
Я дубам не пара:
Та ти мене, дубе, отінив, як хмара.
Отінив, як хмара.

Віра Василівна знаходила час на в с е... За рідкісним винятком, мої учні — це жінки. І я їм говорив, що народження дитини є найбільшим досягненням жінки — досягненням, яке перевершує всі дисертації, разом узяті... Я думаю, що Віра Василівна розуміла це й без мене, вона народила чудову красуню-доню та сина-богатиря. Не лише народила, а й виховала їх у любові до близьких, у любові до своєї Батьківщини... А її любов до своїх діток та онуків не мала меж. Навіть слова Михайла Лермонтова не можуть виразити всю глибину почуттів МАМИ ВІРИ до своїх діток, БАБУСИ ВІРИ до своїх онуків:

РЕБЕНКУ

О грезах юности томим воспоминаньем,
С отрадой тайной и тайным содроганьем,
Прекрасное дитя, я на тебя смотрю...
О, если б знало ты, как я тебя люблю!
Как милы мне твои улыбки молодые,
И быстрые глаза, и кудри золотые,
И звонкий голос! — Не правда ль, говорят,
Ты на нее похож? Увы! Года летят...

Я на своєму тривалому, багатому на спілкування з різними людьми життєвому шляху, жодного разу не зустрічав такого стабільного та тривалого кохання й дружби жінки і чоловіка, які спостерігав між Вірою та її чоловіком Юрою. Я бачив завжди їх разом: на шляху на роботу та з роботи, у потягу чи машині в поїздах на наукові форуми, у тому числі й на педіатричні, на вечірках, на святкових зустрічах, на прогулянках зі своїми дітьми і внуками... Весела вдача і Віри, і Юри завжди доповнювали один другого та вносили різноманіття в товариство. Про кохання та дружбу чоловіка і жінки написано багато, занадто багато... Але є кохання, як в Ромео і Джульєтти — блискавка; а у Віри та Юри було і залишиться навічно кохання постійного яскраво горящого Сонця та заспокійливого, миротворчого сяяння Місяця...

...Пускай же солнца ясный лик
Отныне радостью блистает,
И облачком зефир играет,
И тихо зыблется тростник.

А. Пушкин

Віра Василівна любила людей, Віра Василівна була разом з ними і в радощах, і в печалях, це відчували на собі не лише її друзі... Вона завжди несла із собою тепло і добро... Це відчув і я — «вічний революціонер».

Як?! Сонця теплого нема?	Ридання вітру... блиск снігів...
Нема квіток? Немає літа?	Але ж я чув пташині звуки
Так чим же так моя душа зогріта,	І бачив, як гойдались луки,
Коли навколо холод і зима?	І чув, як темний гай шумів.

Ах! То був сон? То ти вві сні
Мені казки ясні шептала
І над снігами розсипала
Квітки, проміння і пісні.

Я плачу... І я згадую радості тривалого особистого спілкування з Вірою Василівною Стеценко — Людиною, Лікарем, Науковцем, взірцевим Сім'янином!

І насамкінець, дозволю собі від імені Юрія Рудяка навести слова Олександра Олесь

Спи моя милая, спи моя любая,
Спи, — мої думи не сплять:
Всю ніч безкраїми анголів зграями
Тихо до тебе летять.

Та несе квіти веснянії, пишнії,
Друга — чуть-чуть співа,
Третя розкажує казки розкішнії,
Казками сон повіва.

Одна лиш думонька, чимось засмучена,
Каже до болю в журбі,
Як моє серденько, стомлене, змучене,
В тузі болить по тобі.

Спи моє золото, спи моє серденько,
Спи, — я за тебе не сплю:
В ніченьку літнюю, срібно-блакитною
Пісню складаю свою.

Багаторічний керівник клініки дитячих хвороб, у якій усе життя працювала Віра Василівна, багаторічний ректор медичного інституту (академії, університету), якому Віра Стеценко присвятила все своє життя

Іван Сміян

Цей лист-пам'ять я передав чоловіку Віри, Юрію Рудяку, який оформив його у вигляді брошури, додавши фотографії, та з наміром перевидавати цю брошуру щорічно з доповненнями близьких, друзів, знайомих...

У даному випадку спрацювало

ПРАВИЛО «ИНТЕРЕСНОСТИ»

Неинтересных людей и идей нет. Есть только мой неинтерес к ним.

В этой связи и уместно, и полезно иметь в виду знаменитое положение американского писателя и философа Ральфа Эмерсона (1803–1992). «Каждый человек, которого я встречаю, в какой-нибудь отрасли превосходит меня. И в ней я готов у него поучиться». Об этом великолепно говорит и поэт:

Вот кактус,
Разве он цветок?
На бугорке земли шершавой
Нелепо скрюченный виток
Ключей проволоки ржавой.
Однако должен он
И тот
Однажды
Вдруг
В степи безбрежной

Цветет,
Да как еще цветет,
С какой доверчивостью нежной!

Спит красота
В любом из нас,
Мы все красивы
От рожденья
Однажды,
Вдруг,
Хотя б на час
Или хотя бы на мгновенья!

Николай Доризо

Когда мы говорим что «каждый человек меня в чем-то превосходит», то это надо *осознано понять как закон*. И согласиться безоговорочно, что я не могу делать то, что может другой, хотя бы, к примеру, вот такое:

1) «шахматная» аллюзия:

«Белые начинают и... попадают в эмиграцию»;

2) «временная» аллюзия:

«Вышла замуж очень рано... в 10 часов утра»;

3) «политическая» аллюзия:

«Масло и сахар — очень пугливые продукты. Как только услышат выстрелы, немедленно прячутся»;

4) «поведенческая» аллюзия:

«Улетают те, кого сильнее всего надули»;

5) «наставительная» аллюзия:

«Пуговица живет по-настоящему, если ежедневно лезет в петлю»...

Из книги П. С. Таранова

«Приемы влияния на людей»

А вчора (7.11.2017) у своїй хаті ми відзначали ювілей — 85-річчя моєї дружини, мами двох діток, бабусі трьох внуків... Були гості, були тости з гарними словами про минуле та побажання на майбутнє...

Горять огні і самоцвіти,
Дзвенять веселі голоси,
І, повні грішної краси,
Цвітуть і усміхи, і квіти.

Сам Гріх стоїть в червоних шатах,
Сміється громом перемог,
Стріва людей з усіх дорог
І їх вітає в вільних хатах.

Але ми вже в такому віці з дружиною, що пора вже подбати й про свій духовний спокій.

«Це воістину незвабне й істинне, передано від Отців, життя за Богом, себто безмовність після послуху, що його святі Отці слушно назвали сокровенним життям у Христі.

Ця путь і духовне життя по Бозі, і священне діяння справжніх християн — це незвабне й істинне, і чисте, і сокровенне життя в Христі. Цією путтю йшов і навчав нас ходити Богочоловік — найсолодший Ісус, пройшли цю путь і божественні апостоли, і ті, що були після них, — славні наставники наші і учителі, що від першого Христового приходу на землю й донині сіяють, як світильники, у світі просвіченням слів життя і преславними ділами. Вони передали одні одним аж донині це добре насіння священну закваску, святий початок, неукрадну заповідь і благодать, силу з висоти, многоцінний бісер, божественну частку Отців, скарб, закопаний на полі, заручини Духа, царське знамення, живу й текучу воду, божественний вогонь, чесну сіль, помазання, запечатання і світло. Щоб це й далі передавалося у спадок, щоб таїнственно переходило з роду в рід аж до другого приходу Христового. Правду сказав той, хто обіцяв: «Отож, я з вами по всі дні, аж до кінця віку» (Мт. 28, 29)» (із книги «Добротолюбіє», т. I, Львів, 2009).

Ім'я Ісуса має силу спасати!

«...бо «кожний, хто призове ім'я Господнє, спасеться» Рим. 10:13

Ім'я Ісуса має силу зціляти!

«...на хворих будуть руки класти, і добре їм стане» Мр. 16:18в

Ім'я Ісуса всемогутнє!

«Ісус до нього: «Я — путь, істина і життя! Ніхто не приходить до Отця, як тільки через мене» Ів. 14:6

Ім'я Ісуса всемогутнє!

«Хто має Сина, той життя має; хто ж Сина Божого не має, той життя не має» І Ів. 5:12

Ім'я Ісуса має силу! Ім'я Ісуса наповнює наші серця тим, що говорить Слово Боже.

Ім'я Ісуса має силу змінити Твоє життя не тільки завтра, а саме зараз. Так, ім'я Ісуса має силу!

Я прошу, щоб ми разом помолилися:

«Простягни твою руку на вилікування, нехай стаються знаки і чудеса іменем святого слуги твого Ісуса». Ді. 4:30 (із книги Регіс Кастро, Майза Кастро «Зцілення благословенням». Івано-Франківськ. 2008).

Думи, думи не покидають мене...

Минаю я, було, долини й гори,
і моря гучного непевнії простори,
чужі краї обступлять навкруги,
захопить ніч; на горах чорні тіні,
на морі хвилі, тумани в долині
здаються наче справді вороги.

І серце, хоч і звикло до блукання,
до чужини, до вічного змагання,
чогось, бувало, плаче в тій порі,
немов дитина, в темряві забута,
немов людина, у тюрми замкнута,
аж поки очі не знайдуть зорі, —

тоді затихне плач... І я дивую,
чим серце втішилось? — що золотую
маленьку цяточку вгорі знайшло?
Так що ж йому на тім далекім світі?
Він, може, сам давно погас в блакиті,
поки сюди те проміння дійшло,

погас отак, як тії мрії перші,
як молоді думки, давно померші,
що розбудили вперше дух в мені...
Так що ж? нехай те все давно минуло,
а серце любить, поки не заснуло
те світло, що живе і без зорі.

Леся Українка

Ось такі наші справи...Ось так ми живемо... Ми з радістю сприймаємо всякий світлий промінчик, навіть такий, як

КАФЕШКА (ВИПУСКНИКА НАШОГО ВУЗУ ОЛЕГА ЧАБАНА)

Возле моста, что на объездной дороге Киева, ближе к Одесской площади на обочине стоит столик, на нем три больших термоса и одноразовые стаканчики. Возле стола три дешевых пластиковых стульев.

Владелец этого хозяйства, которое с трудом можно назвать импровизированным или, скорее, военно-полевым кафе, сидит на деревянном табурете.

Хозяину «кафешки» где-то около двадцати пяти лет. Он выходит сюда каждый день летом. За сезон успевает наработать себе на учебу в университете, да и на проживание. Хотя и не шикающее, но хватает. Работа хоть и простая — пой кофе или чаем останавливающихся на минутку водителей, но и не простенькая. Погода бывает всякая, да и народ за рулем разный. Не раз оставался без выручки — бандиты «останавливались на кофеек». Но, слава Богу, оставался жив и поэтому продолжал свой нехитрый бизнес.

Хозяин «кафешки» из одного стола и трех стульев под зонтиком зовут Мирослав. Но водители, постоянно останавливающиеся здесь, зовут его проще — Славик.

Место, хоть и не примечательное — обыкновенная дорога, обыкновенная обочина, но уже на устах у дальнобойщиков. Бывало, и место встречи назначают «у Славика». Потому что, не задумываясь, знают: ориентир надежный, работает в любую погоду и допоздна, вечерами подсвечивая себе переносным фонарем, становится хорошим ориентиром на темных улицах города.

С некоторых пор у него появились соседи — проститутки Света и Рита. Их сутенер, по-видимому, воспользовался маркетинговыми ходами Мак Дональда — понаблюдал со спутника места наибольшего скопления народа, то есть автомобилей, и там установил очередной пункт быстрого питания, то бишь сексуального питания.

Славик к соседкам относился не то чтобы пофигистски, нет, даже снисходительно-понимающе. Что, мол, жизнь выделяет с людьми. В душу не лез, делам, то есть, бизнесу, не мешал, но и не помогал. Девочки часто грелись его чайком и рассуждали о чем угодно, только не о своей профессии. Это устраивало всех.

Так и работает Славик. У него уже есть свои клиенты, да и слава о Славице хоть и медленно, но все больше ширится по трассам страны.

Казалось бы, чем он так привлекает своих клиентов? Кофе как кофе — обычный растворимый. Чай как чай — пакетики дешевого «Липтона».

Так и не понятно. Но все, кто останавливается «у Славика», уезжают довольными.

И все чаще тормозят, завидев невзрачную картонку на столбике возле дороги, на которой фломастером аккуратно введено большими буквами: «ЧАЙ, КОФЕ, ПОГОВОРИТЬ О ЖИЗНИ» («МИНИ-РАССКАЗЫ». 2016.).

«...ЧАЙ, КОФЕ, ПОГОВОРИТЬ О ЖИЗНИ». Це було вчора... А сьогодні «ІСТОРІЇ ТЕПЛУВАТІ, ХОЛОДНУВАТІ, ТА НЕ ДО КАВИ». Ось ці «ІСТОРІЇ...», у мене в руках. А написав їх талановитий, з моєї «гори», геніальний поет, прозаїк, драматург, ЛЮДИНА неосяжного кругозору, ЛЮДИНА — частка коріння України, рідного краю, Тернопільщини... БОГДАН МЕЛЬНИЧУК. Про це свідчить і його вірш

ТЕРНОПІЛЬ... НАЗАВЖДИ

Про це місто я мріяв ще змалку,
І не раз воно снилось мені;
Чув, як чайки кричать на світанку
Понад ставом у сивій імлі..

А коли прийняло ув обійми,
Наче сина, мене назавжди,
Я відчув себе спраглим до діла,
Щоб примножити міста плоди.

І старався, наскільки таланту
Вистачило, і сили, і знань,
Щоб сліди — не лише на асфальті
Залишились, а їхня печать

Укарбована була у книгах
І в газетних гарячих рядках;
Щоби пам'ять мене пережила,
Закодована в щирих словах.

...Про це місто я мріяв ще змалку,
Воно — ніби цілюща роса.
Тепер внукам всміхається зранку
Мій Тернопіль — і честь, і краса.

Творчі здобутки Богдана Івановича численні: в книгах, журнальних та газетних рядках, на радіо, телебаченні... Але я напишу про нього словами Валентини Семеняк («Свобода», 2 серпня 2013 р.):

Слово до дня народження

МЕЛЬНИЧУКОМ БУТИ — НЕПРОСТО

Поки дехто з нас зручно вмощується, щоб «здолати» більш тисячосторінкову «Дорогу до себе» Богдана Мельничука, цей автор не сидів, склавши руки, а невтомно продовжував писати. Напередодні 2-го серпня

мені несподівано спало на думку: «Чи легко Мельничукові бути Мельничуком?»

«Навіть коли заховаєш у собі ще одну прожиту зиму, це не означає, що серце стане холоднішим», — написав Богдан Іванович в одній із своїх «Крапельин», знаючи автора, додам: «Навпаки, воно стає стожарим і ще відкритішим». Бути Мельничуком — не просто, це факт, який не потребує заперечень. Його нинішній статус потребує постійного перебування на людях (бо ж треба вміти тримати планку), а душа прагне побачення... зі Словом. Звісно, письменник намагається скрізь встигати, скрізь бувати. Але де б його не бачили: на засіданні в Спілці, чи на конференції у Науковій бібліотеці, чи на зустрічі у Домі книги, скрізь біля нього стосик рукописних аркушів, які він встигав раз у раз зосереджено перечитувати і щось там правити. Навіть на минулорічному власному ювілеї на святковій сцені пан Богдан непомітно щось «мережив» ручкою на столику, «заваляеному» подарованими квітами... Заслужений діяч мистецтв України, письменник, журналіст, краєзнавець, головний редактор «Літературного Тернополя»... Цей перелік можна було б продовжити. Але чи варто? Достань одного прізвища. Адже воно каже само за себе: творити. Бо предки письменника мали прямий стосунок до творення хліба насущного. А їхній нащадок — до «хліба духовного». Тільки замість жорен — жар серця. Але енергія і в першому випадку (жорна), і в другому (жар) — одна й та сама. Енергія перевтілення: зерно перетворюється в борошно, щоб «народити» хліб; думка перетворюється в Слово, щоб «народити» твір (казку, оповідання, новелу, п'єсу есей, краєзнавчу розвідку тощо). Перша їжа підтримує фізично тіло, друга — розум. Тож бути Мельничуком не просто, бо хочеш того чи ні, а прізвище (а в ньому, як у будь-якому іншому завжди акумулюється енергія роду по батьковій та материнській лінії) — ніби той камертон, котрий щомиті налаштовує відповідну вібрацію хвилі, яка нагадує: «Хто ти, чиїх батьків, і яке твоє призначення на землі?»

Знаєте, за що я поважаю Богдана Івановича? За те, що він уміє радіти успіхам інших. Пригадую, коли відбувалося моє творче становлення (насправді, цей процес безкінечний), як для мене було важливо, щоб хтось підтримав, сказав добре слово. Дуже часто після виходу моєї чергової публікації він телефонує (встигає стежити за місцевою пресою) і широко вітає. А це теж треба уміти робити! І ось дзвонить минулого року Мельничук і каже: «У мене є цікавий матеріал про владика Павла Василика, який вивів Українську Греко-Католицьку Церкву із підпілля. Це — тема гарної майбутньої п'єси. Я зараз дуже завантажений, берися ти за цю працю. Знаю, що зможеш написати. Спершу треба зустрітися з Іваном

Сеньковим, деканом Чортківського району, який прислуговував Павлові Василю, з його рідним братом у Львові, він художник-іконописець. А ще поїхати у Харків до Степана Сапеляка, владика хрестив його дітей». Богдан Іванович настільки впевнено і переконливо це сказав, що я повірила у власні сили. Так побачила світ п'єса «Ангели над прірвою». А ще я дуже вдячна Б. Мельничуку за те, що відкрила для себе світ Степана Сапеляка. Встигла зустрітися з ним в травні, а через кілька місяців його не стало.

Хто з нас у житті не мріяв упіймати «свого» журавля? І мало хто з сучасників знає, що загадкова Божа птиця (а саме так називали її наші пращури у сиву давнину) була освячена самим сонцем, і тому в Єгипті її ще й досі називають сонячною пташкою. Тема журавлиного лету ледь помітна, але дуже суттєва для уваги у творчості Мельничука-поета. Вона ніби задає отой невидимий сонячний, але такий життєстверджувальний тон усієї творчості. Особливо це стосується інтимної лірики поета. Так сміливо і віддано «виписати» й оприлюднити образ коханої жінки, погодьтеся, не кожен чоловік може. Тому й не дивно, що коханій Музі поет замість квітів носить... вірші. А вона, у відповідь, надихає на оте «стодзвонне й непроминальне» слово. Слово, яке допомагає й поетові змінюватися, ставати добрішим до людей, очищувати своє слово.

Вічні діалоги з Вічністю притаманні всім. У кожного з нас настає мить, коли ми запитуємо в Просторі і в себе: «Що можна тут зробити, щоби там мій шлях життя Бог не визнав даремним». ...Тим часом, пан Богдан у вірші «День при дні» щиро і непідробно зізнається перед світом, що як тільки навчився віддавати всі життєві ситуації в руки Всевишнього, довірився Йому душою та серцем, то відразу відчув і зрозумів, що стало відтоді «легко так жити мені». Але своїм духовним поступом автор завдячує, насамперед, батькам. І, зокрема, мамі. Її чесні очі, лагідний голос та щира усмішка, рятували й відводили від поспішних та необдуманих вчинків, від життєвих помилок. Отож, отримавши цей унікальний досвід, автор ділиться ним з нами: «Коли чомусь захочеш приспати совість, щоб ступити на манівці обману, згадай чесні очі мами». І щиро, як мала дитина, у тузі за батьками, яких уже давно нема на цьому світі, зізнається нам усім незвичним способом: «Інколи так хочеться, щоб мене похвалили — нема кому». Заперечу: хто сказав, що нема?

Велику насолоду отримала я, коли вдруге перечитала «Краплини плюс». Кожна ваша «краплина», пане Богдане, — це не просто Всесвіт, який уміло й майстерно сконцентровано в п'яти рядках, це водночас шанс кожному з нас зосередитись і заглибитися всередину самого себе. Це —

як сто в одному. Особливо для себе «вихопила» з тих краплин безліч цікавих думок для написання майбутніх статей. Окрім того — це готові до них (ще не написаних, але вже народжених десь глибоко у підсвідомості) епіграфи. Бо хіба ж можна не погодитися з автором про те, що «Згадуємо про Бога, коли нам важко. А коли легко — втрачаємо пам'ять?» філософський настрій наскрізь пронизує не лише слово, й, здається, кожную літеру «Краплин». Автор у них не розкривається до кінця, він делікатно дає нам спробувати тієї «живильної» води, як дають спраглим у пустелі — невеличкими ковтками. А то вже величезна духовна робота на рині серця і для «розуму вруна спраглиї». Розмисліть самі: «Попросив води, і ти подав повне горня. Добре, що пролила на траву, — я побачив, що вона пожовтіла», «— Не помирай, бабусю... — Не помру, поки не вишию рушника. Бабуся ввечері вишивала, внучка вранці випорювала», «Боже, нарешті ми вільні! Від чого? Від честі, порядності, доброти, від усього праведного!».. написати про Богдана Івановича, що він поет і письменник, це все одно, що нічого не написати. Бо коли його бачу, то мені здається, що він увесь просто «нафарширований» не тільки поетичними строфами й прозорливими рядками, а й п'єсами та бувальщинами, епіграмами, рецензіями, публіцистикою, лірикою і всякою іншою хитромудрою всячиною та придибенцією. А ще ж забула за жарти! Словом, «освячений любов'ю» і «той, що пройшов крізь любов», володар «найщирішого дарунка долі». А якщо ви скористаєтесь рецептом довголіття пана Богдана, то сто років життя вам вже гарантовано:

«Якщо ти доброзичливий і веселий, світло життя веде тебе крізь темряву. Якщо печальний і заздрісний — не жив і не житимеш ніколи».

Під цими теплими та змістовними словами Валентини Семеняк щодо Богдана Мельничука, ладен підписатися не я один. Ось чому подарована напередодні Нового 2018 Року та Різдва Христового книга Богдана Івановича «БЕЗ ПРИКРАШУВАННЯ. Історії теплувати, холоднувати та не до кави» мені надзвичайно значима. Ось чому автограф, написаний рукою Богдана Мельничука, активно надихає мене, 89-річного старця, до нового творчого поступу...

Високоповажному Іванові Семеновичу Сміяну — живій легенді, зразку мудрості, доброти, таланту літератора, авторові наукових та публіцистичних праць, без яких духовна сфера України була б значно біднішою. Хай ще довго кує Вам зозуля!

Підпис 4.12.17.

В тобі сотні осіб одночасно живе,
І у кожної — різний характер,
І щодня їхні долі у собі несеш
Ти до храму, що зветься театром.

Вибудовуєш там із фантазії дім —
Хату бідного, панські палати, —
І туди поселяєш надії чи сміх,
А чи гори, з яким ми заплачем.

Бо заб'ються серця глядачів в унісон
Із героями диво-вистави...
Ти кумір і король, а довічній твій трон
Збудували в своїй ми уяві.

Богдан Мельничук

Не знаю, чи то вікові особливості, чи то тривалий життєвий досвід, але я останнім часом з великим задоволенням читаю невеликі оповідки, яким властиві практичні різнобарвні пригоди сьогодення. Оповідання — це щось близьке до вірша, де дуже коротко викладається важлива думка, але вже в прозі. А тому я приділив значну увагу цій книзі. Навіть не утримався, щоб не навести одну з них (оповідок).

СКЕЛЯ

Прокинувшись і ще отямлюючись, Орест зрозумів, що сон, з якого тільки виринув, віщий. Але що він означає? А приснилась Орестові скеля. Схожа на ті, які він молодим солдатиком тридцять років тому бачив у Афгані. Тільки ця скеля тепер була тут, в Україні. І стояла вона не громаді гір, а посеред моря крові. Посеред червоного моря. І ця кров прибувала, загрожуючи затопити всю його сім'ю.

Дружину, сина, невістку і двійко внуків.

Рятуючись, усі вони піднімалися по склі, хапаючись за виступи каміння. А найбільше — за мотузку, один з кінців якої був у нього, а інший губився в кривавому морі.

Він, Орест, піднімався першим. Вибрав, на який камінь поставити ногу, щоб опора була надійною, за край якої тріщини схопитися правою рукою, бо з лівої не відпускав мотузки, що стала рятівною для всієї родини. Відчував, що сили залишають його, але вершина була вже близько. Та дотягнутися рукою до неї не зміг. Зате накинув на шпиль петлю мотузки.

Руки зімліли, ноги підкосилися. Ще зміг відштовхнутися ними від скелі. Інакше, падаючи, збив би всю сім'ю, яка трималася за мотузку.

Дружину. Сина. Невістку. І двоє внуків.

Вони вижили. Завдяки йому. А він? А він прокинувся ще до того, як упав зі скелі.

Що означає цей пророчий сон?

І враз Орестові відкрилася істина. Став зрозумілим сенс нічного видіння.

Поспіхом одягнувся і вийшов з дому.

...Світало, коли черговий військкомату, відгукнувшись на дзвінок Ореста, відчинив двері.

— Запишіть мене добровольцем на схід. Замість сина, який має незабаром прийти сюди. З мене та користі буде більше, ніж з нього, бо він і не нюхав пороху. То нічого, що я в літах, очі ще добре бачать, руки не тремтять. А БМП в Афгані навчився водити. І з гранатометом та іншою зброєю не забув, як обходитися.

Затягнувшись цигаркою, назвав своє ім'я та прізвище й додав:

— Запишіть і псевдо: «Скеля». Готовий їхати хоч зараз...

У спідній кишені бушлата намацав світлину. Витягнув її, поглянув на рідні обличчя.

Дружина. Син. Невістка. Двоє внуків.

У цьому оповіданні ми побачили звичайних наших земляків, яких наповнюють відчуття любові до своєї сім'ї, до своєї Батьківщини. Якраз такі люди є основою України, якій ми прогнозуємо життєстверджуюче майбуття...

Таких людей не в змозі зрозуміти

АЛЬФОНСИ УКРАЇНИ: ЧАС ЗМІНИВСЯ І КЛОУНИ ІНШІ

Виявляється, що більша частина відповідальних працівників виконавчої влади, а особливо — депутатів, є кваліфікованими альфонсами.

Не вдаючись у статистику або динаміку трансформації органів влади, хочу звернути увагу на один широкий аспект, хоча він і наповнений суб'єктивним змістом. Маючи досвід спілкування з представниками різних органів державної влади, мені завжди було цікаво спостерігати, як починається робочий день цього органу. Особливо вражали київські суди і прокуратури. До будівель цих установ під'їжджали круті тачки, переважно останніх моделей і чомусь переважно джипистого екстер'єру. Дивлячись на їхні колеса, приходило розуміння еквіваленту вартості кожного з них місячний зарплатні пацієнта. Крім коліс, такий автомобіль мав кузов і в кузові, а тому вартість всього автомобіля наближалася, а іноді й сміливо перебирила стотисячну цифру в американських гривнях. Що характерно, все це нікого не турбувало.

Особливо цікаво було спостерігати цей пейзаж десь під прокуратурою. Якщо судді вже більш-менш дорослі люди, то прокурорські працівники, віком до 30 років, які підкочували на роботу на такому автомобілі,

навіть чи могли на нього заробити, якщо б складали всю свою зарплату і не витрачали б на одяг і харчування протягом всієї своєї кар'єри після інституту. На них були написані великі церковно-слов'янські букви — «мздец».

Тепер уже нема цих розкішних автосалонів. Так, автомобілі стоять, але вже трохи скромніші і не в такій кількості, а під судами і взагалі карнавал відсутній як такий, бо й суддів в окремих районних судах залишилося чотири штуки на дві палати. А раніше «занесення» за посаду судді могло досягти суми з п'ятьма нулями в доларах. Черги стояли такі, що важко собі уявити. Пам'ятаєте, суддю Кіреєва, якого так любить Юлія Володимирівна, виписали з глухомані, щоб він закрив свої очі, як у Феміди, і працював навпомацки. За це йому дали суддівську мантію судді найдорожчого суду першої інстанції загальної юрисдикції в Україні. Навіть «багиня» Отрош була поза грою.

Загалом, навіть візуально можна відзначити значні зміни, але головне навіть не це. Тепер з'явився величезний попит на послуги зі з'ясування того, звідки взяли ці автопарки, розкішні особняки та квартири, а головне — кошти на життя світських левів та левиць, які демонструють багато влади імущих. Ця тенденція виникла не сама собою, а тому, що ситуація почала змінюватися і вже все зрозуміло — в який бік. Леді і джентльмени розуміють, що якщо не сьогодні, то завтра, але обов'язково прийдуть співробітники деяких органів і зроблять просту математичну процедуру. В один стовпчик складуть усі доходи пацієнта, а в інший — всі видатки, що фіксуються за ним, з чого виявиться, що великі суми падають невідомо звідки.

Що характерно, державні службовці та депутатствующий елемент не мають права на отримання додаткових доходів до їхньої офіційної заробітної плати. Тобто все, що з'явилося невідомо звідки, є свідченнями в корупційних діях. Приміром, більша частина подібних людей ніколи (до високої посади) не була помічена в якому-небудь рентабельному бізнесі, що давало б підставу казати про «справедливо зароблене». Всі дорогі придбання життя виникли виключно синхронно з одержанням владних повноважень.

І ось почався інший фестиваль. Виявляється, що більша частина відповідальних працівників виконавчої влади, а особливо — депутатів, є кваліфікованими альфонсами. Практично всі вони пояснюють свої придбання винятково подарунками або безпроцентними запозиченнями бабусь, мам, жінок, коханок або дочок. Що характерно, ці люди також не були помічені в особливих успіхах на ниві бізнесу, поки їхні чудові чоло-

віки не стали владою. Після цього бабусі, які все життя копали картоплю, несподівано стали бізнес-вуменшами з великими статками. Більше того, скоро буде затверджено особливий статус окремих жінок, під назвою «сеструха». Окремі депутати і депутатші зробили із своїх тупоголових сеструх грошові мішки, які їх нібито і спонсорують. Коханки купують квартири і позичають великі суми. Дочки-шмаркачки виявляються вовчицями бізнесу і спонсорують своїх непрофесійних татусів, які ніколи не писали законів, хоча вже три роки протирають штани на сидінні ВР.

Всім зрозуміло, що інвалід-колясочниця, що сидить на шиї в чоловіка — не найяскравіший вид депутата-утриманця. Значно цікавіші чоловіки, які прикриваються жінками, які, за їхніми словами, отримують незліченні прибутки незрозуміло з чого. Дуже скоро настане час, коли цих «геніїв» від бізнесу перевірятимуть дуже ретельно, і вони розкажуть, що це за гроші, за які вони спонсорували своїх безпомічних чоловіків. Ще Манька «Облігація» сказала, що не збирається «пихтити за нього». Так і вони — розкажуть докладно, та ще й напишуть власноручно.

Із цього всього напрошується всього два запитання, відповіді на які повинні внести якусь ясність у цей ганебний цирк. Перше полягає в тому, що наш політичний бомонд вже настільки деградував, що офіційно оголосити себе альфонсом стало мало не престижно. Більше того, ці діячі вважають, що ідіоти з числа їхнього електорату спокійно заковтнуть ці заяви. Вони навіть не розуміють, що тим самим вони показують себе тупими неробами. Якщо тебе утримує коханка або бабуся, то що ти робиш у парламенті чи міністерському залі? Нехай там твоя бабуся сидить, вона вміє заробляти, а ти — тільки тратиш. Тобто, вся ця багаточисельна публіка розписується у своїй нікчемності.

Із цього напрошується ще одне запитання. Як можна слухати клоуна, який обіцяє за скільки-то там днів змінити Україну, якщо він живе на утриманні у своєї бабусі? Якщо ти живеш на гроші коханки і взяв у неї стільки грошей, що зі своєї офіційної зарплати будеш віддавати їх до кінця життя. Якщо все є саме так, як ти заявляєш, то ти просто ідіот. Якщо ти придумав цю казку для того, щоб відмити гроші, отримані з темних джерел, про які навіть заїкнутися не можна, то ти вважаєш ідіотами тих, кому ти це говориш.

Обидва варіанти є настільки тупими, що може виникнути запитання: для чого все це робити? Відповідь на нього досить проста і навіть банальна: жадібність. Всі ці діячі з самого початку прийшли у владу для того, щоб використовувати своє нове, високе положення для присвоєння великого бабла. Їм ніколи займатися своїми прямими обов'язками, оскільки

весь свій час вони приділяють вибудовуванню схем, лобіювання чийхось інтересів або отриманню та відпрацюванню замовлень.

Одразу після втечі Януковича була сформована нова влада, в тому числі і від політичної сили, яка відзначалася у майданних ярангах, від самому початку. Зокрема, від неї було висунуто одного з міністрів уряду. Так от, за інформацією практично з перших рук, цей дядько майже не з'являвся на робочому місці і не керував міністерством. Він просто збирав відкатки і не заважав підлеглим самим щось робити за профілем міністерства.

Приблизно такий же контингент зараз поселився в чумах на Грушевського, і грізно щось судить і вимагає, одночасно чекаючи грошей від бабусь, коханок, мам чи сеструх. Це не заважає їм збирати брови докупити і випускати з рота якісь загрозливі звуки.

Але якщо поставити цим діячам просте запитання: хто ти по життю, вони будуть змушені відповісти коротко і одним словом те, що не раз звучало в ефірі — альфонс. І ось ці альфонси закликають стати під їхні знамена? Може, якусь і партію склепають, яку згуртує єдина платформа? І назвуть її красиво та пафосно: Партія Альфонсів України.

А весь цей ганебний цирк ми спостерігаємо саме зараз тому, що час змінився, тому і клоун пішов інший.

*ANTI-COLORADOS
EIZVESTIA.COM*

Я завжди дивувався особливим здібностям багатьох журналістів «узріти корінь» явища, події... Як у цій статті. Прикро, але нас переконали, що альфонси — над нами, що альфонси є реформаторами в Україні й що альфонси не розуміють:

НЕМАЄ ВЛАДИ, ОКРІМ БОГА

Немає влади, окрім Бога.
Всім його святим
Бракує правди і свободи,
А святих — нам всім.

Немає влади і не треба.
Хай цвітуть краї
Від прірви до самого неба
Ваші і мої.

Не треба битися за волю,
Треба бити злість,
Що, як застигла купа гною,
Смердить з державних місць.

Водою чистою дорога
Скотилася з верхів.
Немає влади, окрім Бога.
Все як ти хотів.

Юрій Посух

Закінчуючи оповідки про славного Богдана Мельничука, я хотів би зазначити й те, що неймовірна працездатність цього талановитого поета, прозаїка, драматурга та публіциста дозволила побачити нам таку велику кількість його творів, що вони перевищують за обсягом напрацювання всіх письменників радянської доби нашого краю. Можливо, я трохи перебільшую, але цим утвердженням мені хотілось показати неосяжні можливості для творчих людей, які відкрилися в незалежній Україні.

Ми постійно говорим про різноманітні недоліки в нашій державі і дуже рідко — про помітні досягнення. Якось посол Канади в Україні по телебаченню говорив про значущі здобутки у вільній Україні. І він був настільки переконливий, що я, мабуть, уперше так пишався своєю Україною і тим, що я громадянин України.

А на підтвердження того, що не все у нас так погано, хочу сказати і про своє враження щодо творчої діяльності нашої обласної письменницької організації: у мене таке переконання, що лише наші письменники Тернопілля видають тепер творів за рік значно більше, аніж усі письменники України за цей період у колишньому Союзі.

І все це — незважаючи на фінансові труднощі, на розростання бюрократичного апарату країни, на зростання кількості «Тягниодіяло» —

ЗАСТАРІЛЕ ПРИЗВИЩЕ

Прибіг колись до райради
Тягнирядно Сава.
— Хочу прізвище змінити.
Ось моя заява.
Бо це ж в мене застаріло.
Допотопним стало.
Я нове собі придумав:
Т я г н и о д і я л о.

Павло Глазовий

Розростання бюрократичного апарату... Ось якби скоротити двох педіатрів в одному районі, то таку безглуздість відчув би весь район, усі діти району... А от якби скоротили 100, а то і 200 депутатів Верховної Ради України, цього не помітив би жоден українець. Українець...

УКРАЇНСЬКЕ САЛО

Над безмежним океаном
Лайнер проліта.
А в салоні дід старенький

Сало упліта.
Пахне салом українським
На увесь літак.

Підбігає стюардеса
І говорить так:
— Командир наш сало любить
Он у нас хохол.
Просіт он кусочек сала
Прінесті на стол.
Настовбурчились у діда
Вуса наче дріт.
— Він не буде їсти сала, —
Відмовляє дід.
Вертається стюардеса
Через п'ять хвилин.
— А у нас любитель сала
Єсть єщо адін.
— А це ж хто? — старий питає.
— Наш второй пілот.

Он хохол і любіт сало.
Щирий патріот.
Дід серветкою утерся:
— Дівко чи мадам,
Він не буде їсти сала,
Повторюю вам.
Стюардеса пильно в очі
Дивиться йому.
— Як це так — не буде їсти?..
Поясніть чому.
Дід насупився сердито:
— Поясню, мадам.
Той і цей не будуть їсти,
Бо я їм не дам.
Українцям дав би сала,
А хохлам — не дам!

Павло Глазовий

За свідченням ЗМІ українців у нашому парламенті та й в уряді не більше третини, а сало уплітають у с і: українці і хохли. Немає на них діда! Парадокс! Ось таке цікаве явище в нашому парламенті та уряді — «Таке цікаве, аж бульки з носа лізуть».

Справді, багато цікавого взагалі, сьогодні (вчора), особливо. Кінець 2017 року. Очільники різного роду підкреслюють свою роль у тих чи інших досягненнях... Справді, є й дивні досягнення. У 2017 році ми вперше відсвяткували Різдвяні Свята католиків у кінці грудня, коли наш найдемократичніший у світі парламент законотворив неробочий день. Це ж поки що неробочий день у свято католиків з'явився, але ж є і інші віросповідання! Чому б і їхні (віросповідань) свята не оголосити для України, українців святковими? Спромоглися ж ми видалити з паспорту графу «національність»! Он які ми інтернаціоналісти! Маркс — Енгельс — Ленін — Сталін у труні (чи мавзолеї) заздрять нашим політикам! Народжується світове гасло: релігії всіх країн, об'єднуйтеся в одну купу! Не знаю, що з цього вийде в конструкторів «нового світу» взагалі, але з Україною їм буде складно. Адже з нами

КОБЗАРЕВА ЗОРЯ

Вечір вишитий зірками.
Сидимо під рушниками.
Квітне вишня-подолянка.

Тітоньки у вишиванках.
Я між ними вичитую:
«Зоря моя вечірня»...
Над моєю душею,
над листком «Кобзаря»
захід сяє вишнево.
Тихо. Вечір. Зоря.

Петро Перебийніс

Про це свідчить не лише вечірня зоря України, а й по-справжньому
тиха, проте вічна повага у взаєминах українців.
А в подальшому? У подальшому — про взаємини українців.

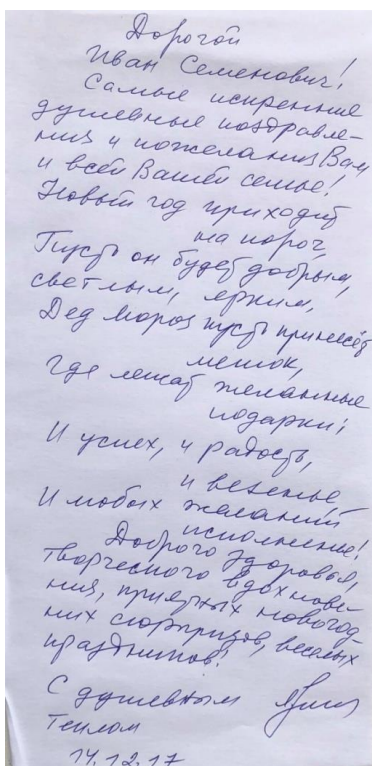
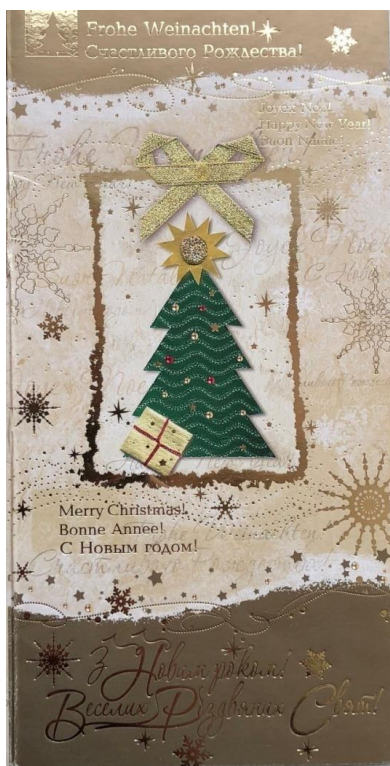
Дорогой Иван Семенович!

Самые искренние душевные поздравления и пожелания Вам и всей
Вашей семье!

Новый год приходит на порог,
Пусть он будет добрым, светлым, ярким!
Дед Мороз пусть принесет мешок,
где лежат желанные подарки;
И успех, и радость, и везенье,
И любых желаний исполнение!

Доброго здоровья, творческого вдохновения, приятных новогодних
сюрпризов, веселых праздников!

С душевным теплом підпис 14. 12. 17

Так привітала мене з м. Дніпра Людмила Василівна Усенко, відомий Вчений, Лікар, Педагог, організатор охорони здоров'я... Так сталося, що я був головою комісії (тоді в мене була одна посада — завідувач кафедри педіатрії), яка на завдання МОЗ України вивчала наукову діяльність Дніпропетровського медичного вузу (у той час його ректором була відомий вчений-терапевт професор Крижанівська), а значно пізніше ректор Дніпропетровської медичної академії як голова комісії, також за завданням МОЗ України, аналізувала діяльність Тернопільської медичної академії, яку очолював я. Що я цим бажав сказати?

1. Шляхи людини неможливо передбачити.
2. «Час летів, немов на крилах, і, мов сон, життя минало» (Леся Українка).
3. Настав час, коли «Серце серцю вже стало вісті подавати» (Г. Квітка-Основ'яненко).
4. Ми з Людкою Василівною переконалися, що

Все преходяще, быстротечно,
И лишь наука долговечна.

Себастьян Брандт
(1458–1521)

Доцент кафедри педіатрії нашого медичного вузу Світлана Никитюк, моя учениця, переповнена святковими різдвяними почуттями і насилає мені сяйво своєї душі:

Сяйво душі, яке є важливим, як і наша

ОРАНКА

Чом обшири змінились звичні?
Землі і неба стерта грань.
Немов клітини шахівниці,
Скрізь ораниці, де не глянь.

Проборовані простори
Так гладко вдалині лягли,
Немовби вирівняли гори,
Або долину підмели.

І край ріллі єдиним духом
Дерева ожили тоді ж,
Зазеленіли першим пухом
І випростались у весь зріст.

Нема і порошоків в кленах,
Нема чистіших кольорів
Від барв беріз світло-зелених
І свіжозораних полів.

*Борис Пастернак
(з російської переклав
Роман Ладика)*

Як важливо урізноманітнювати свою фахову діяльність мистецтвом, поезією, природними красотами, відчуттями взаємин із собі подібними... Якраз Світлані Никитюк притаманні такі дії... Лише в такому випадку можна сказати: «Радіє, що на світі живе» (народне прислів'я).

Чудове різноманіття людей, з якими я спілкувався і продовжую спілкуватися. Вони навчили мене цінувати добро і ласку людську, виражені у вчинках і словах — усно та письмово. Майже вік живу і майже вік вчуся... У собі подібних, у тварин, у рослин, у «неживої» природи... Я тепер по-іншому сприймаю промінчики сонця, тепле слово близьких і не зовсім близьких людей, краплі дощу, візерунки сніжинок, зустрічі з Яриком, блідим блиском місяця, утаємниченим блиском зорь... І тоді мені ввижається, що

ВСЕ ЗБУЛОСЯ

Дороги обернулись в кашу.
Я пробираюсь в стороні.
Лід з глиною, як тісто, квашу
І плентаюсь по розмазні.

Крикливо сойка пролітає
В безлюдному березняку.
Як довгобуд він виринає,
Дірками світить на горбку.

Я бачу крізь його прольоти
Всю далечінь життя свого.
У нім із точністю до сотих
Все оправдалось і збулось.

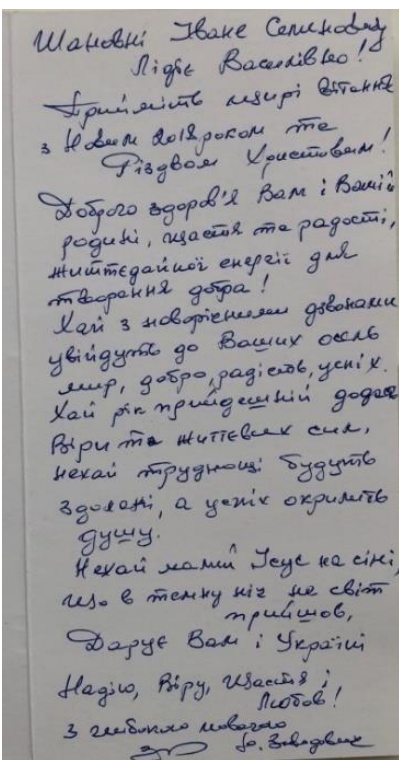
Я вхожу в ліс. Не поспішаю.
Пластами осідає наст.
Мені луна відповідає,
Мені весь світ дорогу дасть.

Поміж розмоклого суглинка,
Де проглядає голий ґрунт,
Щебече пташка під сурдинку
З пробілом в декілька секунд.

Немов шкатулку музикальну
Завмер і слуха її ліс,
Підхоплює спів унікальний
І жде, щоб вітер звук відніс.

Тоді я чую, як верст за п'ять
Край дальніх землеірних віх
Лунають кроки, з віття капа
І гепається сніг зі стріх.

*Борис Пастернак
(з рос. переклав Р. Ладика)*

Шановні Іване Семеновичу, Лідіє Васи́лівно!

Прийміть щирі вітання з Новим 2018 роком та Різдвом Христовим!

Доброго здоров'я Вам і Вашій родині, щастя та радості, життєдайної енергії для творіння добра! Хай з новорічними дзвонами увійдуть до Ваших осель мир, добро, радість, успіх. Хай рік прийдешній додає Віри та життєвих сил, нехай труднощі будуть здолані, а успіх окрилить душу.

Нехай малий Ісус на сіні, що в темну ніч на світ прийшов,

Дарує Вам і Україні

Надію, Віру, Щастя і Любов!

З глибокою повагою

Підпис

Ю. Завадович

Ідуть роки, та де там ідуть — летять... Залишився лише спомин, коли ми з Юрієм Степановичем (я — зав. клініки, Ю. С. — зав. палати інте-

нсивної терапії) рятували діток і вдень, і вночі! Мабуть, ці години, дні так міцно поєднали нас, що ми і через багато десятиліть залишаємося разом.

Зачем и о чем говорить?
Всю душу, с любовью, с мечтами,
Все сердце стараться раскрыть —
О чем же? — одними словами!

И хоть бы в словах-то людских
Не так уж все было избито!
Значенья не сыщете в них,
Значение их позабыто!

Да и кому рассказать?
При искреннем даже желанье
Никто не сумеет понять
Всю силу чужого страданья.

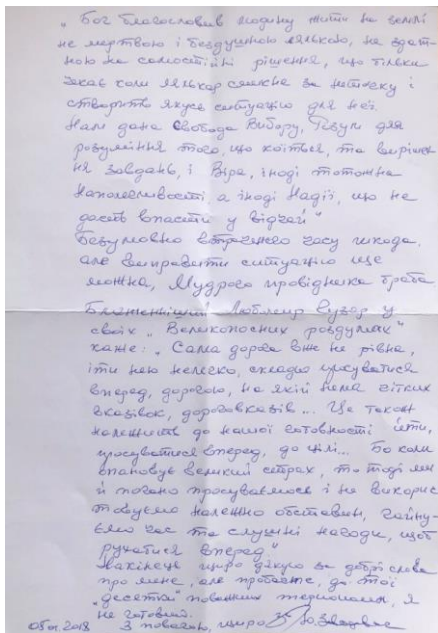
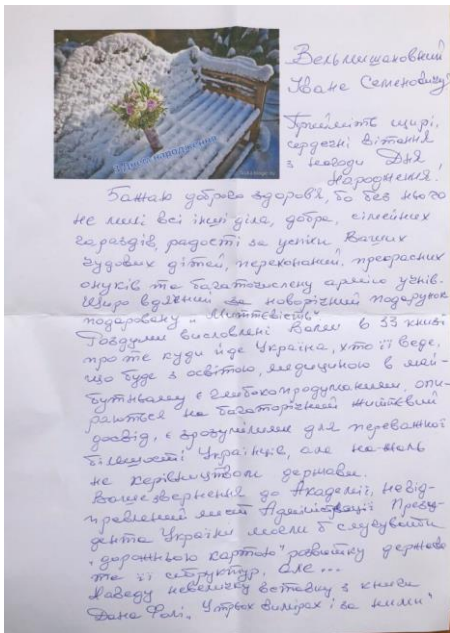
Иван Бунин

Це було новорічне вітання Юрія Степановича, а щойно я отримав інше:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі, сердечні вітання з нагоди Дня Народження!

Бажаю доброго здоров'я, бо без нього не милі всі інші діла; добра, сімейних гараздів, радості за успіхи Ваших чудових дітей, переконаний, прекрасних онуків та багаточисленну армію учнів. Щиро вдячний за новорічний подарунок — подаровану «Миттевість». Роздуми, висловлені Вами в 33 книзі про те, куди йде Україна, хто її веде, що буде з освітою, медициною в майбутньому, є глибоко продуманими, опираються на багаторічний життєвий досвід, є зрозумілими для переважної більшості Українців, але, на жаль, не керівництва держави.

Ваше звернення до Академії, не відповідальний лист Адміністрації Президента України могли б слугувати «дорожньою картою» розвитку держави та її структур. Але...

Наведу невелику вставку з книги Дана Фолі «У трьох вимірах і за ними»: «Бог благословив людину жити на землі не мертвою і бездумною лялькою, нездатною на самостійні рішення, що тільки чекає, коли лялькарем стане за ниточку і створить якусь ситуацію для неї. Нам дана Свобода Вибору, Розум для розуміння того, що коїться, та вирішення завдань, і Віра, іноді тотожна Наполегливості, а іноді Надії, що не досить впасти у відчай».

Безумовно, втраченого часу шкода, але виправити ситуацію ще можна, Мудрого провідника треба. Блаженніший Любомир Гузар у своїх «Великокопостних роздумах» каже: «Сама дорога вже не рівна, їти нею нелегко, складно просуватися вперед, дорогою, на якій немає чітких вказівок, дороговказів... Це також належить до нашої готовності йти, просуватися вперед, до цілі... Бо коли опановує великий страх, то тоді ми й погано просуваємось і не використовуємо належно обставин, гайнуємо час та слушні нагоди, щоб рухатися вперед».

Накінець, щиро дякую за добрі слова про мене, але, пробачте, до тої «десятки» поважних тернополян я не готовий.

05.01.2018 З повагою, щиро підпис Ю. Завадович

Ось якого розлогого, змістовного та емоційного листа я отримав від Юрія Завадовича — визнаного фахівця, активного вболівальника за своє покоління, за свою Україну.

Знов рік минув. Знов крок один вперед
ступило всім нам дорогес діло,
і хоть збільшився людовладців гнет,
ми дальший крок підем робити сміло,
і як гора не спинить вихру лет,
не спинить тьма, щоб світло не зоріло,
так гніт, насилля ані самоволя
бійців за волю не зжене із поля.

Знов рік минув! При вході в рік новий
погляньмо взад, на те, що ми пробули,
згадаймо, браття, кожний крок кривий,
всі помилки, що важко промайнули,
і кожний вдар нещастя громовий,
і сли з нещасть пробутих ми забули
на дальшу путь собі живу науку,
то в них найдем будущих вдач поруку.

Злічім і кожний луч нового світа,
що прояснив нам розум в рік отсей!
І кожда в нім хвилина, що огріта
сердечною любовою до людей,
і кожде слово братнього завіта,
і чесне діло, й ясний взгляд очей —
се скарб живий! Щаслив, хто в житні пути
багато сього скарбу успів здобути!

Злічім, брати, і тих борців за волю,
що сей рік в бою правім полягли,
вшануймо пам'ять їх святосльозою
і на політій кров'ю їх землі
за їх слідом, за провіднов звіздою
ідім туди, куди вони ішли;

хоч прийшлий рік і нам таку ж долю
зготувить, сміло йдім в війні за волю!

Іван Франко

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиро вітаю Вас з Новим 2018 Роком та Різдвом Христовим!

Нехай новорічні свята — вісники мрій та нових сподівань принесуть
у Вашу оселю добро, мир і достаток, а серце буде зігріте любов'ю, теп-
лом та радістю!

Президент НАМН України

Академік

підпис

Віталій Цимбалюк

З Віталієм Івановичем Цимбалюком ми знайомі вічно, адже він наш випускник, який був активним учасником всіляких подій нашого університету та виразним прикладом для студентів і викладачів, як яскравий

вчений, допитливий педагог, неперевершений лікар-нейрохірург. Він був «екскурсоводом» в інституті нейрохірургії студентів нашого вузу, він був куратором всіх нейрохірургічних хворих нашого колективу, він був... Тому відносини мої (ректора) і Віталія Івановича були дружніми.

І тепер мені приємно отримувати святкові вітання Віталія Івановича, який уже на високій посаді Президента Національної академії медичних наук України. Біда лише в тому, що він очолив Академію в найскрутніші часи, які лише були в неї (академії). Фінансування медичної науки зводиться нанівець, про науку влада намагається забути або згадати «між іншим». Куди науці до фінансування прокуратури, МВД, СБУ!.. Дійсні пріоритети держави сьогодні важко зрозуміти на тверезу голову. А в мене та багатьох мені подібних залишається надія і в ці свята:

ЗАСІВАЙ НОВИЙ РІК!

В день Новоріччя
Стихають перони.
В день Новоріччя
Надіям підносим вінець.

В мить Новоріччя
Знову синхронні
Ритми годинників
З ритмом сердець!

Тож приходь Новий рік,
Ти у мирі і благоді.
І щасливим ти будь,
Як різдвяного дзвону глас!

Засівай кожен дім —
І любов'ю, і радістю.
Хай прибуде для нас
Августійший твій час!

Андрій Демиденко

І знову «свої»:

Срібні дзвони лунають.
Це вже йдуть колядники —
Щоб всім людям побажати
Лиш гараздів на роки.

Щастя, віри та любові!
І надії, і добра!
Залишайтеся здорові!
Радісного Вам Різдва!

Шановний Іване Семеновичу!

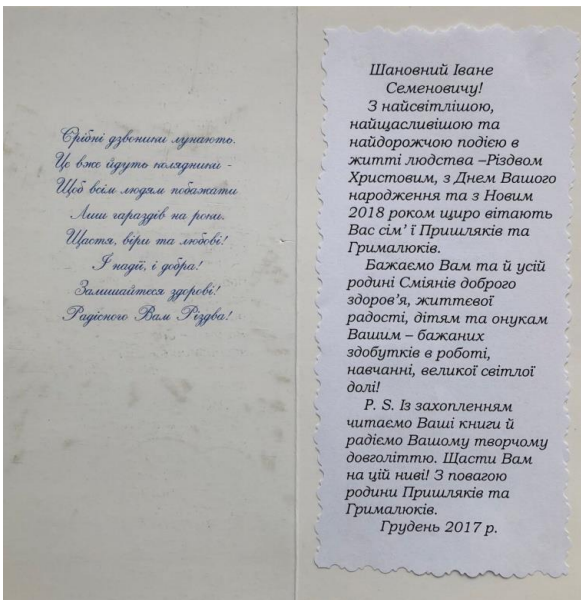
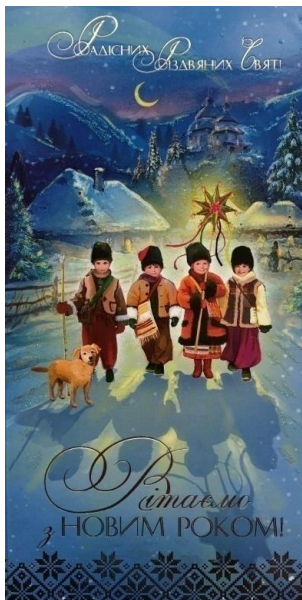
З найсвітлішою, найщасливішою та найдорожчою подією в житті людства Різдвом Христовим, з Днем Вашого народження та з Новим 2018 роком щиро вітають Вас сім'ї Пришляків та Грималюків.

Бажаємо Вам та й усій родині Сміянів доброго здоров'я, життєвої радості, дітям та онукам Вашим — бажаних здобутків в роботі, навчанні, великої світлої долі!

Р.С. Із захопленням читаємо Ваші книги й радіємо Вашому творчому довголіттю. Щастя Вам на цій творчій ниві.

З повагою родини Пришляків та Грималюків.

Грудень 2017 р.

Так сталося, що напередодні мого дня народження я помітив негаразди зі своїм зором. Іду в офтальмологічну клініку. І хто ж мене зустрічає там? Не здогадаєтесь. Катруся. Онучка Василя Дмитровича Пришляка, мого давнього друга. Вона була і лікарем, і супровадичем моїм. Молоденька, симпатична, освічена лікар-офтальмолог. Ми дружимо з Василем Дмитровичем, наші доньки — між собою, лише онуки ще не зійшлися близько. Але в них часу ще багато. Нам усім пощастило. Я маю на увазі наші сім'ї. Але ж світ у 2017 році побачив і книгу під такою назвою: «НАМ УСІМ ПОЩАСТИЛО. Розмова з Юрієм Андруховичем». Отож щастить всім людям на землі. А я наведу короткий уривок першої розмови з цієї книги:

«НАМ УСІМ СТРАШЕННО ПОЩАСТИЛО»

Ким є Андрухович для України? Не скажу «найкращим письменником», бо література не спорт. Але скажу: найважливішим. Він є найважливішим письменником тієї уявної України, в якій я хотів би жити. України, навіки відірваної від совка і органічно вписаної у центральноєвро-

пейське товариство. Бо совок — це уніфікація, хамство, попса, блатняк, а Центральна Європа — це культура, національна своєрідність і безвізовий режим. Тобто Андрухович є письменник тієї України, якої нема й не буде. Але він затято продовжує говорити про неї Європі, а Європа — перекладаючи, видаючи і нагороджуючи — продовжує його уважно слухати. Певно, вона зацікавиться і найновішою на сьогодні книжкою «Таємниця». Бодай тому, що автобіографія письменника, котрий досяг успіху в країні вічних поразок, у будь-якому разі повинна бути цікавою...

А ви кажете: нам не щастить... Щастить значно більше, ніж ми говоримо або думаємо про це.

Свята впевнено крокують...
На Новий рік в морозну зиму,
Усяке диво нам під силу,
Усяке щастя до снаги!
Нехай різдвяну добру казку,
Чудовий настрій, мир і ласку
Несе Вам свято крізь сніги!

Шановні Лідіє Василівно, Іване Семеновичу!

Вітаю Вас з Новим 2018 роком та з Різдвом Христовим!

Нехай Новий рік дарує Вам добре здоров'я, творчу наснагу, щоб Ви могли творити для людей ще багато мудрих, цікавих миттєвостей, які приносять читачам глибокі знання, роздуми, любов до життя, приємні спогади дитинства і юності.

Нехай Господь дарує Вам і Вашій родині міцне здоров'я, мир, злагоду, любов, як співається в пісні:

Де злагода в сімействі,
там мир і тишина,
щасливі там люди.

Тож будьте всі щасливі в своєму домі і в родині.

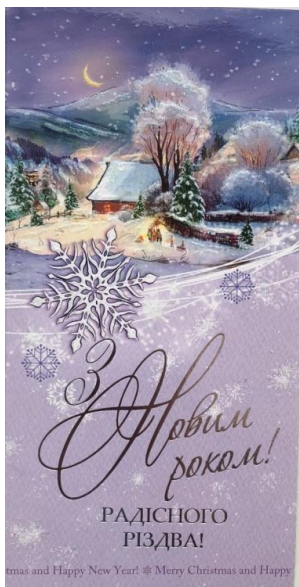
Нехай добро поселиться в Вашій родині назавжди.

Христос рождається!

Славимо Його!!!

З великою пошаною — Надія Петрівна

Р. С. Дякую щиро за 33 книгу «Миттєвість».

На Новий рік, в морозну зиму,
Усяке диво нам під силу,
Усяке щастя – до снаги!
Нехай різдвяну добру казку,
Чудовий настрій, мир і ласку
Несе Вам свято крізь сніги!

Дякую щиро за
збірку "Миттєвість".

Шановні Мідіє Василюк,
Іване Селенівичу!
Вітаю Вас з Новим 2018 ро-
ком та з Різдва Христовим!
Нехай Новий рік дарує
Вам добре здоров'я, творчу
настрій, щоб Ви могли по-
рити для людей ще багато
мудрих, цікавих миттє-
востей, які принесуть чимось
глибше знання, роздуми, любов
до життя, приємні спогади
дитинства і юності.
Нехай Господи дарує
Вам і Вашій родині міцне
здоров'я, мир, злагоду, по-
щов, як співається у пісні:
» Де згода в сімействі,
там мир і милшина,
щасливий там люди.
Ніколи будуть всі щасливі
в своїй дім і в родині.
Нехай добро поведеться
у Вашій родині назавжди.
Христос розвітається
Славним Тобі!
З великою повагою Надія
Петрівна

Моя донька каже, що Надія Петрівна — «істинна вчителька» за суттю, змістом, спілкуванням... Надія Петрівна, яка вже тривалий час відпочиває від своєї творчої педагогічної праці, допомагала моїй онуці Вікусі освоювати ази шкільної науки. І в цей час ми познайомилися з Надією Петрівною, і не лише познайомилися, а й стали друзями. Ми любимо Надію Петрівну, вона любить нас...

А тому

Говори про любов! Говори про любов! Говори!

Говори, коли плачуть в дощах золоті явори!

Говори про любов у веселі й сумні вечори.

Говори, коли темні шумлять і тривожні бори.

Говори, коли листям рудим замітає двори.

Коли чайник під ранок простудно й натужно захрип.

Коли темних цикад не змовкають гарячі хори,

Коли жде нас столиця і вже нас не ждуть хутори!

Говори про любов! Говори про любов! Говори!

Говори, коли в домі дзвенять голоси дітвори.

Говори, коли в домі яскраві горять кольори,

Коли фальшу нема і немає брехні й мішури.

Говори про любов! Говори про любов! Говори!
Говори, коли снігом сухим замітає яри.
Перехрестя минувши і ставши під чорні вітри,
Говори про любові терпкий безоглядний порив.

Говори про любов, говори про любов! Говори!
Хай її божевільно-щасливі й святі прапори
Так летять, як гарячі солодкі долоні, згори
Доки в серці вогонь, доки в серці вогонь ще горить.
Говори про любов! Говори про любов! Говори!

Світлана Короненко

А це вже з інтернету:

Oksana Yavorska

Сім'я Дідухів-Яворських від щирого
серця вітає прекрасну Людину,
Чоловіка, Батька, Науковця, Мененджера,
Лікаря з великою душею !!! Зичимо
здоров'я, творчого довголіття, нових
творчих збірок, миру в сім'ї та в Україні.
Многая літа!

Оксана Дідух, завідувачка поліклініки обласної клінічної дитячої лікарні, вихованка нашого вузу, надсилає мені, старику-пенсіонеру, свої енергійні промінчики творчого життя... Більшість послань до мене я сприймаю як диво життя. Адже я багато-багато років перебуваю в далечині. Походження дива людського не може пояснити ніхто, або точніше — не може науково обґрунтувати. Ось послухайте лауреата Нобелівської премії 2015 року Світлану Алексієвич:

«На війні трапляється стільки дивного... Я вам розповім...

Лежить на траві Аня Кабурова.... Наша зв'язкова. Вона помирає — куля влучила в серце. Цієї миті над нами пролітає клин журавлів. Усі підвели голови до неба, і вона розплющила очі. Подивилася: «Як шкода, дівчата». Потім помовчала і посміхнулася нам: «Дівчата, невже я помру?» А тут біжить наша листоноша, наша Клава, вона кричить: «Не помирай! Не помирай! Тобі лист з дому...» Аня не заплющує очі, вона чекає...

Наша Клава сіла біля неї, розпечатала конверт. Лист від мами: «Дорога, любя доню...» Біля мене стоїть лікар, він каже: «Це — диво. Диво!!!

Вона живе всупереч усім законам медицини...» Дочитали листа... І лише тоді Аня заплющила очі...»

Академік Дмитро Ілліч Заболотний, відомий в Україні і за її межами отоларинголог, є не лише фахівцем вищого ґатунку, науковцем світового рівня, а й симпатичною та гармонійною особистістю. Я завжди з великою приємністю згадую спілкування з цією неординарною ЛЮДИНОЮ. І тому з піднесенням читаю його листівку:

Вельмишановний Іване Семеновичу!
Прийміть щирі вітання з Новим 2018 Роком та Різдвом Христовим!
Зичу щастя та благополуччя, достатку, любові друзів та рідних!
Процвітання та стабільності, міцного здоров'я та миру!
З повагою
Директор Інституту отоларингології підпис Д. І. Заболотний

Ми з Дмитром Іллічем — представники різних поколінь, але я думаю, що для нас однозначна Івана Франка

ПРИТЧА ПРО ВІРУ

На Цейлоні святому
Є кипарис високий,
Розкішний, тисячалітній,
У світі самотній.

Журчить з його коріння
Малесенький поточок;
Ніхто не тямить, щоб він
Зронив один листочок.

Як перший лист ізронить,
То твердо вірять люде:
Хто з'їсть отой листочок,
Той вічно жити буде.

І довгі вже століття
Побожні будисти
Стоять під кипарисом
Читають акафісти.

Звернувши очі в гору,
Перебирають чотки
І ждуть, аж з кипариса
Впаде той лист солодкий.

І ждуть собі безсмертя,
І мруть один за одним, —
Нові приходять з серцем,
Прагнущим і голодним.

І ждуть того листочка —
Ніяк не відірветься!
І ждуть, і мруть в тій вірі,
Що хтось його діждеться.

Дехто із знайомих, що знають назву моєї 36 книги спогадів і роздумів, яку я щойно пишу, кажуть мені: нащо так сумно назвав цю книгу «Старість...»? Я їм і вам, читачам, відповідаю, що старість не сумний період життя, а один із рівноправних циклів життєвого шляху людини. І підтримкою цього твердження може бути життя доцента Ярослави Михайлівни Коморовської. Минуло вже декілька років, як їй виповнилося 90, а вона і сьогодні активна учасниця всіх подій міста, краю, держави. Ви й сьогодні можете зустріти Ярославу Коморовську на книжковій виставці у Львові, де вона вільно спілкується з німецькими та польськими письменниками їхніми мовами. Підтягнута, надзвичайно освічена, її високий професійний рівень лікаря-невропатолога й сьогодні пам'ятають не лише її пацієнти, а й лікарі всієї області. І я без перебільшення скажу: дай Боже, щоб і теперішні випускники медичних вузів були хоч трошки схожі на Ярославу Коморовську.

Тому мені особливо було приємно отримати від Ярослави Михайлівни і листівку, і листа.

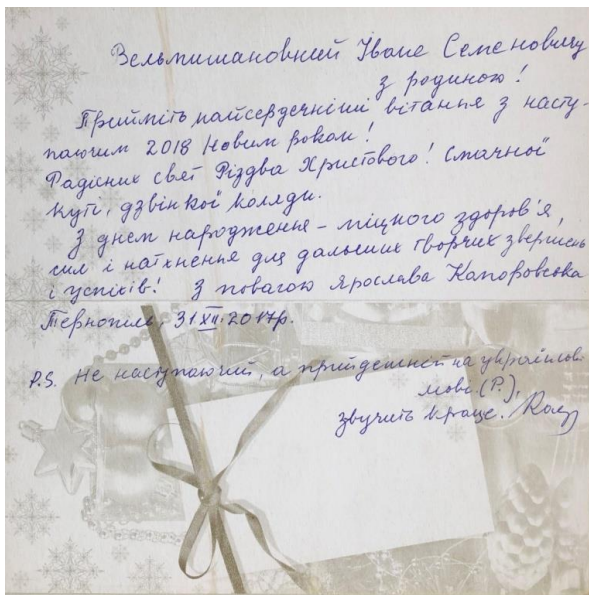
Вельмишановний Іване Семеновичу з родиною!

Прийміть найсердечніші вітання з наступаючим 2018 Новим роком!

Радісних свят Різдва Христового! Смачної куті, дзвінкої коляди. З днем народження — міцного здоров'я, сил і натхнення для дальших творчих звершень і успіхів!

З повагою Ярослава Коморовська. Тернопіль, 31. XII. 2017 р.

P.S. Не наступаючий, а прийдешній на українській мові (Р), звучить краще. Підпис.

30. XII. 2017 р.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Дуже дякую Вам за надзвичайні подарунки. 33 і 34 чудові книги, які стали супутниками моїх безсонних старечих ночей.

Читаю, перечитую, мимоволі порівнюю із недавно набутими книгами епістолярного жанру, в перекладі українською мовою (Г. Марш, О. Сакс, Ф. Сендс).

У творах Ваших вражає мене незвичний стиль через подачу матеріалу й формі розмов-листів із живими людьми-сучасниками. Цікаві Ваші філософські роздуми про світ і життя, широта Ваших поглядів і зацікавленість, глибина знань.

Впевнена, що ця подія відбулася не без Вашої співучасті, з ініціативи вдячного своєму вчителеві учня професора Ігоря Дзюбановського, за згодою теперішнього ректора професора Михайла Корди, який проявляє себе у своїй діяльності як людина, котра ісповідує високі християнські моральні чесноти добра і справедливості.

Закінчуючи, дуже сподіваюся, що Ваш світлий розум, гаряче серце не дозволять Вам припинити Ваш письменницький обов'язок.

Будемо сподіватися на нові звершення (книгу № 35!)

Залишаюся із глибокою вдячністю і повагою

Ярослава Коморовська

Скажіть мені, читачу: хто зможе написати такого піднесеного листа за своєю емоційністю, за глибиною змісту, за розумінням автора, за вдячністю близьким і знайомим, не забуваючи підкреслити свою любов до України?.. Лише Ярослава Михайлівна помітила, що в усіх своїх книгах спогадів-роздумів я постійно спілкуюся з людьми... Справді, моє спілкування неосяжне за територією, за віком, за фахом... Отже, я ж и в у, отже, я постійно в емоційному напруженні пізнання людей, отже, моє життя відображує різнокольоровість радуги, неосяжне багатство природи...

Так що, молоде покоління! Посуньтесь трохи! Дайте і нам, старикам, відчуття насолоду від свіжого повітря!

Насамкінець я лише словами Василя Симоненка можу сказати таке:

Прости мені, земле, дурість мою.

Прости, коли щось не вмію.

Я дурість ледачу працею вб'ю,

Під зливою дум змужнію.

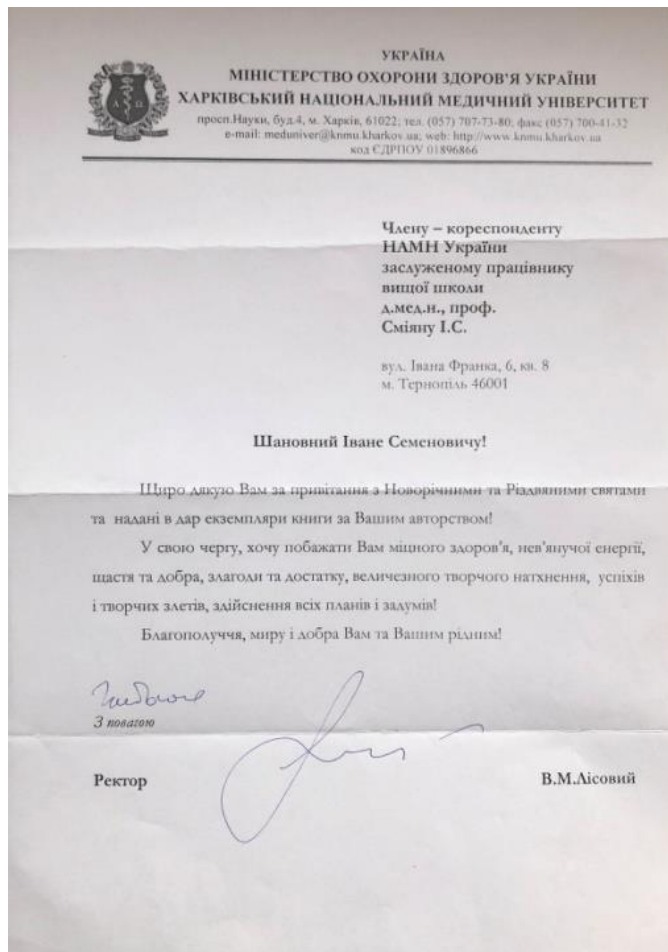
Літа не чекають. Мій шлях нелегкий.

Спішу все пізнати й збагнути.

Прости мені, земле, коли не такий,

Як треба синам твоїм бути.

І знову сонячний промінчик з Alma mater:

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за привітання з Новорічними та Різдвяними святами і надані в дар екземпляри книги Вашого авторства!

У свою чергу, хочу побажати Вам міцного здоров'я, нев'янучої енергії, щастя та добра, злагоди та достатку, величезного творчого натхнення, успіхів і творчих злетів, здійснення всіх планів і задумів!

З глибокою пошаною

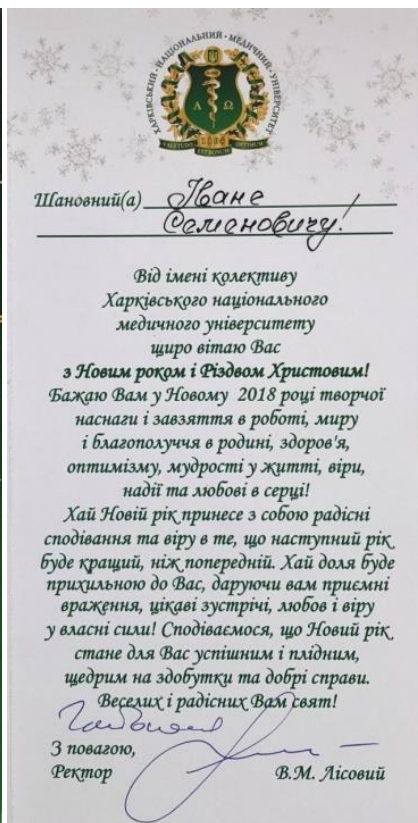
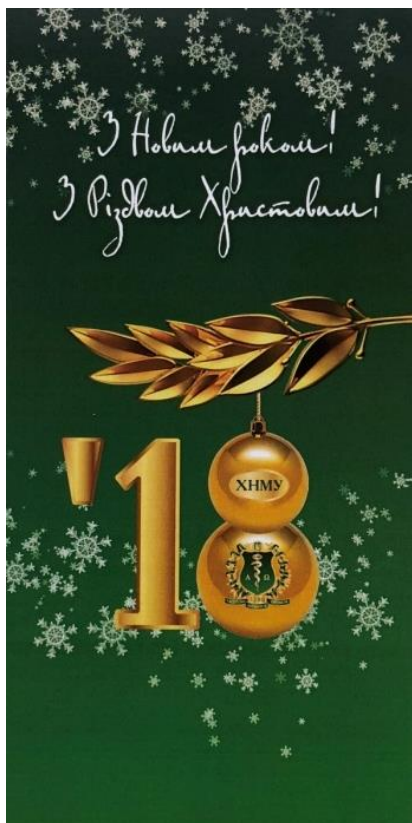
Ректор

підпис

В. М. Лісовий

Це лист.

А це листівки:

Шановний Іване Семеновичу!

Від імені колективу Харківського національного медичного університету щиро вітаю Вас з Новим роком і Різдва Христовим!

Бажаю Вам у Новому 2018 році творчої наснаги і завзяття в роботі, миру і благополуччя в родині, здоров'я, оптимізму, мудрості у житті, віри, надії та любові в серці!

Хай Новий рік принесе з собою радісні сподівання та віру в те, що наступний рік буде кращим, ніж попередній. Хай доля буде прихильною до Вас, даруючи Вам приємні враження, цікаві зустрічі, любов і віру у власні сили! Сподіваємося, що Новий рік стане для Вас успішним і плідним, щедрим на здобутки та добрі справи.

Веселих і радісних Вам свят!

З глибокою повагою

Ректор

підпис

В. М. Лісовий

*Нехай летять, немов метелики прозорі,
Життя щасливі, неповторні дні!*

ВІТАЮ!

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання від імені співробітників Харківського національного медичного університету та мене особисто з нагоди Дня народження!

Щиро бажаємо Вам міцного здоров'я на довгі роки, великого особистого щастя, невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів. Нехай у Вашому домі завжди панують добробут, затишок та всіякі гаразди!

Життя дарує Вам лише спокій, приносить тепло і щастя, а кожен наступний день наповнюється радістю і достатком.

Благополуччя, миру та добра вам і Вашим рідним!

З глибокою повагою

Ректор Харківського

національного медичного

Тепер, коли мені виповнилося 89 років, ви, читачу, повірте мені: Харківський національний медичний університет, який я закінчив з відзнакою в 1957 році, був, є і буде до останніх днів моїх р і д н и м. У ньому я навчався, екзаменувався по кандидатському мінімуму, захищав кандидатську і докторську дисертації, вчені цього вузу були наставниками моєї наукової праці, у цьому ж вузі працювали мої друзі (Віктор Філатов, Олександр Гончаров, Олександр Гнатюк, Валентина Приходько...). Одним словом, настав час послухати Богдана Лепкого:

РІЗДВО

І знов Різдво... Ах, скільки раз
Воно неначе казка літ
З давно-давно минулих літ
Являється посеред нас!
З подвір'я сніп входить до хати,
Ставав в кутку і колосками
Щось шелестів.
Хотів сказати, що знов

Христос родивсь між нами,
Родилась правда, мир, любов
І всепрощення. Нині знов
Будем це свято святкувати,
Знов сіно й сніп внесуть до хати,
Засяє під вікном звізда,
І залунає коляда....

Я переконаний, ні, я сам себе переконав у тому, що член-кореспондент НАМН України, лауреат державної премії в галузі науки і техніки, заслужений лікар України, директор обласного центру урології і нефрології, доктор медичних наук, професор, ректор моєї Alma mater Володимир Миколайович Лісовий нікому і ніколи не надсилав за такий короткий (за два тижні) час аж три послання. Знаючи Вашу, Володимире Миколайовичу, надзвичайну занятість у клініці, у вузі, у місті..., моєму хвилюванню немає меж. Я дедалі більше переконуюся, що перемагає світлий Бог!

Ллється-давить кров'ю камінням,
Ллється сонячний потік,
Кров зливається з промінням
В море макових квіток.

Студять кров вітри холоді,
Розтають в огні сніги,
Гори падають в безодні —
Рівно стеляться лути.

Смерть з життям схопилась — б'ється,
Ллється кров із них обох...
Стогне смерть, життя сміється:
Переможе світлий Бог.

А тепер — послання від Дарії Богун, одного з організаторів відомого видавництва нашого університету «Укрмедкнига». Я багато років співпрацював із цією інтелігентною, симпатичною жіночкою і шкодую, що вона рано залишила своє дітище — видавництво...

Дарія Богун ► Світлана Сміян

...

1 січня о 2:03 · 🌐

Прошу щиро привітати Івана Семеновича з Новим роком!

Оце коротеньке послання Дарії Богун свідчить, що навіть мій улюблений місцевий поет Петро Тимочко не завжди правий, коли в кінці вірша «ХТО МИ?» пише:

Хто ми, чого дочекаємось?
Нам би тримати чепіг, —
ми ж українці, лиш лаємось,
завтрашній ділим пиріг.

Як багато сказано про долю людську, про долю людини!

І ось на початку 2018 року я отримую від Олександра Олександровича Мороза книжку «ДОЛЕЮ ОПЛАЧЕНІ СЛОВА (поезія)» з такою дарчою посвятою:

«Івану Семеновичу, вітаючи з Новорічними та Різдвяними святами, бажаючи творчих удач та успіхів в унікальній праці — відображенні долі людини і народу в миттєвостях власного життя.

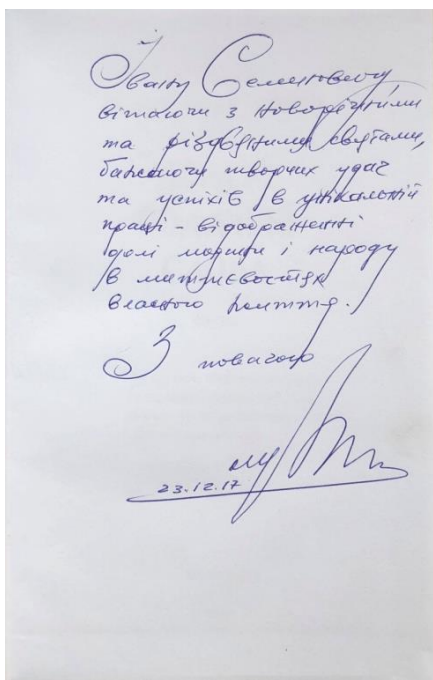
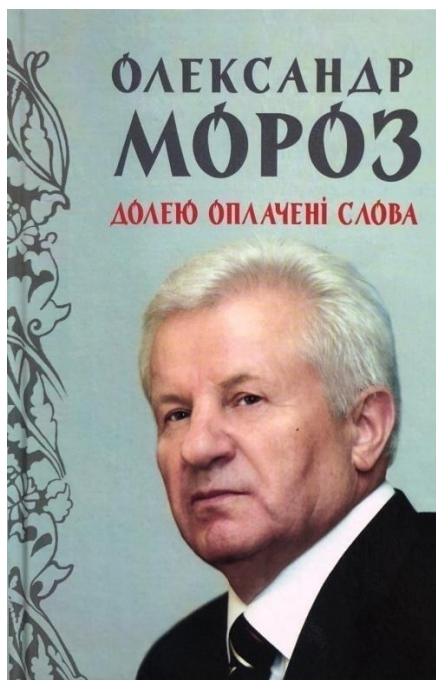
З повагою

підпис

23.12.17»

Прошу тебе, повір моєму слову:
Там правда б'ється за твої права.
Життя — це шлях осягнення Любові
І долею оплачені слова.

Яка точна і глибинна оцінка книг, надісланих мною Олександру Морозу!

Але я не про це хочу сказати. В усіх своїх спогадах я на перше місце ставив досягнення Олександра Мороза в поезії... І на останнє — у політиці. Від сьогодні я вважаю Олександра Олександровича і великим політиком. Стратегом. І це після того, як я прочитав у цій книзі:

НЕ УТОПІЯ, А — СУТЬ (ПЕРЕДМОВА)

Презентацією збірки не обмежується роль цієї передмови. Вона — її частина, те, що не вдалося (не зумів, не встиг) передати віршованим текстом. Оминаю слово «поетичним», бо знаю стосовно кого годиться насправді. Тих авторів знаю, шаную, на них орієнтуюсь.

Моя, так би мовити, майстерня — публіцистика, наповнена живим болем людей, розуміння (сподіваюсь) їхніх проблем і проблем держави, неспокоєм і невдоволеністю від того, що... такі ми є.

«Ми» — загал українства. Ми втрачаємо державу — основу гідності кожного, нашої спільної перспективи. Втрачаємо бездумно, легковажно, продовжуючи тішитися легендами про нашу тисячолітню історію та героїчну боротьбу за свободу. Немає чим тішитися, стверджують це прагма-

тики, мільйонами залишаючи рідні місця в пошуках умов життя, котрі в нинішній час хоч приблизно мала задовільнити наша країна, наша держава.

Державність ми отримали близько двадцяти шести років тому. Не «виборили» (відповідно до сумнозвісних законів, недавно прийнятих героїчним парламентом 8-го скликання). Отримали, як сусіди, зізнаймося врешті собі. Територіальну та економічну основу держави забезпечили наші попередники попри їхні гріхи і здобутки. Гріхи нинішні владці і ті, що до влади рвуться, не забувають згадувати, прикриваючись ними, хоч власних гріхів у них незрівнянно більше. А здобутки... їх нібито й не було, хоч щось же винесло в число найбагатших людей світу пару сотень наших «землячків», п'ять з яких володіють десятою (!) частиною ВВП України (унікальний приклад для світу). І всі вони — влада, вважай, нами створена. Вона ж генделює усім, чим можна, закладаючи вже і тепер, і на майбутнє, територію України.

Держава — це система, в якій тісно пов'язані економічні, соціальні, політичні і духовні складові, скріплені правовою системою. Якщо право фальшується, економіка нищиться, через що соціальна сфера не має джерел живлення, то держава занепадає, стає чужою для власного населення. Це і спостерігається в нинішній Україні, що за багатьма ознаками невідвратно набуває статусу колонії — не тривкого, тимчасового утворення.

Щось подібне, що називалося «Руїною», існувало кілька десятиліть після Переяславської ради. Підвалина державної системи — виробництво і залежний від нього бюджет. Того не було. Немає і тепер. Пригадаймо, «березневими угодами» 1654-го року українська сторона відстояла 60 тис. реєстрового козацтва (один з головних, власне, предметів попередніх змагань), яке мав утримувати гетьманат. «Покозачення» селян і міщан здійснювалося легко, а утримувати нові військові формування було ніяк. Враховуючи функції реєстрових утворень, використання певних традицій управління, запозичених в Січі (які для державної системи не були придатними), обумовлювало постійні внутрішні напруження частіше суб'єктивного змісту. Чи не подібне ми спостерігаємо нині, коли владні органи не забезпечують єдино за державною конституцією функції застосування сили, не здатні захистити природні запаси від нищення (буршин, ліс...), зберегти від розкрадання угіддя, озброєння, фінанси тощо?

Дарма сьогодні Міносвіти програмує патріотичне виховання шкільної молоді, пишаючись внеском у скарбницю світової цивілізації існування «козацької нації». Козацтво було, нації такої не існувало. Була озброєна еліта і були орачі, сіячі, ремісники, праця яких для «покозачених» була нібито принизливою. Подібні утворення існували в інших країнах, вони

мали різні назви, зокрема ордени. Було, наприклад, територіально найближче Донське козацтво, але воно представляло особливий соціально-економічний та військовий уклад життя частини суспільства — опору державності. Наше козацтво було іншим (я звертався до Міносвіти, пропонуючи в якості методичного посібника з історії ґрунтовну і об'єктивну роботу професора В. Севернюка «Україна козацька»). Не вподобали, як і «Самовчитель українця» М. Костинського). Правда підміняється легендами, такими прийомами щодо історії послуговувались завжди наші сусіди. Нащо ж ми кладемо на шляху молодих відшліфовані часом граблі? Адже в скарбницю світової цивілізації ми могли б запропонувати і захист Європи від орди, і здобутки теоретиків космонавтики чи творців ЕВМ, і досягнення літакобудівників чи унікальні досягнення недавніх і сучасних кардіохірургів, і практику кооперативного руху. Могли б пишатися педагогічними системами, створеними А. Макаренком та В. Сухомлинським. Ясно, що подібні досягнення здебільшого можливі, коли за спиною творця є держава. А коли те не передбачається, то популяризуємо через рекламу «Навчимо Європу бенкетувати» (тупішого і більш компрометуючого українства сюжету важко придумати). Високі патріотичні тиради озвучуються для реклами пива, горілки, бензину... — власності олігархів. Для патріотичного виховання ніякої користі немає від фарбування в кольори державного прапора тинів і фасадів, співання гімну як-небудь, і де завгодно, скандування гасел двозначного змісту футбольними фанатами та учасниками різних зібрань. «Не поминай ім'я Господнє всує» — так приблизно вчить Святе Письмо. Це стосується всього, що заслуговує пошани і возвеличення, пов'язане з сутністю держави. Невже ми (у владі, в політиці, в побуті) не розуміємо цих елементарних речей?

А може, ритмічні «речівки» використовуються для відключення свідомості, щоб із людей під благим приводом, робити натовп, використовуючи замість аргументів спочатку бити, потім зброю? Творити насильство над людьми, чинити безглуздя і злочинство (підпал телеканалу, акти вандалізму, блокування судових засідань, зупинка поїздів тощо)? Невже не бачимо, що все це о р г а н і з о в а н о, отже передбачає певну мету. Невже Президент не розуміє, що це порушення конституційного порядку, чи він боїться організаторів? Якщо так, то в держави кепська перспектива: або розпад, або перед тим кримінальна хунта. Причому наруга над Основним законом здійснюється і з його подачі теж. Це формування нелегітимних вищих ланок управління, низка псевдореформ (судова, адміністративно-територіальна, медична, значною мірою пенсійна, земельна). Імітуються реформи прокуратури та правоохоронної системи. Робиться

це здебільшого всупереч нормам Конституції. Хіба через це варто дивуватись, чому корупція стала інструментом влади, чому розтягуються природні ресурси, не розслідуються резонансні, в тому числі кровопролитні, злочини?

Те що влада в Україні маріонеткова, не варто доводити. Підтвердження тому знайде кожний, хто не лінується думати. Вести дискусії щодо цього з представниками правлячої верхівки — марна справа, бо інтерес владців (хай пробачать ті, кого це не стосується) — особиста нажива, а не потреби та майбутнє держави чи громадян. Тут, скоріше, треба звертатися до ляльководів, що смикають ниточки, адже їхня геополітика далеко не бездоганна (навіть примирившись з тим, що завдяки нашим президентам ми давно не об'єкт, а суб'єкт такої політики).

Наприклад, Північноатлантичний альянс без ґрунтового аналізу наслідків прискорено розширився в східному напрямку і все більше своєю діяльністю відхиляється від засад його створення, перетворюючись в інструмент впливу однієї супердержави, а це хвилює і країни ЄС. Специфічне нав'язування «демократії» низці країн Північної Африки і Близького Сходу спричинило багато кризових явищ, в тому числі небували міграційні потоки, які ту ж Європу застали зненацька. Вже тільки ці фактори вимагали б давно скликати Європейську нараду з питань безпеки і співробітництва (Хельсінкі — 2), тим паче, що виниклі напруження відтермінували вирішення або загострили проблеми потепління клімату, екології, недоїдання, тероризму, торгівлі наркотиками тощо.

Розвиток ситуації в світі, і найперше в Україні, свідчить, що нам справді уготоване місце третьорозрядної території з автохтонним населенням в межах 15 (а то й менше) мільйонів. Цьому населенню буде зайва добра освіта, сучасна медицина, конкурентна економіка.

Дії нинішньої нашої влади повністю збігаються з такою перспективою. Це очевидно і тому не потребує пояснень. Більш того, ми прискорено рухаємося до такого стану. (Якщо зробити порівняльний аналіз статистики щодо споживання українцями хліба — об'єктивний показник, котрий нібито вдвічі менший ніж у сусідніх державах, то це означає лише одне: валовий обсяг споживання ділиться на кількість населення, якого в країні набагато менше).

Наглядачам над Україною лишилося розпорядитися нашою (поки що) землею. Влада саме тому заповзято займається «добровільним» об'єднанням громад та перетворенням землі в товар. Що останнє суперечить світовій тенденції, ініціаторів не турбує. На первинному ринку до їхніх рук багатство прилипне, приватизація промисловості те показала; —

з'явився все-таки «ефективний» власник. Але чи стане на вторинному ринку земля власністю тих, хто штурхає в потилицю наших владців до афери з землею? Це питання відкрите, бажаючих угніздитися на українських чорноземах у світі вистачає, і фінансів у них предостатньо. Можливо, такий сумнів стримав би наставників української влади? Хай би підказали їй, вона, гляди, і «прозріла» б.

Я веду мову про нехтаємничене. Воно лежить на поверхні. Біду нинішню і очікувану використовують політики в боротьби за владу, діаметрально змінюючи свої позиції при одержанні влади. А що еліта нашого суспільства, еліта інтелігенції, зокрема? Де її позиція? Прочитайте публікації у виданнях, де вона звертається до читача, чи послухайте в певних передачах TV. Можливо, варто зменшити частину спогадів про те, як важко їй було боротись за свободу, які утиски вона перенесла? Від того користь була б, якби на протигау минулому нинішня (і завдяки їм) дійсність демонструвала переваги для людини, для утвердження гідності. А якщо переваг ніяких немає, то не будьте осторонь, говоріть правду про сучасне, пропонуйте вихід із тупика.

Своє бачення відвернення катастрофи я висловлював не раз, не змінюючи своєї позиції впродовж чверті століття. Суть її — організація суспільства соціальної справедливості, долучення до управління місцевими і державними справами к о ж н о г о. Це не утопія. Це європейська модель управління. Система влади, автаркія, нав'язана всупереч Конституції (!) фактично всіма президентами — головна причина занепаду країни. Необхідні для того давно обнародовані кроки:

- зміна референдумом частини норм Конституції (проект опублікований майже чотири роки тому);
- реформа податкового, бюджетного законодавства, створення фінансових, економічних та кадрових можливостей для розвитку справжнього самоврядування;
- ліквідація президентської «вертикалі» — на місцях керують обрані, а не призначені;
- вибори до парламенту на основі відкритих списків(не реєструється той, хто займається прибутковою діяльністю, депутат проживає в своєму окрузі, щорічно проводяться вотуми довіри депутатам, суддям...);
- реформа всієї правоохоронної системи, жорсткі і невідворотні покарання за порушення Конституції і законів, за корупцію зокрема.

Ясно, що треба негайно припинити війну на Донбасі, визначитись із статусом країни, відновити її кордоном в межах 1991 року, зайнятися стратегічними проектами (вони є) для залучення іноземних інвестицій і створення перспективних для молоді робочих місць.

Україна не втратила надії на хороше майбутнє, переконаний в тому. Сучасні, в тому числі комунікативні, технології дозволять революційно змінити процеси виробництва і збуту товарів, ліквідувати проміжні ланки, де в 5-6 разів «накручуються» ціна, де розривається зв'язок між грішми та їх товарним еквівалентом, ставлячи сьогодні нездоланні перешкоди для добробуту людини (жив би Карл Маркс сьогодні, мусив би переписувати або доповнювати «Капітал»).

Все це можна зробити. Вже в процесі такої роботи відкривається безмежний простір для творчості кожного.

Відкриється простір для поезії життя.

Олександр Мороз, осінь, 2017

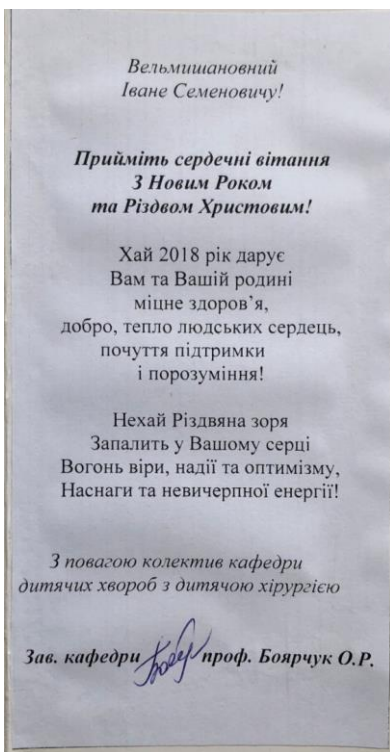
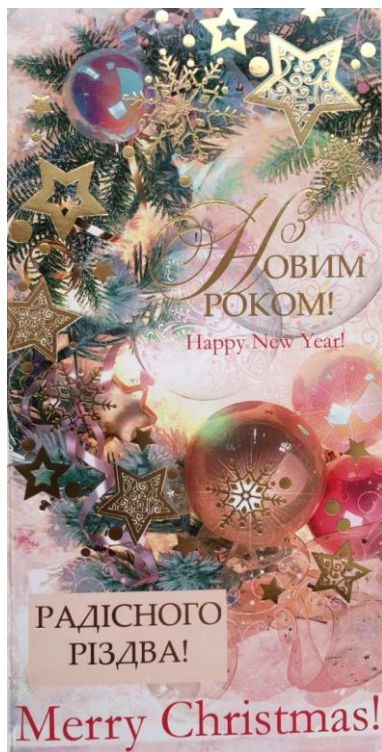
Ви, читачу, мабуть, пам'ятаєте, що лише за одну статтю Іван Дзюба переслідувався «совітами», а в незалежній Україні отримав Героя, академіка НАН України, крісло віце-прем'єра, Шевченківську премію... З моєї точки зору (підкреслюю, з моєї) стаття-передмова Олександра Мороза «НЕ УТОPIЯ, А СУТЬ» більш суттєва для життєствердження і розвитку України, аніж роздуми Івана Дзюби про інтернаціоналізм... І в мене виникають сумніви, що на роздуми Олександра Мороза про долю України звернуть належну увагу і наші зверхники, і наші вчені... Наші мізки (у більшості) перебувають у мороку гасла: «А що я з цього буду мати?» Це гасло вправно використовує артист-наглядач звірів у цирку: я тобі — цукерку, а ти (лев, мавпа...) дивиєш публіку розумінням того, що від тебе вимагають.

Я хочу підсумувати сказане незвично. Останніми рядками з деяких віршів О. Мороза. Афористичними.

1. Еліто! Відклади свої турботи,
Час істини сьогодні настане.
Себе зміни і піднімись на спротив.
...Якщо ти є. І совість в тебе є.
2. Який народ — такий порядок,
Які криниці — та й вода!
3. Та я не здався. Бо життя одне.
І що йому пересуди і книпи!?

Я з тих, хто на річках шукав бистрини.
Я час не тратив. Тратив час на мене.

4. Суть істини лише у тому,
Коли його уже несуть
Із дому рідного... додому.
Все інше — натяки на суть.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прийміть сердечні вітання з Новим Роком та Різдвом Христовим!

Хай 2018 рік дарує Вам та Вашій родині міцне здоров'я, добро, тепло людських сердець, почуття підтримки і порозуміння!

Нехай Різдвяна зоря запалить у Вашому серці Вогонь віри, надії та оптимізму, наснаги та невичерпної енергії!

З повагою колектив кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією
Зав. кафедри підпис проф. Боярчук О. Р.

Минуло 15 років, як я залишив крісло завідувача кафедри. Після мене кафедрою завідували Лобода Валентина Федорівна, Павлишин Галина Андріївна, Федорців Ольга Євгенівна і тепер — Боярчук Оксана Романівна.

Наскільки ми, ректори, впевнені в собі, що зі мною ні в одному випадку не радилися відносно того, хто б краще міг продовжити багаторічні традиції кафедри. Все вирішувалося шляхом проб...

А ти, читачу,

Питаєш, чим я согрівив,
Чим пана Бога прогнівив,
А не питаєш мя про те —
Немов се сміття пuste —

Чи много я терпів, страдав,
Чи правди, волі я бажав,
Чи я як думав, так робив,
Чи щиро я людей любив?

Іван Франко

Також хотів сказати, що це перше за 15 років письмове привітання на мою адресу від колективу моєї колишньої кафедри. Усні були завжди, кожного свята. А перед цим роком були й усні, і письмові вітання. Балують мене. Адже знають, що старику, як і дитяті, подобається

КОЛИСКОВА

Засинай, моє малятко,
Засинай, моє котятко.
Баю-баюшки, бай, бай,
Ти скоріше засинай.

Завтра ми підєм гуляти,
А сьогодні треба спати.
Баю-баюшки, бай, бай,
Ти скоріше засинай.

Ой, піду я до криниці,
Принесу тобі водиці.
Баю-баюшки, бай, бай,
Ти скоріше засинай.

Ой, піду я у садочок,
Принесу тобі цвіточок.
Баю-баюшки, бай, бай,
Ти скоріше засинай.

Як піду я у лісочок,
Там зроблю тобі свисточок.
Баю-баюшки, бай, бай
Ти швиденько засинай.

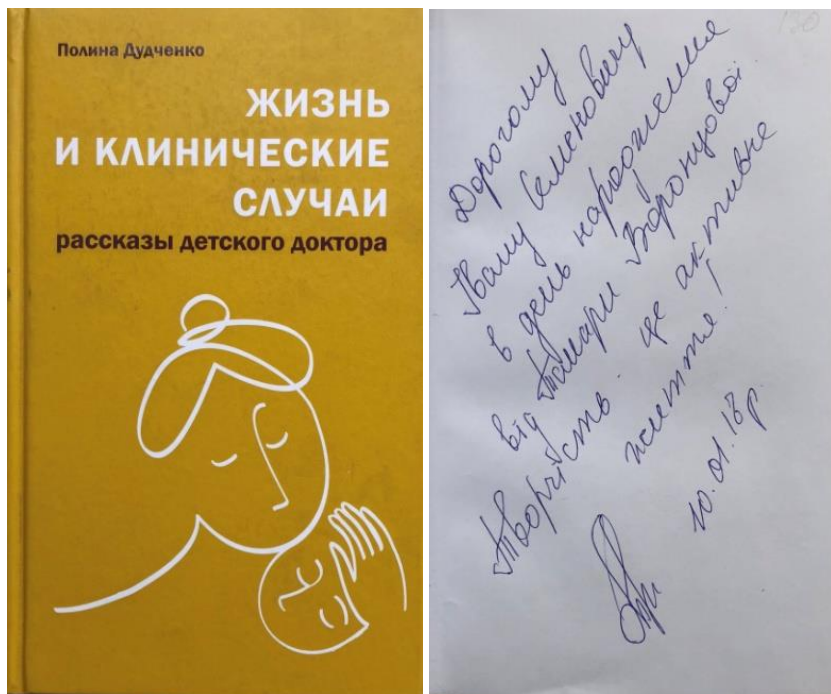
Та засни, моя малютка,
Та засни ж, моя Оксюшка.
Баю-баюшки, бай, бай,
Ти скоріше засинай.

Засинай, моя Оксанко,
Засинай і спи доранку.
Баю-баюшки, бай, бай,
Ти скоріше засинай.

Цю колискову написала Надія Борщ, педіатр, дружина мого друга академіка Євгенія Нейко. Ці добрі люди майже одночасно покинули нас.

Доцент кафедри педіатрії, волонтер Тамара Олександрівна Воронцова або її син періодично дарують мені книги. Ось і цього року я отримав від них «Жизнь и клинические случаи (рассказы детского доктора)» з такою присвятою: «Дорогому Івану Семеновичу в день народження від Тамири Воронцової. Творчість — це активне життя!»

Підпис 10. 01. 18 р.

Я наведу випадок з цієї книги, аналогічний якому знайомий кожному педіатру, який тривалий час працював в одній місцині:

ТЕТЯ ГАЛЯ И НОННА

Однажды одна милая женщина, знакомая другой милой женщины, попросила меня посмотреть ее внучку. Надо сказать, что женщина произвела на меня самое хорошее впечатление. А еще я обратила внимание на имя мамочки, к которой мне предстояло идти. Имя достаточно редкое, с чудесным значением и теплой детской ассоциацией. Когда-то в моем детстве у нас были знакомые, у которых была дочка с таким именем. Помню, как приходила к нам домой маленькая девочка Нонна, спрашивающая про

каждую фотографию: «А хто то є?» Приходила она с мамой, тетей Галей. Тетя Галя работала в театре, тогда театр назывался «Молодежный». Так вот, вспомнила я тогда Нонну с тетей Галей. Даже примерно возраст совпадал. Ну что я сделала сразу? Поискала их в Интернете, вернее, в «Фейсбуке». Но «Фейсбук» выдает только тех, с кем есть какие-то связи. Поэтому сразу не нашла и даже забыла об этом, но когда пришла к Нонне и увидела ее мамочку, то сразу стало понятно, что это та самая Нонна.

Так мы встретились спустя, наверное, лет тридцать, а может, немного больше. Я так этому рада, потому как тетю Галю я очень любила.

На самом деле людей было куда больше, они и сейчас есть в моем сердце...

Сижу под теплым и радостным впечатлением от дивных дел Господних. Люди из детства несут за собой много тепла, радости и надежд. Такое настроение, как будто я вошла в радугу.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиро вдячна за надіслану 33-ю книгу, найбільше за те, що Ви пам'ятаєте мене. Це для мене велика честь.

З насолодою і задоволенням читаю і переживаю разом з Вами за різноманітні життєві проблеми, що оточують нас; вчуся вірити і не втрачати надію тому, що нас багато; бачити і цінувати добро в людях.

Вами опрацьована величезна кількість літератури різноманітної за жанром, що є стимулом до праці над собою та вміння аналізувати події і поступки. І все це має міцний фундамент, що зветься велика працездатність, доброта, любов, щирість, велика прихильність до людей.

Вітаю з Днем народження! Щасливого Нового року, Різдва Христового Вам, Лідії Василівні і всій родині.

Нехай Ваша невичерпна енергія, ще довгі роки живить і приносить людям радість і впевненість в завтрашньому дні.

Міцного здоров'я Вам і радості від життя.

З великою пошаною Гарбуз Л. Б.

сьогодні я переконаний, що обоюдне розуміння між людиною і бджолою може відбуватися лише на основі Божих Заповідей! Адже бджола

З квітки на квітку,
Літає бджола.
Готує медок,
Завжди весела.

З зорі до зорі,
В працях і турботах,
Неробою вважатися
Їй зовсім не хочеться.

С. Бахрушина

Мені жодного разу не доводилося чути поганого слова про бджілку, навіть тоді, коли вона завдала болю людині своїм жалом. А тому я нижче наводжу дані про наше національне чудо — бджілку:

Привіт, друзі!

Хочете дізнатися про невтомну бджолину родину? Так от, хоч бджола і мала комаха, а все в ній влаштоване за потребами! Хоботок, щоб добувати з квітки нектар, медовий зобик — резервуар, у якому бджола переносить нектар та воду, спеціальні корзинки на задніх лапках, куди вона складає кульки з пилку. Навіть віск для будівництва стільників та молочко для годування личинок ця комаха виробляє сама за допомогою власних залоз та органів.

Для того, щоб злетіти, їй не потрібно розбігатися — вертикальний зліт і посадку вона робить миттєво, а якщо треба, може в повітрі й зависнути (при цьому махає крильцями близько 250 разів за секунду). Усі ці складні маневри бджола часто виконує з вантажем (пилком та нектаром), що важить стільки ж, скільки вона сама. Навіть сучасним вантажним літакам таке не до снаги!

Це тільки здається, що всі бджоли однакові. Проте під час роботи їх можна розрізнити. Бджола-матка стежить за порядком і народжує потомство. Трутні відповідають за продовження роду, а робочі бджоли працюють і прибиральницями, і поварами, і няньками, і розвідниками, і воїнами...

А чому бджола дзижчить? Відомо, що у стані хвилювання вона робить до 500 змахів крильцями за секунду. Така швидка вібрація крилець у повітрі й створює дзижчання (що більша частота змахів — то звук тонший). А підсилюють цей звук спеціальні отвори — дихальця, розташовані по боках під крильцями.

Багато хто знає, який болючий укус бджілки, та кусає вона не від злості — комаха так захищається. Правда, цей захист вартує їй життя: жало, яке лишається в тілі ворога, висмикується разом з нутрощами, і вона гине.

Ці комахи — справжні трудівниці: одна бджілка відвідує за день до 4 тисяч квіток, на кожній із яких виконує запилення своїми шістьма лапками. Щоб виробити 500 грамів меду, робочій бджолі потрібно 10 мільйонів разів злітати від вулика до квітки й назад. Лише одна їхня сім'я запилює в день 40–60 млн квіток! Ця комаха може тягти вагу в 310 разів важчу за себе. До речі, на Землі живе майже 20 тисяч різних видів бджіл. Нічошеньке розмаїття!

Всі ми, звичайно ж, любимо поласувати медом. Добувати його люди навчилися давно, але раніше для цього потрібно було знищити весь рій. А українець Петро Іванович Прокопович першим у світі зробив вулик і рамку для збору меду. Його винахід дав можливість збирати мед, не знищуючи бджіл. Було це на початку XIX століття в селі Митченки Чернігівської області у 1814 році. Оце прогрес!

БДЖІЛКА

Я гукнув учора бджілці,
Щоб зіграла на сопілці.
Але бджілка не змогла —
Дуже зайнята була.
Я сказав сьогодні бджілці,
щоб зіграла на сопілці.
Але бджілка не схотіла —
До квіток на луг спішила.
Завтра бджілці я скажу:
— Я тобі допоможу.
А як меду назбираєм —
На сопілці вдвох заграєм.

Сергій Цушко

*Дорогий наш Іване Семеновичу,
прийміть найщиріші вітання з нагоди Дня народження!*

*Хоча на скронях сивина,
Хай в серці гомонить весна,
В очах сміється сонце золоте,
А дерево життя зростає і цвіте!!!
Нехай літа не стануть тягарем,
Нехай душі не вигасне зірниця,
Хай повніться до краю день за днем
Добра і щастя золота криниця.*

*Нехай життя наснаги додає
Десятки літ ще мріяти, творити,
Щоб Ви змогли усе життя своє
В здоров'ї й радості багато літ прожити!
Нехай любов незгасно світить,
Хай доля радісно співає,
Для Вас усі найкращі квіти
І найласкавіші слова.
Бажаєм Вам життя прожити
Без сліз, без горя, без біди.
Нехай воно щасливим буде
Сьогодні, завтра і завжди!*

З глибокою повагою, Фурдела Вікторія та Трилінська Стефанія Іванівна

10 січня 2018 року.

Дідусі й бабусі! Що у вас залишилося в житті найціннішого? Онуки! Прикладом цього є бабуся Стефанія Трилінська та її онука Вікторія Фурдела. Лише один випадок з їхнього життя. Вікторія під мою оруду виконувала кандидатську дисертацію. За весь час виконання цього дослідження ні її мама, ні тато, ні брат, ні чоловік не цікавилися динамікою виконання дисертації в мене, її керівника. Бабуся ж цим питанням опікувалася постійно. Мабуть, щотижня. Тим більше, що ми працювали в одній клініці та й мешкали в одному будинку, в одному під'їзді. Бабуся Стефанія була чудовим дитячим урологом, її онука Вікторія була здібною ученицею, талановитою у виконанні наукового дослідження. Я їй прогнозував долю нобелівського лауреата Марії Склодовської-Кюрі. Радив продовжити наукові дослідження в системі Національної академії наук України в Києві. Не вийшло. Жаль. Зате Вікторія Фурдела має двох діточок, як і Марія Склодовська-Кюрі. Причому вона їх народила під час виконання кандидатської дисертації. Я вважаю, що це героїзм. Рідкісний. Притаманний лише жінкам. Взагалі-то, щось, менш чи більш значуще, притаманне кожному з нас.

EX UNGUE LEONEM (ПО КОГТЯМ УЗНАЮТ ЛЬВА — ЛАТ.)

Недавно я стихами как-то свистнул
И выдал их без подписи моей;
Журнальный шут о них статью тиснул,
Без подписи ж пустил ее, злодей.

Ну что ж? Ни мне, ни площадному шуту
Не удалось прикрыть своих проказ:
Он по когтям узнал меня в минуту,
Я по ушам узнал его как раз.

Александр Пушкин

Людмила Люсі Рейч українського (тернопільського) походження надіслала мені тепле, душевне поздоровлення.

Lyudmyla Lyusi Reich ▶ Світлана Сміян ...

9 січня о 23:10 · 🌐

Lyudmyla Lyusi Reich ДОРОГОГО ІВАНА
СЕМЕНОВИЧА ЩИРО ВІТАЮ З ДНЕМ
НАРОДЖЕННЯ!!! ЗДОРОВ'Я ВАМ БОГАТИРСЬКОГО,
ТВОРЧОГО НАТХНЕННЯ В ЛІТЕРАТУРНІЙ ДІ-
ЯЛЬНОСТІ, ЛЮБОВІ! ПОВАГИ ВІД РІДНИХ! ДРУЗІ!
ВІІІ МИ ВАС ВСІ ДУЖЕ ЛЮБИМО, АДЖЕ ВИ -
ЛЮДИНА З ВЕЛИКОЇ БУКВИ!!! Цілую, Л.М.

Більш ніж двадцятирічна спільна праця, як свідчить це послання, проходила не лише із взаєморозумінням, а й із повагою та творчою на-
снагою. Людмила Миколаївна — у Німеччині, Надія Цяпа — у США (ві-
дбулася тривала телефонна розмова), Наталія Лещенко — у Канаді, Інна
Сахарова — у Швеції... Це лише ті, з якими я разом працював, спілкував-
ся, щось творив... А скільки мільйонів українців залишили рідний дім,
рідну землю... Як бути мені? Що робити? На 90-му році життя я можу
лише вигукнути словами Василя Симоненка:

Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок,
Є тисячі ланів, але один лиш мій.
І що мені робить, коли малий зажинок
Судилося почать на ниві нерясній?

Чи викинути серп і йти байдикувати,
Чи долю проклясти за лютий недорід
І до сусід пристати найменувати
За пару постолів і шкварку на обід?

Коли б я міг забуть убоге рідне поле,
За шмат цієї землі мені б усе дали...
До того ж і стерня ніколи ніг не коле
Тим, хто взува холуйські постолі.

Та мушу я йти на рідне поле босим,
І мучити себе й ледачого серпа,
І падати з втоми на покоси,
І спать обнявши власного снопа.

Бо нива — ця моя! Тут я почну зажинок,
Бо кращий урожай не жде мене ніде,
Бо тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок
Мене на ниву батьківську веде...

Але й моє старече життя насичене різнобарв'ям...

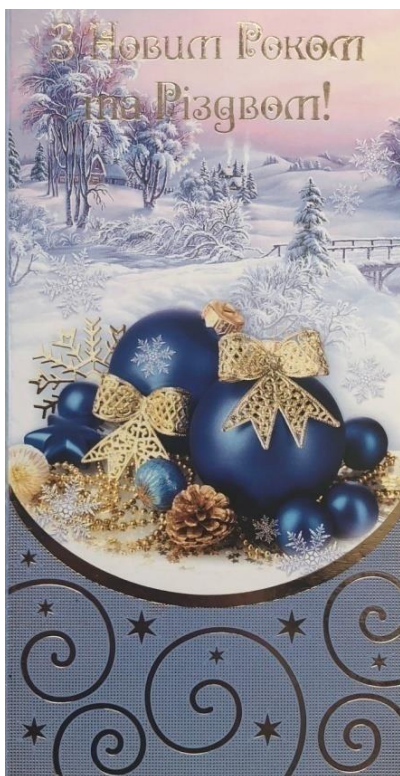
Вельмишановний Іван Семенович!

Щиро вітаю (вибачте за запізнення) Вас, Вашу сім'ю, дітей та онуків
з Новим 2018 р. та Різдвам Христовим!

Бажаю міцного здоров'я, успіхів в роботі, сімейного благополуччя та
наснаги в написанні таких чудових книг.

З повагою проф. підпис

5/ — 2018 р.

Величаний Твій
Семеновиз!
Щиро вітаю (вибаغتє за
запізнення) Вас, Вашу
сім'ю, дітей та онуків
з Новим 2018р. та Різдвом
Христовим.
Бажаємо міцного здоров'я,
успіхів в роботі, сімейно-
го благополуччя та
насаги в написанні
таких чудових книг.
З повагою
Проф.
5/1-2018р.

Одночасно з листівкою полтавський професор Микола Пеший надіслав і листа:

Дорогий Іване Семеновичу!

Отримав від Вас чудову книгу, за що я Вам щиро вдячний. Скажіть, будь-ласка, де Ви берете стільки сил та здоров'я для написання таких неповторних хороших книг?

Я часто згадую ті часи, коли ми з Вами їздили на Вашу рідну Землю — Сумщину.

Коротко про себе. 9/12 2017 р. мені виповнилося 83 р. На кафедрі мене поздоровляли. Працюю на кафедрі педіатрії № 2 на 1,0 ставку. Здоров'я трохи в мене є. Завідує каф. проф. Крючко Т. О. — вона мене не обіжає.

Сини проф. М. С. Скрипнікова (покійного) — колишнього ректора, мого друга — І. С.): старший — Андрій — д. мед. н., проф. — завідувач каф. психіатрії, менший — Петро — д. мед. н., проф. завідує каф. тер.

стом. післядипломної освіти, на цій же каф. працює Таїсія Петрівна Скрипнікова — дружина Миколи Сергійовича.

Проф. Гасюк А. П. (наш випускник — І. С.) працює на посаді проф. каф. патологічної анатомії. Старший його син Юрій, д.м.н., професор працює на каф. ЛОР нашої академії; менший син, Петро, зав. каф. стоматології в Тернопільській мед. академії. Ректор нашої академії — проф. Ждан В. М. в 2017 р. виповнилось 95 років від заснування її.

Напишіть мені домашню адресу та № мобільного телефону Вашого сина Олександра Івановича, який працює в м. Суми. Я літом цього року хочу відвідати своїх друзів в м. Суми, постараюсь до нього зайти...

До побачення

З повагою проф. підпис

5/І — 2018 р.

Дорогий Іване Семіонович!
Отримав від Вас чудову книгу, за що я Вам щиро вдячний.
Скільки бурі літ, як Ви берете стільки сил та здоров'я, для написання таких потрошних корисних книг?
Якщо згадує ті часи коли ми з Вами жили на Вашій ділянці Земляки — Сумщини.
Коротко про себе. 2/ІІІ-2017р. мені виповнилось 83р. На кареті мене поздоровили. Працюю на каф. педіатрії №2 на посаді професора на 1,0 ст. Здоров'я трохи в менше. Завідує каф. проф. Криворотюк. Фіна мене не обіймає.
Сини проф. М.С. Скрипнікова (покійного) старший — Андрій — д.м.н. проф. завідує каф. психіатрії, менший — Петро — д.м.н. проф. — завідує каф. тер.стол. післядипломної освіти на цій же каф. працює Таїсія Петрівна Скрипнікова — дружина Миколи Сергійовича.
Проф. Гасюк А.П. працює на посаді проф. каф. патологічної анатомії в нашій академії.
Старший його син Юрій — д.м.н. професор, працює на каф. ЛОР нашої академії, менший син — Петро — зав. каф. стоматології в Тернопільській мед. академії.
Ректор нашої академії — проф. Ждан В. М.

В цьому/2017р/ виповнилось 85 років Вітале, заснування її.
Напишіть мені домашню адресу та № мобільного телефону Вашого сина Олександра Івановича, який працює в м. Суми.
Я літом цього року хочу відвідати своїх друзів в м. Суми, постараюсь зайти до нього № мобільного 050-607-40-62
До побачення
З повагою
Проф. І.
5/І-2018р

Микола Миколайович Пеший і після восьми десятиків років активно працює в дитячій клініці. На відміну від мене. Я давно відпочиваю. Він повідомив мене про знайомих мені людей, про їх дітей, про їхню працю. Фахова його діяльність доволі тривала. Це для педіатра рідкість. І я його з цим вітаю. Праця — це найголовніший чинник довголіття. І не лише довголіття, а й життєвого оптимізму.

9* Сміян І. С. Старість...

Для мене ж сьогодні найголовніше — це спілкування, спілкування, яке є багатобічне, чутливе, піднесене, з різноманіттям обличч, уподобань, устремлінь...

Сегодня оглянулся я назад —
Труба калейдоскопа завертелась, —
Я вспомнил все глаза и каждый взгляд —
И мне пожить вторично захотелось.

В. Висоцький

А це вже аксакал-педіатр з Києва:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Радий привітати Вас і Вашу родину з наступившим Новим Роком та Рождеством Христовим і днем народження, бажаю залишатися таким же мудрим, працьовитим, радувати Вашою творчістю Ваших друзів, до яких причисляю і я себе.

Прочитав Вашу книжку і вважаю, що з кожною новою видно з якою любов'ю Ви згадуєте минулі роки Ваших друзів і колег.

Незважаючи на те, що Ви підкреслюєте свій поважний вік, Ви залишаєтесь творчою, мудрою людиною, і це не тільки моє враження, а і всіх Ваших друзів, які надсилають Вам поздоровлення.

На жаль, ви в останні роки не приймаєте участі в наших конгресах, а Вам є що сказати педіатрам країни.

На останньому конгресі були присутні 1400 лікарів, заслухана велика кількість доповідей, тези яких Ви зможете прочитати в міжнародному журналі ПАГ. Я очолював секцію з питань соціальної педіатрії.

Які в минулі роки Ю. Г. Антипкін нагороджував грамотами і на цей раз мене не забули.

Ми зараз всі науковці інституту працюємо на 0,25 і 0,5 посадового окладу, ходимо на роботу через день і надіємося на покращення фінансування в наступному році. Хотілось би, щоб уряд країни більше уваги приділяв майбутнім громадянам країни. Сьогодні дуже потрібні Державні програми з проблем збереження здоров'я різних контингентів дитячого населення. З цього приводу ми постійно звертаємося до Міністерства соціальної політики.

Іван Семенович, пробачте мене за те, що в такі щасливі Новорічні дні я турбую Вас нашими проблемами, але, я думаю, що Вас, як відомого педіатра, не може не хвилювати майбутнє держави.

З повагою професор В. П. Неділько.

02. 01. 2018 p.

Величавий Іване Самовиду!
Радий приймати Вас! Ваму
решку з настановним Новим
роком та роковим халестом
і дням народження, діалом
займатиме такий же мизан-
сценарій, радуйтеся Вашим
історіям, Вашим друзям, до
яких прийдуть і я доде.
Привітаю Ваму кинесю і
братом, що з кинесю новим
вигляд з Вашою любов'ю
задушеву мизан-року Вашим
друзям і колам.
Невдається не те, що Ви не
вдаєте собі нових іх
Ваша замислюється творчо, миз-
ан-сценарій і не тільки
мизан-сценарій, а всіх Ваших
друзів, які надані Вам
друзів, братів.

Намало Вам в старих роки не
пильно у Вас в наших діал-
року а Вам з що сказати
недіагностику кинесю.

На старому кинесю були
принципи і діал-сценарій, за-
мислює Васу кинесю
сценарій-теоретичні іх.

Замислює продуктивність в миз-
ан-сценарій, мизан-сценарій іх.
а фільмів, сценарій з мизан-
сценарій, недіагностику.

Як в мизан-року в діал-сценарій
мизан-сценарій, мизан-сценарій іх
іх діал-сценарій не забути.

Ми заран дві похвальні істини
пнули країнсько на 0,25 і 0,5
підсудного владу, хочемо на
розуму керувати довідою на
на покращення спілкування
в нашому півночному районі.
Хочемо бачити до зуряду країну
більше уваги чимдів на побуту-
ючим громадянам країни,
своєї діти потрохи до-
повідати і впереміш з правдами
збереження здоров'я різних
компаній іноді дитячого на-
селення. З цього приводу ми
намаємо йти з дитячим до
міліції і в соціальну

Ураї Селенюк, правде мене
ваго, що в такі масиви: Ков-
ла на побудову, але, і наші
що в нас як відомого, не діяти
на місце на відомості, майже
не діяти.

Я хотів поговорити з вами по
оцінці до знання, не знаю
вашого паролу, не знаю
додатки, дитини бунту
завжди, і хотів нас з вами
на відомості інформати, не хоті
нашого вам і наші рай

З повагою прощай

02.01.2013
І. М. Мегіна

МОЛИТВУ ЗА ВІТЧИЗНУ

Всемогутній Боже і Сотворителю людського рода. У безконечній Своїй доброті Ти віддав людям до вжитку цілу землю разом зі своїми багатствами, але Ти, Боже, у твоїй премудрості зарядив також, щоби поодинокі племена оселилися окремо, відповідно до своїх потреб і вдачі. Ти, Боже, віддав Авраамові в посідання Ханаанську землю, Ти наказав Ісусу Навинові розділити Обіцяну Землю між поодинокими ізраїльськими поколіннями. Ти й замешкав з особливою Твоею ласкою в єрусалимській

святині, щоб опікуватися Твоїм вибраним народом. Перед Тобою, Боже й Отче народів, паду на лице й молю Тебе в покорі серця: заопікуйся, найліпший Боже, українським народом, якому Ти в своїй доброті назначив на поселення Карпатське узгір'я, долини над Сяном, Бугом, Прутом, Дністром і Дніпром! Небесний Отче народів! Пішли нам, молю, гідних провідників і, молю Тебе, подай провідникам нашого народу мужність Давида й розум Соломона, щоб вони серед туземних небезпек змогли повести нас дорогою згідно з Твоїми святими заповідями. Сотворителю наших душ! Глянь на нас, ми ж овечки Твого стада! Благаю Тебе: посилає нам завсіди святих єпископів і священників, щоб уміло вели наш нарід до пізнання Твоїєї волі й до ревного служіння Тобі.

Господи! Кріпи наш нарід у боротьбі з ворогом, що хотів би, силоміць чи підступно, відібрати нам право на життя, яким Ти сам, найліпший Боже, зволив уже нас ласкаво наділити. Не допусти, Господи, щоб злоба ворогів, коли-небудь перемогла вірний Тобі український нарід! Боже й Отче наш! Ти знаєш злобу ворогів, Ти знаєш, що вони хочуть пограбувати наші дочасні добра, якими наділила нас Твоя щедрість. Ти бачиш, Боже, що завзятий ворог старається видерти прив'язання та любов до святої нашої віри й обряду, в якім діди й прадіди сотні літ Тобі честь і славу віддавали, та в якому приносили Тобі наймилішу жертву пресвятого Тіла і крові єдинородного Твого Сина, Господа нашого Ісуса Христа!..

Небесний Отче! Зглянься на Матір українського краю, Пречисту Діву Марію та вчини Своєю могутністю, щоб країна, посвячена Матері Твого Сина, користала з багатьох Твоїх душевних і дочасний ласк і славилася Тебе в Трійці одного Бога. Амінь (із книги «Молитовник християнської родини». 2007).

Хто найбільш тривалий час працював ректором вишу в Україні? Хто з ректорів України має одночасно дві ступені доктора наук? Хто з ректорів України за свою діяльність у декілька разів (а не на... %) збільшив науковий потенціал та матеріальну базу свого вузу, при якому з ректорів вся його діяльність супроводжувалась будівництвом різноманітних об'єктів для студентства, хто з ректорів України має найбільшу кількість державних нагород? Хто...

Відповідь одна: академік НАН України, професор Черних Валентин Петрович! Валентин Черних, який народився 5 січня 1940 року, а я народився 10 січня 1929 року. І не лише січень нас об'єднує, нас об'єднує багаторічна взаємна симпатія, постійне перебування в стані праці, пошуку, творчості, динамічності та емоційної піднесеності від життя. Я наведу лише один приклад із життя ректорів. Кінець 80-х минулого століття.

Бурні історичні події відбуваються на теренах нашої неньки-України. Настільки бурні, що до теперішнього часу ні письменники, ні історики не змогли достатньо всеосяжно їх відобразити в своїх творах. Україна побажала бути у к р а ї н с ь к о ю. І в цей час на офіційних форумах лише два ректора медичних вузів заговорили українською: росіянин Валентин Черних і українець Іван Сміян. І ми не домовлялися. Так вийшло. Так виникли у нас потреби. Так засяяли перед нами Володимира Сосюри

ЗІРНИЦІ

Покажемо світу, що ми не раби.
Люби, українець, свободу люби!
Де воля, там сила, там розуму світ.
Забудемо ж казку ганебно-злих літ.

До праці! До праці! Настав любий час.
Квітки розпустились червоні у нас.
Зірниці палають, зірниці нас звать
Життя під'яремне навіки забуть.

Травень 2018 р. м. Бахмут

І ще можу додати, що лідером фармацевтичної науки та підготовки відповідних кадрів як в СРСР, так і в незалежній Україні був вуз, який очолював мій друг Валентин Черних 37 років.

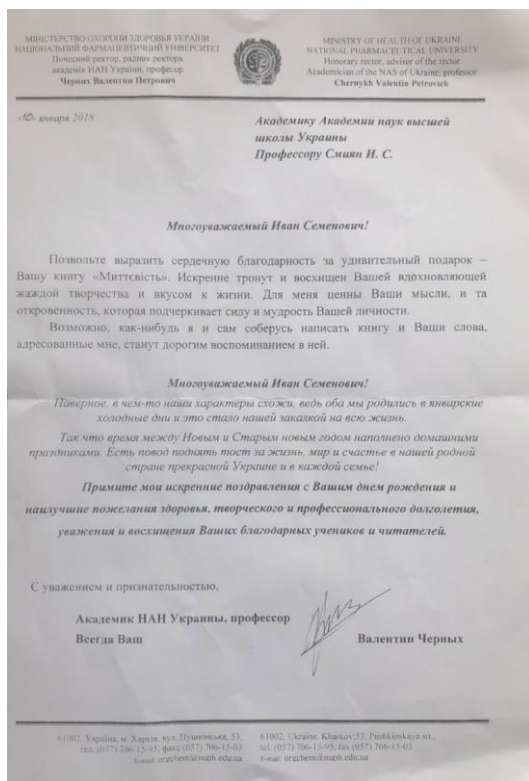
А це вже лист не просто ректора, а Почесного ректора, радника ректора Національного фармацевтичного університету:

10 января 2018

Многоуважаемый Иван Семенович!

Позвольте выразить сердечную благодарность за удивительный подарок — Вашу книгу «Миттєвість». Искренне тронут и восхищен Вашей вдохновляющей жадой творчества и вкусом к жизни. Для меня ценны Ваши мысли, и та откровенность, которая подчеркивает силу и мудрость Вашей личности.

Возможно, как-нибудь я сам соберусь написать книгу и Ваши слова, адресованные мне, станут дорогим воспоминанием в ней.

Многоуважаемый Иван Семенович!

Наверное, в чем-то наши характеры схожи, ведь оба мы родились в январские холодные дни и это стало нашей закалкой на всю жизнь.

Так что время между Новым и Старым новым годом наполнено домашними праздниками. Есть повод поднять тост за жизнь, мир и счастье в нашей родной стране прекрасной Украине и в каждой семье!

Примите мои искренние поздравления с днем рождения и наилучшие пожелания здоровья, творческого и профессионального долголетия, уважения и восхищения Ваших благодарных учеников и читателей.

С уважением и признательностью
Академик НАН Украины, профессор
Всегда Ваш

подпись

Валентин Черных

Такий зворушливий лист! Ось так ми можемо сприяти один одному в подальших творчих пошуках, подальших добрих намірах, у сприйнятті

подальших емоційно-позитивних красок навколишнього світу... Він, Валентин Петрович, робив це завжди. Коли міністр Андрій Сердюк відправив мене на безтерміновий відпочинок, ректори Валентин Черних та Василь Мороз (м. Вінниця) ініціювали проведення наради ректорів у Тернополі з метою моральної підтримки Івана Сміяна (правда, нарада не відбулася зі зрозумілих причин).

І коли маєш таких друзів, само собою виникає бажання творити щось більше, щось нове...

І коли маєш таких друзів більш відчутно, як

ПАХНЕ СВЯТВЕЧІР ЩАСТЯМ

Пам'ятаю з дитинства
Пахне Святвечір кутею.
Пам'ятаю з дитинства
Пахне Святвечір узваром.
Пам'ятаю з дитинства
Ця ніч — як молитва.
Пам'ятаю з дитинства
Ця ніч — як причастя.
Пам'ятаю з дитинства
Повна хата різдвяна.
Пам'ятаю з дитинства
Сяє Божественним чаром.

Пам'ятаю з дитинства
Ця ніч — як молитва.
Пам'ятаю з дитинства:
Пахне Святвечір щастям!
В душах і храмах —
Святвечір пречистий:
Сходить святе торжество.
Христос народився.
Христос народився!
Славимо, славимо
Христове Різдво!

Андрій Демиденко

Нам з Валентином Петровичем Святвечір особливо близький, адже він народився за два дні перед Святвечором, а я — через два дні після Святвечора. А тому ми вірш Серафими Сало сприймаємо й на свою адресу:

НОВЕ РІЗДВО

*Вспр. Матері Юлії Зеленій
з нагоди іменин*

Зближається весела, світла днина:
Різдво Христове стукає в вікно:
шукають місця Мати і Дитина,
Дитятко Боже, що з Небес прийшло.

Ангели Божі пастирям звіщають,
царів зі Сходу зіронька веде,
во вишніх Богу славу возвіщають
Апрельські хори понад Вифлеєм.

І людям мир звіщають ті ж хори,
той мир і радість Бог нам шле з Небес,
а в цьому році особлива радість,
що замінила час туги і сліз.

Різдво Христове ми святкуєм вільно
і на Всеночне в церкву всі підєм
та «З нами Бог» вже заспіваєм спільно
зі всім народом, Божим людом всім.

Перемагає Царство Боже в світі,
і в нашім краї дзвони вже дзвенять,
на зміну тьми, гріха і безбожництва
вже молитви і коляди звучать.

«О, Боже наш, як віри нам потрібно!» —
по телевізії звучать слова,
священника запрошують до школи,
щоби про Бога вчула дітвора.

О, як же скоро змилювання Боже
на наш народ зійшло нежданно враз!
Який же Бог для нас незмірно добрий,
як щедрий Він, як дуже любить нас!

Дослівно тут сповнилося це слово:
«Могутні покоріться, з нами Бог!»
Страждав народ, страждала Церков наша,
але встаєм, бо з нами завжди Бог.

Тож в переддень цих свят Різдва святого,
а одночасно Ваших іменин,
дозвольте Вам бажати того всього,
чого для Вас бажає Божий Син.

Він Вам дозволив дочекати віку
і цей тріумф побачити в житті,
на власні очі оглядати-зріти,
як Церква Божа постає з руїн.

Як Симеон, дождались Ви потіхи —
тріумфу Церкви в рідному краю,

тому тепер не можна Вам старітись,
лиш відродитись в молодість нову.

Бо ще потрібні Ви для свого люду,
щоби вести незрячих до Христа;
та щоб їх розум, серце їх і волю
для Бога свого кожний з них зберіг.

Тому ми Вам бажаємо здоров'я
І много сил, щоб навертати світ;
Хай мир і радість серце Ваше сповнять
На много світлих і щасливих літ!

3. 01. 1990 р.

І знову з Харкова:

Добрий день, шановний Іване Семеновичу!

Це пише зі словами подяки за надіслані мені книгу № 33 «Миттєвість» і № 34 «Світла днина» (я їх отримав) професор Харківського національного медичного університету Шелест Олексій Миколайович! Це також дуже хороші твори, за що я Вам щиро вдячний.

Ваші книжки настільки цікаві, живі і повчальні, що їх читає не тільки наша родина, а й вся наша кафедра. Жаль тільки, що вони виходять малим тиражем. В них сконцентровані пережиті яскраві хвилини, які не втратили свого значення і в наш час, що ці миттєвості важливо пам'ятати як можна частіше. Ваші книжки мені дуже подобаються. Я, навіть, не уявляю, як плідно Ви видаєте такі глибокі різносторонні твори. Спасибі Вам за це. Таких творчих людей, як Ви, дуже мало. Я, навіть, не можу збагнути, хто із професорів-медиків України написав щось подібне? Поодинокі сповіді професорів я зустрічав і читав, а збірки книжок — не запам'ятав.

Іван Семенович. Хотілось би привітати Вас з успішним захистом кандидатської дисертації Вашої онуки Катерини. Це дуже хорошо.

Іван Семенович, щиро поздоровляю Вас з наступаючим Новим 2018 роком і Рождеством Христовим, від всієї душі бажаю Вам міцного здоров'я, нової творчої насаги, і ми пишаємось Вами, таким знаменитим нашим славним земляком.

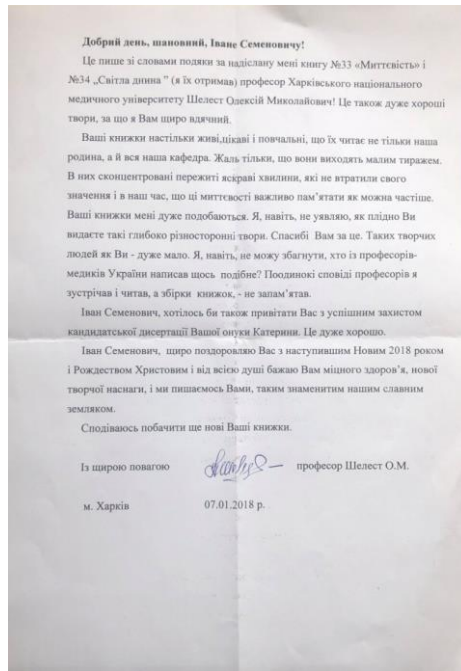
Сподіваюсь побачити ще Ваші книжки.

Із щирою повагою

підпис

професор Шелест О. М.

м. Харків 07. 01. 2018 р

Для спілкування людського не існує ніяких обмежень. І «виною» цьому є слово. А тому — про

СЛОВО БОЖЕ

Слово Боже серце радує,
В ньому — наше майбуття.
Йду до нього за порадою
Вчитись мудрості життя.

Слово силою наділене —
Хто знеміг, хай поспіша,
В цьому світі ненадійному
Спраглі душі воскреша.

Просить нас воно розкаятись,
Осудити власний гріх,
Перестати бути Каїном
Навіть в помислах своїх.

Слово Боже — чаша істини,
Ще не випита ніким.
Це воно, здолавши відстані,
Йде до нас з глибин віків.

Це воно, доступне кожному
І осуджене не раз,
В цьому світі так тривожному
Береже любов для нас.

То чого його ми зрадили,
Боїмося каяття?
Слово Боже серце радує,
В ньому — наше майбуття.

Сергій Рачинець

У своїх спогадах-роздумах я, мабуть, найчастіше спілкуюся з Харковом, харківчанами, а тому ніяк не можу оминати тернополянина-харків'янина Степана Сапеляка, лауреата Шевченківської премії, який народився на Тернопільщині, а жив до останніх своїх днів (після політичного заслання) в Харкові. Степан Сапеляк залишив нас 1 лютого 2012 року, але його пам'ятають і будуть пам'ятати не лише тернополяни і харків'яни, а й вся України, та творчі люди багатьох країн світу. Це воістину — В Е Л И К А людина! У К Р А Ї Н Е Ц Ь.

Дорогий читачу, назви мені імена тих, хто написав, або міг би написати такого відкритого листа до мера свого міста, як це зробив Степан Сапеляк:

**ПРАВО НА ЩАСТЯ КОЖНОГО...
(ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ГОЛОВІ МІСТА ХАРКОВА
ШУМІЛКІНУ В. А.)**

Я, Сапеляк Степан, письменник, лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, нагороджений державним орденом «За заслуги» III ступеня, апелую до вас з причини надання Харківською сесією міськради російській мові статусу другої державної мови в регіоні.

Право на СЛОВО ПРАВДИ, хліба насущного.

Право ще занедбаній душі нашої звільнитися від «симптому» повторно-загрозливої атрофії... І нести Хрест силою ЙОГО СЛОВА — ПРАВО НА ЩАСТЯ КОЖНОГО... І це не розмінна монета, а джерело Любові. Найвищий дар, замислений Богом.

СЛОВО ж — це моя молитва БДАГОДАРІННЯ ЙОМУ на кроткій моїй земній стежі... Ідеал Дару — пізнання істини Євангельської...

І осквернення СЛОВА — це осквернення Нагірної Заповіді. Образу й подобія Господа нашого.

Шановний п. голово нашого міста Харкова, Ви переступили цей священний дар... Нумерами лживих декларацій, написаних вами ж та вашими негідними оточеннями на різномастих міських нібито «на одних» сесіях.

А, отже, ви відмовилися від пошуків позитивної сили. Ви відмовилися від чесної позиції. У своїх публічних виступах, зокрема на міській сесії, ви прийняли передовсім брутальну, чужу й неприйнятну для сучасного українства силу конформізму.

Це — ПАДІННЯ... Поганьблення свого імені, якого у вас не буде в атмосфері загальних цінностей... В атмосфері нашої свідомості та свободи... Ви і ваші «політичні побратими» від нині уособлюватимете — ан-

тиукраїнську компанію, сповнену самохвальства, а не хранителя духовної спадщини нашого міста...

Своїми «політичними пріоритетами» та «язиковими проблемами» «русского государственного» ви і ваші «сотоварищи» вдалися до надуманої імітації стосовно загальнолюдських цінностей.

Довгі століття мій народ спивав з рідного джерельця СЛОВО. Рідне мамине СЛОВО. І це СЛОВО ЗЛИВАЛОСЯ з МОЛИТВОЮ... І це СЛОВО прийняли гетьмани Калнишевський та Хмельницький, музики — Вєдель та Лисенко, письменники — Шевченко, Леся, Франко, Стус... Цим СЛОВОМ перекладені Нагірні Заповіді й Давидові псалми. Цим Словом написаний «Сад Божественних пісень»... Це СЛОВО, цю МОВУ прийняли в'язні сумління ХХ століття, які стояли в обороні її гідності до «кінця»... Одним з них був і я. Ув'язнений зі СЛОВОМ Молитви. І це СЛОВО мені явилось...

У цьому полоні ваше, п. Шумілкін, «нове мислення» по суті не має здорового глузду та причетності до діалогу, ані по горизонталі, ані по вертикалі. Накидаючи «свою виборчу гру», ви апелюєте лишень до якоїсь частини «протягнутих до низу рук», до «вчорашніх заглушених» антиукраїнських зайд, а не до священних духовних джерел.

Не до животворних істин мого великого народу. Народу Українського... Народу Християнського, який живе у нашому місті та біблійний світогляд якого, без сумніву, — ПРИМИРЕННІСТЬ з усіма народами у нашому Харкові.

Ясна річ, це дозування ваших «істин» є наслідком вашого «марксівського» виховання (поза сумнівом, псевдокомуністичного), а отже, ваш «будівельний матеріал» вартостей, стереотип «цінностей» — це примиренність з імперським учорашнім світом. Світом геноциду мого народу... Однак треба чітко усвідомити: ще й тому, що ваш «ЗАСПІВ» у бік національних та моральних понять тримався на вашій особі. Бо ж саме ви були «за пультом» глави «городской» сесії (найганебнішої за всю історію нашої незалежності). І саме ви були «глух і нім».

Мені моторошно від вашої, тов. Шумілкін В. А. «революційності». І все ж усім своїм людським хистом, здоровим глуздом, на підставі законних прав та ідеалів, я буду нетерпимо відстоювати рідне СЛОВО МОГО НАРОДУ. В моральній домовленості з нашим (і вашим) законом. Саме так.

А не «ричанієм бойов». *Газета «Літературна Україна, 30.11.2006*

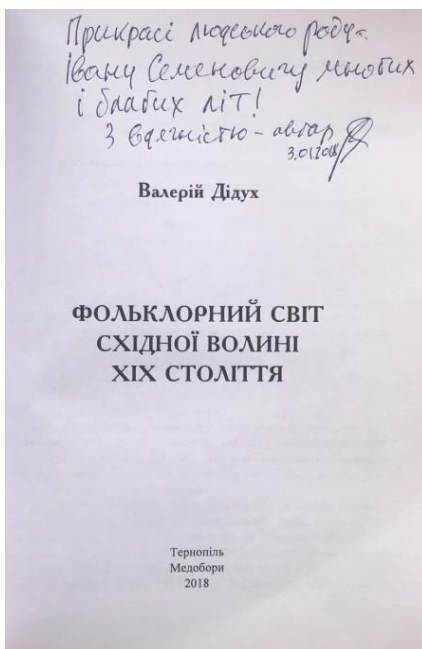
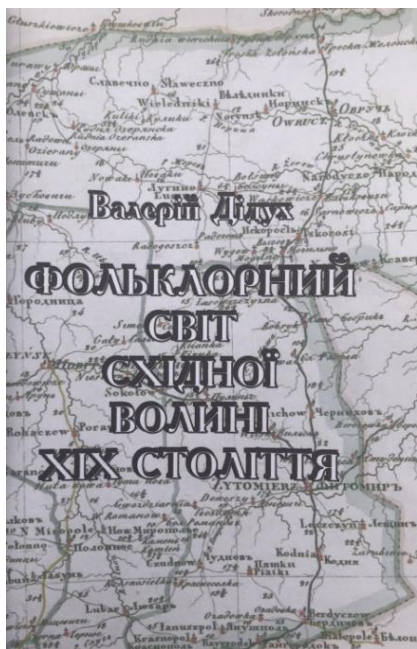
Отож, дорогі читачі, давайте

«Птахами і квітами пригорнімось
у краю своїм україннім» (Степан Сапеляк).

Я вже не пишу, що «деякі» чи «окремі» викладачі та студенти нашого Тернопільського медичного університету пишуть вірші, романи, історичні знахідки... А пишу: багато, дуже багато студентів та викладачів нашого вузу проявляють себе в царині літературної діяльності. І це одна із рис незалежності нашої держави — розкутість.

Ось один із таких прикладів. Чудовий педагог, вчений-фізик, доцент кафедри фізики Валерій Дідух із року в рік видає за свій рахунок різноманітні книги, насамперед, поезію. І завжди дарує мені.

Так, початок 2018 року не обійшовся без творинь Валерія:

Я дещо соромлюсь таких глибинних слів Валерія Дідуха на мою адресу, але вони мені приємні:

«Прикрасі людського роду — Івану Семеновичу многих і благих літ!
З вдячністю — автор. 3. 01. 2018 підпис

На цей раз Валерій Дідух видав монографію «Фольклорний світ Східної Волині XIX століття».

Розділ «Від автора» він розпочинає власним віршем:

Фольклорна спадщина народу —	Вона — небес й краян творіння,
Його традиції, пісні.	В душі народу її слід.
Це ж їх, неначе святу воду,	Вона й в минулих поколіннях
Несуть віки, роки і дні.	Передавалась з роду в рід.

У цьому вірші закладена вся сутність монографії. Але для читача я наведу її зміст:

- Від автора;
- Вірування і звичаї краян;
- Народна метеорологія;
- Народний календар;
- Обряд весілля і обрядові пісні;
- Ладне (красиве) весілля Юрківщини;
- На гарне весілля на Юркіщині;
- Єврейське весілля (хасене);
- Обряд хрестин, записаний в с. Юрківщина Зофією Рокосовською;
- Обряд похорону;
- Пісні, казки, гра, записані на теренах Звягельщини (Новоград-Волинського повіту);
- Оповіді краян;
- Казки Юрковщини;
- Прислів'я;
- Загадки;
- Народні методи лікування;
- Народна медицина с. Юрківщина Новоград-Волинського повіту;
- Список літератури;
- Микола Корнилович Пимоненко...

Nataliya Lishchenko ▶ Світлана Сміян

11 січня о 2:28 · Toronto, Ontario, Canada · 🌳

Вітання шановному Івану Семеновичу! Нехай кожен день буде багатим на приємні спогади, нові творчі ідеї та приємні родинні будні! Найщиріші Вітання усій Вашій прекрасній родині! З повагою, Наталя та Антоніна Ліщенко

Наталія Ліщенко із золотою медаллю закінчила середню школу, отримала диплом Тернопільського медичного з відзнакою, захистила кандидатську дисертацію, отримала звання доцента, успішно виконувала докторську дисертацію (усе це по педіатрії) і... виїхала в світи. Спочатку в США, а потім в Канаду. І ця коротенька історія найкраще пояснення рівню управління незалежною Україною.

Стою над кручею, жахаюсь і сміюсь,
Кричу, кляну, ридаю і молюсь.
Спокійна тиша навкруги...
О, де ви друзі-вороги?

Нема, нема... Потік порожніх слів
Шумів, шумів і одшумів...
Недарма віри я не йняв
І вдалині один стояв.

Ридання чуть — чиї? О, пізнаю
Голубку, ластівку мою.
О, то вона у сірій млі
Говорить, ридає на землі.

Олександр Олесь

Яка кількість українців виїхала на постійне мешкання в інші країни ніхто не знає, яка кількість українців поневіряється в чужих краях тимчасово також ніхто не знає, не знає ніхто і кількість українців, яка постійно проживає на теренах України. І це в країні, де найбільша питома вага академіків, найбільша армія бюрократів, найбільша кількість політиків та партій, балакунів, крикунів, правоохоронців, бандитів... Уся ця біомаса вимагає для свого життя багато кисню, кисню з повітря; а тому більшості люду недостає повітря і його (повітря) шукають у закордонні. А цей люд —

Гей, описали нас, немов худобу;
І назву, й вік, і ріст, і всю подобу,
Волося, очі, зуби, всі приміти —
Тепер хоч в Відень нас на торг гоніте!

Гей, обшукали нас, немов бандити:
Всі кишені, всю одіж, всю особу,
Ножі, тютюн, і гроші, й всю оздобу
Забрали — хоч в турецький рай ведіте!

Ну, от тепер ми чисті! Глупі-глупі!
Ножі, оздоби й скарби наші з нами,
Тих вам не взять бандитськими руками!

І розвели нас у апартаменти
Державні. Злишні тут всі комплементи!
Салон, ідальня, спальня й с... — все вкупі.

Іван Франко

Наталія Ліщенко не лише не повернулася із сином на рідне Тернопілля, а й забрала свою маму, Антоніну (після відходу тата в інші світи) до себе. Антоніну Ліщенко, яка все своє трудове життя віддала дитячій отоларингологічній службі в Тернопільській області, не дочекавшись належної вдячності. Як у пісні співається: «Пока...». Люд, який залишився на Вкраїні, сподівається на зникнення слова «пока, пока-що» та вигук-не словами Володимира Базилевського:

Лисе, вперед,
Лано, вперед,
вам же не вперше
мій обганяти велосипед,
нумо й тепер же.

Вільна дорога, сяючий день
флори пишноти в додачу.
Максимум кисню для наших легень,
паро собача.

Любо мені вашу стежити гру,
болісно, що з вами буде?
Що з вами буде, коли я помру,
Славні прибуду?

Хто нагодує, подбає про вас
в пору нашестя
воїнства січня? Хто бодай раз
ніжно погладить по шерсті?

Старість не радість, а велосипед,
змога крутити педалі.
Лисе, вперед!
Лано, вперед!
Сяючі доли і далі.

Про своїх учнів-мігрантів я ще буду писати, але мені хотілося сказати взагалі про мігрантів, мігрантів-українців. І це я скажу словами відомих та талановитих журналістів Юлії Мостової та Сергія Рахманіна, не перевершених аналітиків («ДТ» 27. 01. 2018):

КРОВОТЕЧА ЧОМУ УКРАЇНЦІ ПОКИДАЮТЬ СВОЮ КРАЇНУ

Світ змінюється, а разом із ним і причини міграції. Якщо раніше, в 90 відсотках випадків, населення з рідних країн виштовхували бідність, переслідування, голод і епідемії, то тепер, у 60 відсотках, його приваблюють можливості розвинених країн.

Ні для кого не секрет, що кожного дня наша країна стає на кілька вчених менш розумною, майстровитих чоловіків більш безпомічною, активних бізнесменів менш ініціативною, тямущих медиків менш захищеною, найліпших випускників менш перспективною, чуйних жалісливих жінок більш занедбаною... Чому? Скільки їх іще сидить на валізах? Що це за люди? Які їхні погляди? Які цінності? На який термін вони готові виїхати? Від кого? Куди? А чи все зробили, щоб не їхати? Ми запитали про це в країни. «Дзеркало тижня. Україна» вдячне Київському міжнародному інституту соціології, який допоміг нам отримати відповіді.

«Ну, ні, даруйте, — сказали нам у молодій просунутій бізнес-асоціації, — ми не можемо бути спонсорами вашого дослідження, адже в ньому занадто багато політичних питань, у яких немає потреби для вивчення причин, з яких українці залишають свою країну».

Та DT.UA абсолютно переконане, що в кожній причини є причина. Корінь багатьох наших проблем, що примушують українців виїжджати, не просто в пасивності переважної більшості, у відсутності навичок об'єднуватися для досягнення спільних творчих цілей.

Майже 90 % населення не бачать потреби в громадянській активності або навіть не розуміє, про що йдеться.

Якщо вмонтуватися в потік хабарів за іспити й курсові в медінституті простіше, ніж підняти студентський бунт; якщо домовитися з кумом про виняток для себе легше, ніж з одностудентами контролювати місцевий бюджет; коли відмовитися від улюбленої професії безпечніше, ніж організувати профспілку й домогтися людських умов від роботодавця; коли відсидітися вдома спокійніше, ніж разом із сусідами застопорити незаконне будівництво на подвір'ї; коли собі дешевше не оформлятися на роботу, не сплачувати податків і повиснути на ший інших платників своєю липовою субсидією; коли продати свій голос чи не піти на вибори не так морочливо, як контролювати законність проведення кампанії, голосування й підрахунку голосів... Брак активності критично гальмує перетворення території з населенням на державу з громадянами. Громадянська пасивність повертається бумерангом у вигляді безграмотних медиків;

атестатів і дипломів замість знань; корумпованих чиновників; вікон, що виходять на чиюсь стінку; «мівинних» доходів; пташиних прав і звірячих апетитів влади. Словом, усього того, від чого прагнуть виїхати залишки тих, ким славилася Україна, — дешеві білі й якісні сині комірці.

За різними даними, за межами України заробляють на життя від шести до восьми мільйонів наших громадян. Утім, частково вже не тільки наших, бо тенденція «виїхати, заробити й повернутися» переростає в «виїхати, влаштуватися й залишитися». Навіть офіційна статистика відображає цей тренд — кількість зареєстрованих безробітних за 2017 рік скоротилася з 429 тис. осіб у січні до 354 тис. у грудні, але кількість вакансій на українському ринку праці, навпаки, за цей самий період зросла з 47 до 50,5 тис. (Держслужба зайнятості). З тих, хто ще не сів у поїзди й маршrutки, що йдуть на Захід і Схід, — майже 30 % живуть із думкою про те, що це слід зробити. 64 % заявили, що не замислювалися про те, щоб виїхати з України.

Препаруючи отримані цифри, ми стикаємося з передбачуваною, але від цього не менш тривожною картиною: з тих, хто має намір покинути Україну, 55 % — молодь у віці від 18 до 29 років; 44 — від 30 до 39 років; 33 % — 40–50-річні. Країна в її нинішньому стані не може закрити цей пролом. Гостру нестачу інтелектуалів, висококласних фахівців і людей з руками, що виростили не з нижніх плечей, Україна відчуває вже сьогодні. З тих, хто готовий шукати щастя на чужині, 40 % — люди з вищою освітою; 27,6 — із середньою спеціальною; 23,2 — із середньою і 17,8 % — із неповною середньою освітою.

Міжнародна організація з питань міграції зазначає, що серед вивчених нею країн південного сходу Європи українці становлять найбільшу частку трудових мігрантів із вищою освітою (дослідження 2016 р.). І саме в цьому бачать головну загрозу для України, яка стрімко втрачає освічених і досвідчених фахівців (інженерів, лікарів, фахівців ІТ-сектору, агрономів і викладачів). Ба більше, для самих людей це теж згубно, адже кваліфіковані трудові мігранти втрачають згодом свої навички, бо часто займаються «непрофільною» діяльністю — один з трьох українських мігрантів із вищою освітою виконує роботу, яка не потребує такої високої кваліфікації.

Як показало опитування КМІС, 53 % з тих, хто вже має досвід роботи за кордоном, хочуть його повторити знову, а от 43 % тих, що добували хліб на чужині, не хочуть повертатися до такого досвіду знову.

40 % тих, хто планує виїхати, були за кордоном як туристи; 42 — побували в закордонних відрядженнях і (увага!) 45,5 % з тих, хто замис-

люється про те, щоб виїхати з України, — вчилися за кордоном, а отже, отримали достатньо (а часом відносно) якісні знання. І тільки 23 % сміливих з-поміж тих, хто ніколи не покидав України, готові слідом за друзями, сусідами й товаришами по службі спробувати щастя за кордоном.

Замислюються про те, щоб виїхати з України, 32 % всього чоловічого населення країни і 27 % — жіночого. Найбільш уразливий Західний регіон — 34 % його жителів планують виїхати. У центральному такі плани виношують 27 %, на Півдні країни — 29 % і на Сході — кожен четвертий житель.

Ліпшого життя шукають, в основному, жителі маленьких містечок, 34,5 % яких замислюються про від'їзд; за ними готовий піти кожен третій житель великих міст (від 100 до 500 тис. населення); 30 % городян півмільйонників і мільйонників косують у бік кордону; 26 % — готові залишити село; 25 % — селища.

Враховуючи мільйони тих, що вже виїхали, і розуміючи масштаб тих, хто має намір, стає ясно, що людська кровотеча набула масштабів загрози національній безпеці. В усьому світі, скажете ви, міграція в тренді, включаючи низку найрозвиненіших країн. І ми не будемо сперечатися. Молодь їздить по світу за робочими місцями, низькими податками, новими враженнями. Але якщо з Великої Британії хтось їде, наприклад, до США, то на його місце приїжджає поляк, чий стільник у Польщі закорковує українець. А хто приїжджає в Україну? Хто ввіллється до нас, поповнюючи втрачену кров? І це запитання не пустої національної цікавості. Це запитання професійного й культурного рівня донорської крові. Однак відповіді на нього ні кількісної, ні якісної в нашої країни немає.

За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, якщо показники народжуваності, тривалості життя й міграції залишаться незмінними, то до 2050 року в Україні залишиться не більше ніж 32 млн жителів, при цьому частка громадян старших за 60 років зросте в півтора разу. І це з урахуванням тільки демографічного чинника, без міграційного убунання.

Хтось скаже, що замислюватися про від'їзд не те саме, що бути до нього готовим. Багато хто мріє про струнких білявок, навчання в Гарварді, океанську яхту й розмову без свідків із тренером національної футбольної збірної. Але не всі наважуються підійти до снаряда. Саме тому наступне наше запитання звучало так: «Чи готові ви виїхати з України?»

Дивна річ, готових виїхати з країни виявилось більше, ніж тих, хто замислюється про це. Втім, що тут дивного, якщо в нас у країні тих, хто голосує, — більше, ніж тих, хто замислюється. У низькому старті, як

установили соціологи, стоять 6 % жителів нашої країни. Очікують виклику до лінії — 11 %. А на лаві запасних сидять іще 20 %. Саме в цих 37 % людей ми й запитали: «Чому ви хочете виїхати?»

На основній причині міграції українців зупинимося трохи докладніше. Як бачите, 45 % опитаних готові виїхати за кордон для того, щоб отримувати більше грошей, що сумно, але передбачувано. З початку кризи, нагадаємо, у нас стрімко зріс такий показник, як «рівень абсолютної бідності» — з 3,3 % в 2014-му, до 5,8 % в 2015-му (Світовий банк). Підвищення мінімальної зарплати, яке було необхідністю, не змогло компенсувати глибини падіння. Середня зарплата в Україні на листопад 2017-го становила 7479 грн, або 213 євро за актуальним курсом. Водій вантажівки або автобуса в Польщі заробляє від 2800 до 4000 злотих, або 700–900 євро на місяць, і роботодавець готовий його не тільки годувати й забезпечити житлом, а й документи за нього оформити.

Власник «Нової пошти» В'ячеслав Климов і деякі інші бізнесмени неодноразово наголошували, що роботодавці, передусім бізнесмени, повинні не словом, а ділом реагувати на вплив кадрів з України і почати боротися за людей, поліпшуючи фінансові та інші умови праці, стимулюючи співробітників залишатися в країні. Судячи з даних, отриманих КМІСівцями, цей почин захотіли або змогли підтримати далеко не всі роботодавці. Схоже, мало хто усвідомив, який провал їх очікує за кілька років на ринку праці. Дослідження, проведене DT.UA, не в останню чергу покликане допомогти побачити масштаб проблем і почати діяти невідкладно.

Та повернімося до інших причин від'їзду. Майже 32 % громадян України хочуть жити в комфортнішій для життя країні. Що гірко, але зрозуміло. Адже ми з вами не знайшли однієї таблетки від некомфортного життя. А рутинні щоденні зусилля з його завоювання — це не для 70 % з нас.

13 % найчастіше готові залишити батьків тут, щоб урятувати дітей там.

Майже кожен десятий не почуватися в Україні в безпеці. І їх, котрі живуть у раю для бандитів 1990-х, які нині знову почуватися на коні, для захоплених «гастролерів» і здичавілих бойовиків, можна зрозуміти.

Боляче відпускати 9 % тих, хто не може професійно реалізувати себе в країні. Але інженери заводу «Антонов», котрі роблять ремонти в Голландії, — це злочин можновладців, яким потрібен був не прапор України на бортах нових літаків, а офшорний прапорець над власною яхтою.

Майже 9 % не вірять у майбутнє нашої країни. Що ж, мають право. Запитання: чи воювали вони за нього? Нехай не в прямому, а навіть у переносному значенні цього слова.

А близько 7 % із тих, хто готовий виїхати, не можуть знайти в країні роботу. Від'їзд за кордон, як спосіб знайти заробіток, в Україні розвинений значно сильніше, ніж міжрегіональна трудова міграція. Роботу шукають в обласних центрах і, головним чином, у столиці. А щоб із Сум та в Тернопіль, а з Волині в Харків — то нечасто. У результаті текстильники страждають без жіночого цехового тепла, за кермом муніципальних автобусів у Львові — гості з Середньої Азії, в тепличних комплексах немає кому доглядати полуницю, а у великих містах — старих.

І зверніть увагу: тільки 5,6 % із тих, хто заявив про готовність виїхати з країни, хочуть зробити це через корупцію, яка поглинула Україну. Почасти корупція є однією з основних причин тих проблем, від яких їдуть. Але, схоже, ми адаптувалися. Згідно з даними опитування, 5 % українців дають хабаря часто; 37 % обрали варіант відповіді «іноді»; 53 % заявили, що ніколи цього не робили; і ще 5 % вагалися кваліфікувати свої дії. За великим рахунком, щирість у відповіді на запитання «Чи доводилося вам давати хабаря?» уже не принципова. «Подяка» вчителям, лікарям, дрібним чиновникам стала мастилом у соціальному механізмі, і переважна більшість не визначає її як корупцію. «Корупція — це те, у чому ми не беремо участі», — сказав політтехнолог Дмитро Видрін іще тоді, коли нинішні активісти-антикорупціонери смикали однокласниць за кіски. Тому нагорі, так, корупція. Але за чотири постреволуційні роки українці не побачили прикладів заслуженого покарання жодного з фігурантів сотень великих і тисяч дрібних публічних розслідувань. Нині влада, як за темником, обстоює тезу: «Людей не дуже хвилює боротьба з корупцією». Вважаємо, що це маніпуляція. Люди просто не вірять в ефективність боротьби з корканцером за цієї влади. Що в принципі, з політтехнологічного погляду, влаштовує владу, адже жодних інших слоганів на прапорах опозиції немає.

Тепер розберімося з тим, як надовго планують виїхати з країни ті, хто з різним ступенем готовності заявив про намір виїхати з України.

Як бачимо, кожен четвертий з них має намір шукати за межами Батьківщини схованку від неї ж, адже 26 % планують перечекати за кордоном лихоліття, поки в Україні все — очевидно, саме по собі — врегулюється й розквітне.

Зрозуміла позиція тих, хто не хоче виривати себе з коренем, а прагне на сезонних закордонних роботах, головним чином будівельних і сільсь-

когосподарських, зміцнити фінансове становище. Наприклад, у 2015-му з 493 тис. дозволів на проживання в ЄС, виданих українцям, 87 % видала Польща, практично всі були короткостроковими — від 3 до 12 місяців і оформлені на час сезонних робіт. Зазвичай частка виданих «трудових» дозволів на тимчасовий виїзд за кордон у країнах нашого регіону не перевищує третини від загальної кількості, але в Україні понад 75 % усіх документів оформляється «для виконання оплачуваної роботи». Ці люди не роблять кар'єри всередині України; не сплачують податків у бюджет. Вони просто шлють і шлють горбом зароблені гроші старим і дітям додому. Пропускаючи дитинство синів і дочок, піддаючи випробуванням сімейні узи, часто створюючи дубль-родини в країнах-годувальницях. Їхнім грошам часто заздять. Але чи варто заздрити такому життю?

14 % готових виїхати з країни — категоричні, і їх не лякає слово «назавжди».

А от 12 % мають іншу мету — заробити грошей і таки відкрити свою справу в рідній країні. Напевно, тут доречно запам'ятати, що в Україні, станом на 2017 р., було зареєстровано 1 млн 800 тис. підприємств, з яких, за даними Держстату, 1,5 млн — ФОП. І при цьому, згідно з нашим опитуванням, тільки 11 % громадян намагалися відкрити свою справу. 2,7 %, за визнанням респондентів, є успішними, 8,3 — оцінили свій досвід як невдалий. Сподіваємося, невдовзі країна усвідомлено потребуватиме ініціативних людей, здатних організувати й утримати на плаву малий бізнес, а не стати частиною схем ухилення від податків, що їх використовують торговці ювелірною, побутовою технікою, брендовим одягом тощо, для чого й слугує лівова частка зареєстрованих ФОП-єдинників.

9,3 % хотіли б здобути нові знання й досвід, а потім повернутися в Україну. Цілеспрямовані, молоді, допитливі, безстрашні максималісти. Часом так хочеться крикнути їм: «Тікайте звідси, поки можете!» і пошепки додати: «Тільки нам тут без вас капець...»

Кількість українських студентів в іноземних вишах на початок 2014/2015 навчального року становила 40 тис., за рік — уже 59,6 тис., ще через рік — понад 68 тис. (дані CEDOS). За десять років кількість українських студентів у Польщі зросла в 11 разів (!), українці — половина всіх іноземних студентів у цій країні.

3 % хочуть покинути країну, поки не закінчиться війна. Занадто мала величина для того, щоб зрозуміти: це, в основному, ті люди, які не змогли облаштуватися в мирній частині України, покинувши рідний дім на обпаленому Сході, або ті, хто тікає від військкомату.

Кого ж ми винуватимемо в тому, що країна стала такою некомфортною для мільйонів її жителів?

У рейтингу «гальм» розвитку України впевнено лідирують олігархи. 42,4 % опитаних саме їх назвали головним тромбом країни. Народна нелюбов до магнатів, можливо, пояснюється не так розумінням їхньої справжньої ролі, як розкрученістю самого слова. Називати основними винуватцями недокрів'я країни саме керівників фінансово-політичних угруповань нині модно. До рішучої боротьби з ними (на словах) регулярно закликають і політичні сили, які перебувають на утриманні в олігархів, і олігарх-президент.

Не виключено, що саме нестримна (але на загал незагрозлива) «антиолігархічна» й «антикорупційна» риторика глави держави дозволила йому посісти в хіт-параді перешкод на шляху розвитку країни незаслужено низьке третє місце. Петро Олексійович ділить його з Кабінетом міністрів (в обох по 26,3 %). Другий рядок прогнозовано займає парламент — 32,9 %. Рада — на язиці і в телефокусі, її склад досить строкатий. Тому кожен, засмучений перебігом подій у країні, без труднощів може вибрати з 423 «омандачених» власного кандидата на роль головного винуватця загальнодержавних лих. І, наскільки можна судити, багато хто легко переносить невдоволення конкретним обранцем на весь законодавчий орган. На четвертій позиції в переліку основних перешкод на шляху країни влаштувалися чиновники з показником 16 %. Не надто серйозна цифра, але, мабуть, опитані вважають бюрократів не так самостійними паразитами, як обслугою олігархів і влади. Аналогічна історія, схоже, і з оцінкою шкідливості судів, яких перешкодою на шляху розвитку України вважають усього 4,5 %. Хоча не тільки демократія, а й Біблія роль суддів цінує вище за роль правителів...

Росію винуватцем гальмування благодетельних процесів у країні вважають не так і багато — 14,5 %, проте ще 12 % згадали про проросійську «п'яту колону». Ризикнемо припустити, що у 2014—2015 рр. ця цифра була б вищою. Поступове заморожування збройного конфлікту на Сході примусило багатьох уважніше придивитися до тих, хто власні безпорадність та жадібність списує на підступи агресивного сусіда. Для деякого підсумком споглядання і роздумів стало бажання залишити країну.

Що розвиток країни насамперед гальмують виборці, вважають тільки 3,2 % (для розуміння: приблизно стільки ж учасників опитування — 3 % — вважають, що головна перешкода на шляху нашого розвитку — США).

Здається, опитані себе трохи недооцінюють.

І тому, що лідери перешкод на шляху розвитку України, парламент і президент, — продукти волевиявлення громадян. 61,5 % опитаних регулярно відвідують вибори, ще 26,3 % роблять це періодично. Загалом, 87,8 % беруть участь в обранні «гальм» нормального розвитку країни, проте тільки 3,2 % вбачають вину виборців у тому, що Україна гальмує в розвитку.

І тому, що в країні, як і раніше, не переводяться охочі «волевиявлятися» за гроші.

Фахівці стверджують, що запитання «Чи готові ви голосувати за гроші?» належить до найбільш делікатних і не завжди спонукає респондента відповідати щиро. Тому соціологи переважно уточнюють: «Чи є у вас знайомі, готові голосувати за гроші?»

У 14,8 % виявилися знайомі, помічені в небезкорисливому голосуванні. 15,6 % готові обміняти свій голос (2,6 % відповіли категоричним «так», 7,1 % — ухильним «залежно від обставин», 5,9 % — цинічним «а яка різниця, всі вони там однакові»). 5,1 % вагалися з відповіддю.

Докладніше на групі осіб, котрі відгукуються на матеріальне стимулювання волевиявлення, ми зупинимось трохи нижче. Наразі ж відзначимо: навіть коли припустити, що всі опитані були максимально чесними, у країні, щонайменше, 15–16 % громадян готові розмінювати майбутнє на банкноти. Цифра не катастрофічна, проте досить сумна.

І ще про один невеселий маркер.

Із початку російської військової агресії минуло майже чотири роки, але більшість опитаних вважає нормою заробітчанство наших громадян на території країни-агресора.

На запитання про ставлення до трудової міграції в Росію 41,9 % відповіли, що робота в РФ — прийнятна річ, якщо вдома заробітку немає. Ще 21,2 % вибрали «філософський» варіант відповіді: «Яка різниця, де заробляти?».

Таким чином, виправдовують гастарбайтерство «в тилу противника», сумарно, 63,1 %. Мабуть, найнесподіваніша цифра, отримана в результаті опитування.

Цікаве регіональне «розкадрування», чи не так?

Якщо високий відсоток носіїв «трудової політкоректності» на Півдні (76,1 %) і Сході (74,5 %) слід визнати цілком прогнозованим, то цифри, отримані в Центрі й на Заході, потребують серйозного осмислення. Виправдовують заробітчанство в Росії 60 % респондентів, які мешкають у центральних регіонах країни, та 49,4 % опитаних у західних областях України.

Із тих, хто визначився зі ставленням до гастарбайтерства українців у Росії (а 14,8 % було важко відповісти на це запитання), допускають можливість роботи в РФ:

- 74 % опитаних у Центрі;
- 58,6 % опитаних на Заході.

Щиро потішитися довгоочікуваному безвізу, переказати гроші на картку волонтера АТО, втерти сльозу на звуки «Плине кача...», постояти навколішки біля могили полеглого на фронті... і вирушити калимити на будову в «немиту Росію»?

Можливо, Революція Гідності справді ще не завершилася. І головна її ідея вочевидь не оволоділа масами. Може, це тільки ми не чули про акції під Кабміном із вимогою створення нових робочих місць чи про прорізування зубок у профспілок?

Можна розмірковувати, що конформізм «низів» — лише продовження ханжества «верхів». Товарообіг між Україною і Росією останнім часом зростає завидними темпами. На тлі гучних заборон, розрекламованих санкцій, постійного розширення «чорних списків» та гнівних спічів вождів. Аргумент «Яка різниця, де заробляти?» — те ж саме що виправдання, яким довго пояснювали існування філіалу «Рошен» у країні-окупанті: «Продати не можемо. Покупців нормальних немає...»

Так, угодовство з «шабашкою» в Росії (виявлене за підсумками дослідження) ще не означає особисту готовність кожного з 63 % «угодовців» поїхати туди «шабашити» самому. Але така позиція недорого коштує. Якщо пам'ятати про тих, хто віддав Батьківщині найдорожче, що в нього було, — життя.

Такий трудовий «антипатріотизм» наших громадян виглядає ще більш дивним, якщо порівняти відповіді на запитання про заробітчанство в Росії з відповідями на два інших запитання.

Розмірковуючи, до якої країни варто б поїхати на заробітки (за умови, що зарплата буде однаковою), тільки 4,9 % опитаних зупинили свій вибір на Росії. У «шорт-листі» найбільш привабливих держав-роботодавців РФ поступається Чехії, Італії, США, Канаді й істотно програє Польщі та Німеччині.

Понад те, у таблиці країн, де гіпотетичні заробітчани остерігаються виявів ворожнечі стосовно українців, Росія впевнено лідирує (34,4 %). Польща, яка посідає в зазначеному рейтингу друге місце, відстає за цим показником від РФ на 27,2 %.

Резюмуємо. Росія не видається переважній більшості наших громадян особливо бажаним місцем працевлаштування. Понад третина опита-

них її сприймає як потенційно ворожу територію. Однак 63 % респондентів вважають працевлаштування українців у Росії можливим. Попри українофобство, попри «російську весну», окупацію Криму та війну в Донбасі. Саме наші громадяни забезпечують вливання свіжої крові в хирлявий організм російської економіки. Вони їдуть туди, забуваючи (або намагаючись не думати) про кров своїх земляків, пролиту у війні з «роботодавцями».

Причини відносної заробітчанської привабливості Росії досить утилітарні — потенційних мігрантів приваблюють географічна близькість, відсутність мовного бар'єра, ментальна схожість, відносно проста процедура працевлаштування.

Приблизно такими самими міркуваннями, мабуть, керуються й ті, хто планує шукати застосування своїм рукам та уму в Польщі. Країна-сусід, готова масово брати українців на роботу, схожа мова, близький менталітет. Помітне посилення антиукраїнських настроїв у сусідній республіці не минає непоміченим, — 7,2 % побоюються виявів ворожості до українців. Але це не заважає 13,1 % опитаних розглядати саме працевлаштування в Польщі як спосіб підвищення свого добробуту або претендування на достойну пенсію.

Громадянська позиція передбачає готовність розчистити авгієві стайні у власній домівці, обивательська — бажання (хай тимчасово) податися туди, де вже чисто чи бодай так-сяк прибрано. Неважливо, з допомогою якого прибирального інвентарю — демократичного чи авторитарного.

Прагнення облаштувати власний хутір, хай і подавшись задля цього в «прийми», у частини населення домінує над прагненням нарешті побудувати повноцінну державу та стати в ній повновладними господарями.

Неособлива стурбованість із боку влади наведенням порядку в державному домі (радо вона пилососить тільки держказну) лише стимулює «чемоданні настрої» громадян.

Судити про причини потенційної готовності громадян залишити (хай навіть тимчасово) Батьківщину можна, лише маючи уявлення про рівень їхньої віри в майбутнє країни та рівень готовності це майбутнє творити.

25 % респондентів на запитання «Чи вірите ви, що Україна як незалежна держава стане на ноги?» відповіли, що заперечують можливість такого сценарію в осяжному майбутньому. Це — друга за популярністю відповідь. Тих, хто очікує незворотних позитивних змін у найближчі 10—

15 років, більше — 40,4 %. У меншості оптимісти, переконані, що все налагодиться років за п'ять, — 16,1 %.

Для розуміння картини, саме прошарок «невіруючих», на наш погляд, найцікавіший. Проаналізувавши відповіді скептиків на інші запитання, отримаємо щедрю поживу для роздумів. Ті, хто не вірить у близьку спроможність України як держави, становлять:

- 30 % готових виїхати з країни;
- 63,8 % готових залишити Україну назавжди;
- 56,9 % готових голосувати за гроші;
- 42,3 % тих, хто не голосує на виборах, бо не вбачає в цьому жодного сенсу;
- 30,7 % тих, хто відвідує виборчі дільниці час від часу.

Так, можна зрозуміти бажання втекти світ за очі від вітчизняних кровопивць-олігархів і кровососів-чиновників. Однак з'ясовується, що чимала частина тих, хто замислюється про втечу, на Батьківщині готові бути реципієнтами, але не донорами. Аритмічна або коматозна громадянськість цієї частини населення служить і приводом до їх невіри в нормальне майбутнє України. І однією з причин, з яких прихід цього майбутнього періодично відкладається. Інша причина — відсутність свіжої крові в елітах і корупційний фагоцитоз.

Чи знекровить країну можливий від'їзд громадян, розчарованих у майбутньому країни, чи, навпаки, стане корисним кровопусканням, насправді — ще питання.

А тепер збіг, який спокушає зробити яскравий, проте не зовсім правильний висновок: залишити Україну не хочуть тільки ті, хто не бував за кордоном. Адже 64 % не спало на думку виїхати з України й рівно стільком опитаним не доводилося ніколи в житті бувати за кордоном.

З вищенаведеної таблиці видно, що більше половини тих, хто задумується про від'їзд, уже мають досвід роботи за кордоном. 45 % — навчалися за межами України. Трохи менше їздило в забугорні відрядження. 40 % мають туристичний досвід. І тільки 23 % — готові віпрнути до kota в мішок по високі зарплати, захищеність і краще майбутнє для дітей.

При цьому обережно тішить той факт, що 47 % навчених за кордоном сьогодні не обмірковують плану втечі зі своєї країни. 43,5 % із досвідом роботи не в Україні наразі не прагнуть його повторити. Далеко не всі, хто бував у відрядженні, спокусилися принадами Заходу та доходами Сходу. І за кожного другого туриста ми теж можемо бути спокійними: вони, як олігархи, — заробляють гроші в Україні й лише витрачають їх за кордоном.

Ті, хто жодного разу не побував за кордоном, справді не квапляться вибирати Персі й, попиваючи узвар, слухають розповіді вже збагачених закордонним досвідом, адже в 57 % українців в оточенні є люди, котрі вже в постмайданний період виїхали з України на ПМП або заробітки. Хтось повертається й розповідає про негативний досвід, хтось хвалиться досягненнями та кисільними берегами, хтось агітує, спокушає, допомагає наважитися.

У 60 % українців є друзі, які наважилися на від'їзд. Але якщо «друг» — поняття досить розмите, то родич — цілком конкретне. І опитування КМІС свідчить, що, практично, кожен третій українець обличчя деяких родичів тепер бачить лише по Skype або Viber.

Перелічуючи категорії земляків, які виїхали, ми навмисне згадали «однополчан із АТО». Хотілося зрозуміти, скільки людей — захисників України, не знайшовши собі в ній застосування, наважилося шукати щастя за кордоном. Виявилось, подолати бар'єр зважилося менше відсотка учасників бойових дій. До речі, DT.UA неодноразово розповідало про приклади відкриття власного бізнесу тими, хто повернувся з війни. Своїм позитивним досвідом із тими, хто все ще перебуває в пошуку себе, ділилися фронтовики з Києва, Львова та Дніпра. Але нагадаємо, що в Україні взагалі не так багато ініціативних, які відкрили власну справу. Навіть не намагалися спробувати себе в бізнесі 87 %. Мляво. У Польщі бюджет країни на 36 % наповнює малий бізнес. В Україні основу бюджету становлять податки великого бізнесу (що просипалися дорогою в офшори) і митні надходження (огризки від працюючих схем). Податкові платежі малого бізнесу становлять не більше 4–5 % зведеного бюджету. Звідси запитання:

І тут самі вибирайте, що має тішити: відповідальна позиція більшості чи її вміння безпомилково знаходити законослухняну відповідь. Зрозуміло одне: якби 68 % громадян країни заплатили податки, а 70 % пасивного населення — виявили громадянську активність, контролюючи їх використання, то не довелося б носити конверти ні лікарям, ні вчителям, «бо в них такі низькі зарплати». Дивись — і дороги стали б кращими не тільки на округах лояльних до влади депутатів-мажоритарників, і кілька тисяч садків відкрилися б, і валізи у «швидких» наповнилися б, і не дуже б уже й хотілося виїхати «з цієї країни».

Проте багато нас, як і раніше, прагнуть віднести ВСЕ зароблене в дім, наспівуючи при цьому неформальний гімн «Одна калина за вікном, одна родина за столом, одна стежина, щоб додому йшла сама...»

Ось ми й наблизилися до ще одного дуже важливого запитання, що визначає, куди ми живемо — назад чи вперед.

Дивіться, як мало респондентів не визначилося з відповіддю! Усі все зрозуміли й зробили свій вибір. 10 беземоційних відсотків виконують на території України свою життєву програму. 28 % — прагнуть консолідації та концентрації зусиль задля майбутнього. А 58 % — хочуть розбиратися з минулим. Серед молоді таких понад 50 %, а це означає, що ми відтворюємо конфлікт пам'ятників, міняючи лаковані міфи в будьонівках на такі ж лаковані міфи в конфедератках. Як же активно й ефективно вітчизняні та російські політтехнологи, починаючи з 2003-го року, використали цю нашу схильність для позначання електоральних територій своїх замовників! Як багато сил ми витратили на зміну курсу історії в школах і як мало — на курс математики, фізики, хімії, біології... Ні, це не заклик до манкуртства. Це — туга за сучасною, прогресивною, націленою в майбутнє Україною, зі сформульованими й поставленими масштабними завданнями, для вирішення яких можна об'єднати креативність Заходу і ґрунтовність Сходу; Україною, в якій учені — потрібні, інженери — затребувані, у підлітків є українськомовні герої в Youtube, а Тарас Шевченко — молодий і успішний. З перспективного стартапу ніхто добровільно не звільняється. І не виїжджає...

Усвідомити необхідність спільної роботи на майбутнє країни, за існування якої ще, до речі, треба сильно поборотися, — дуже важливо. Поставити перед собою цікаві й масштабні завдання з урахуванням змін, що відбуваються у світі, — теж дуже важливо. Та ось питання: а з ким ці завдання вирішувати, коли активні, підприємливі, освічені й молоді якщо ще й не виїхали, то добряче замислюються над такою можливістю? При цьому загальний рівень професіоналізму падає. Якщо років 5 тому з цього приводу на сполох било DT.UA, то тепер професійна деградація вже помітна всьому суспільству.

Ми попросили жителів України оцінити, в яких спеціалістів вони побачили зростання, а в яких — падіння рівня професіоналізму. І ось що отримали.

Абсолютно прогнозовано високу оцінку опитані виставили нашим військовим: армія збагатилася бойовим досвідом, і багато колишніх військовослужбовців дають привід ними пишатися, — 43 % опитаних вказали на зростання професійного рівня військових. Несподівано високу оцінку респонденти виставили журналістам. Гм... Спасибі тим небагатьом сміливим і розумним, хто рятує честь професії: 16 % тих, хто побачив професійне зростання, — великий аванс усьому цеху складання поверхо-

вих репортажів та напівфейкових стрічок новин. На цьому — все. Решта згаданих професій пішли в мінус. Це тривожить. А показник медиків — лякає більше, ніж стоматолог із ковальськими лещатами, — 28,5 % українців вважають, що їхній професійний рівень знизився. І корупція, яка з'їдає рівень навчання в медуніверситетах, не дає підстав сподіватися на поліпшення ситуації. Не отримала високої оцінки й недороблена реформа МВС. Від'ємне сальдо вчителів (–9 %) випереджає показник вишівських викладачів (–5,5 %), швидше, тому, що всі опитувані проходили через школу, але не всі — через університети. Більше того, оцінюючи людей, котрі несуть знання, респонденти, швидше, порівнювали нинішній рівень із тим, який був, а не з тим, який повинен бути. У чиновників показник –12,7 — компліментарний. Адже показник падіння рівня управлінців, адміністраторів держпослуг та профільних чиновників після всіх чисток іменем лояльності має випереджати показник медиків.

Вважаємо, від цієї тенденції багатьом — підсвідомо, а декому — й усвідомлено теж хочеться виїхати. Залишаються найбільш уперті, інертні й старі. Адже, за підрахунками КМІС, середній вік тих, хто для себе вирішив виїхати, — 34,8 року; середній вік тих, хто вагається, — 36,6; а тих, хто категорично відмовляється від перспективи залишити Україну, — 54,8. Серед тих, хто категорично вирішив залишитися, молодь віком від 18 до 30 років становить лише 9 %.

Багато країн проходили випробування виходом власних громадян. І багатьом із них вдалося повернути втрачену кров. Що може для цього зробити суспільство, ми намагалися позначити, описуючи все дослідження. А що повинна робити влада?

Ми попросили доктора економічних наук, експерта з міграційної політики та грошових переказів Андрія Гайдучького тезисно позначити, які кроки має зробити Київ, щоб урятувати Україну.

Економічні механізми реінтеграції мігрантів та діаспори

1. Розміщення облігацій серед мігрантів та діаспори.

За 60 років близько 20 країн (включно з Індією, Ізраїлем, Кенією) залучили понад 50 млрд дол. шляхом розміщення облігацій для своєї діаспори у країнах її мешкання. Ці гроші йдуть на розвиток інфраструктурних проектів на батьківщині, фінансування держборгу, будівництва соціаль-но важливих проектів.

2. Мотивація запуску депозитно-накопичувальних продуктів та послуг.

За 1970–2010 рр. близько десяти країн (включно з Туреччиною, Індією, Марокко) залучили понад 100 млрд дол. від своїх мігрантів на спеціальні депозитні та ощадні рахунки в місцевих банках. Залежно від країни,

гроші мігрантів і діаспори становили 10–40 % усіх депозитів населення цих країн.

3. Легалізація і стимулювання розвитку нових каналів переказів коштів.

У більшості країн, що розвиваються, реєстрація систем переказів має повідомний характер, що спрощує їхню роботу і збільшує суму переказів легальними каналами. У країнах, які стимулюють приплив коштів своїх мігрантів, на ринку працює від 500 до 1000 систем переказів. Такі країни одержують від 10 млрд до 30 млрд дол. переказів за рік.

4. Стимулювання розвитку нових кредитних програм та скорингових моделей.

Мігранти й одержувачі переказів — стабільні та надійні клієнти. Близько десятка країн (у т.ч. Мексика, Перу, Індонезія), що розробили спеціальні програми для них, видають на рік понад 1 млрд дол.

5. Стимулювання запуску страхових, пенсійних та іпотечних програм.

Країни намагаються захистити своїх мігрантів, доки вони перебувають за кордоном. Тільки на Філіппінах за рік продається понад 10 млн страхових полісів для мігрантів, які від'їжджають. Ці поліси покривають від 10 до 20 типів страхових випадків.

6. Сек'юритизація майбутніх надходжень грошових переказів.

За 1992–2006 рр. 6 країн (у т.ч. Бразилія, Перу) отримали на ринках позикового капіталу майже 2 млрд дол. під заставу майбутніх потоків грошових переказів. Світовий банк вважає такий механізм дуже перспективним у застосуванні і ще в 2006 р. оцінював його річний потенціал у 36 млрд дол.

7. Розвиток програм державно-приватного партнерства.

Досвід Латинської Америки свідчить, що загалом 30–40 % мігрантів зацікавлені виділяти 1–10 % своїх особистих доходів на соціальні проекти на батьківщині, якщо в їх співфінансуванні бере участь місцева/федеральна влада. Усього у світі до 10 млрд дол. переказів на рік спрямовується на такі програми. Щорічно тільки Мексика отримує близько 250 млн дол. переказів мігрантів на розвиток соціальних програм у селах та районах, у співфінансуванні яких також бере участь місцева, регіональна й федеральна влада (програма «3×1»).

8. Запуск інвестиційних і митно-податкових пільг/стимулів та програм.

Країни розробляють інвестпрограми і знижують податки для мігрантів, які бажають інвестувати кошти на батьківщину. У Туреччині

за 1961–2007 рр. реалізовано 44 спецпрограми співпраці зі своїми мігрантами й діаспорою. В Індії для мігрантів-інвесторів: податок на прибуток удвічі нижчий; на дивіденди — немає; на дохід від депозитів — немає; при роботі на території СЕЗ — податків немає. У Тунісі скасовано мита при ввезенні мігрантами обладнання для бізнесу. У Тунісі за 13 років мігранти, які повернулися, створили понад 10 тис. підприємств.

9. Запуск програм пільгового кредитування малого підприємництва.

У Молдові та ряді інших країн діють програми за принципом «1+1», де на кожен долар мігранта, інвестований у бізнес-проект на батьківщині, донори та влада дають також один долар. В Ірландії запущено фонд Enterprise Ireland обсягом 500 млн євро для підтримки проектів ірландської діаспори на батьківщині у сфері ІТ.

Організаційні механізми реінтеграції мігрантів та діаспори

1. Створення Міністерства у справах мігрантів і діаспори для розвитку мотиваційної політики їх реінтеграції в Україну.

Уже в 46 країнах є такий центральний орган (у т.ч. у Вірменії, Грузії, Ірландії, Канаді), який розробляє ключові мотиваційні механізми та працює з донорами.

2. Створення профільних підрозділів у центральних і регіональних органах влади для впровадження мотиваційної політики міністерства.

Уже в 56 країнах працюють понад 400 спеціальних підрозділів, які виконують різні роботи з повернення мігрантів на батьківщину.

3. Створення профільних підрозділів у фінансово-банківських організаціях.

Уже в 30 країнах світу в найбільших банках створено спеціальні підрозділи з розробки послуг та залучення грошей мігрантів і діаспори.

4. Створення позиції аташе у справах мігрантів при посольствах України.

У десяти країнах Азії з високим рівнем переказів міністерствами закордонних справ при кожному посольстві впроваджено ці позиції. Роль зазначених аташе — підтримувати відносини з мігрантами й інформувати про всі мотиваційні програми з інвестування своїх накопичень і повернення на батьківщину.

5. Запуск інформаційно-інвестиційних турів/поїздок в Україну.

В Індії вже понад 10 років, на Філіппінах — понад 20 років влада організовує оплачені тури для інвесторів із діаспори на батьківщину з метою вивчення бізнес-проектів. Окремі тури організовують для дітей із діаспори, які хочуть навчатися на етнічній батьківщині.

6. Створення соціально-страхових фондів.

11* Сміян К.С. Старість...

У 1990-х роках, щоб підтримати своїх мігрантів, Індія, Філіппіни, Гаїті, Сальвадор та інші країни створили спеціальні фонди страхування, які в складних ситуаціях підтримували мігрантів. У такі фонди мігранти/влада робили разові внески на суму 10–50 дол. на одного мігранта. Тільки на Філіппінах у такому фонді накопичено майже 200 млн дол. для екстреної підтримки своїх мігрантів.

7. Розвиток програм і відносин з асоціаціями мігрантів.

Близько десяти країн світу (Мексика, Філіппіни, Сальвадор та ін.) постійно розвивають нові спецпрограми в регіонах і селах з високим рівнем еміграції, щоб стимулювати приплив грошових переказів туди (насамперед у проекти розвитку соціальної інфраструктури).

8. Розвиток менторських і тренінгових програм.

Залучення менторів з числа успішних бізнесменів-мігрантів або діаспори дозволяє істотно збільшити суми грошових переказів на батьківщину. Завдяки їм Індія за 20 років залучила понад 15 тис. мігрантів-підприємців на батьківщину, а Філіппіни — понад 30 тис. таких інвесторів.

9. Залучення міжнародних донорів і діаспори для розвитку перелічених вище економічних механізмів.

Які висновки з цієї фундаментальної статті зробив я, як педіатр?

1. Україна катастрофічно втрачає свою масу. Це не хронічна, а гостра втрата. І вже можна поставити такий діагноз: гіпотрофія II ступеня. Початок формування III ступеня. Ступеня, коли настає період неповернення.

2. Перед державою, перед суспільством, перед кожним українцем пронизливо заголосив сигнал «SOS».

3. Рятуймо Україну! Її ще можна врятувати!

4. Іван Франко подає нам надію:

Ори, ори й співай, ти, велетню, закутий
В недолю й тьми ярмо!
Пропаде п'ятьма й гніт, обпадуть з тебе пута,
І ярма всі ми порвемо!
Недаром в біді, пригноблений врагами,
Про силу духу все співав,
Недаром ти казок чарівними устами
Його побіду величав.
Він побідить, порве шкарлущі пересуду —
І вольний, власний лан
Ти знов оратимеш — властивець свого труда,
І в власнім краї сам свій пан!

Maria Khara ▶ Світлана Сміян

10 січня о 19:16 · 🌐

...

Вельмишановний Іване Семеновичу! Прийміть вітання з нагоди Дня народження від родини Хари. Нехай доля оберігає Вас, нехай дарує нам радість бути з Вами ще багато років. Творіть, радуйте своїм буттям, бо Ви залишаєтеся опорою не лише для родини, але й тих, кому Ви стали професійним батьком, учителем, наставником. Любимо, поважаємо і радіємо, що Ви з нами. Многая Вам літа!!!

Такі зворушливі побажання надіслала мені професор Марія Хара, а ще зовсім недавно поруч писалось і ім'я її чоловіка, Олександра Хари. Олександр Хара — людина незвичайної долі та вдачі, людина талановита, яка раптово залишила своїх близьких, колег та друзів. Він і вчений (кандидат медичних наук, доцент, замісник голови республіканської асоціації дерматовенерологів), він і визначний організатор охорони здоров'я (багатодесятирічний головний лікар), він і визначний лікар-фахівець (лікарі області, маючи можливість вибору, завжди запрошували на консультацію Олександра Івановича), а головне — він був людиною приязною, з якою хотілося спілкуватись...

Растет, растет могильная трава,
Зеленая, веселая, живая,
Омыла плиты влага дождевая,
И мох покрыл ненужные слова.

По вечерам заплакала сова,
К моей души забывчивой взывая,
И старый склеп, руина гробовая,
Таит укор... Но ты, земля, права!

Как нежны на алеющем закате
Кремля далеких синих облаков!
Как вырезаны крылья ветряков
За темною долиною на скате!

Земля, земля! Весенний сладкий зов!
Ужель есть счастье даже и в утрате?

Иван Бунин

Олександрє! Я і моя сім'я завжди будемо пам'ятати про Вас!

Rostyslav Levchuk ▶ Світлана Сміян

...

10 січня о 20:57 · 🌐

Найщиріші вітання та низький уклін
вельмишановному Івану Семеновичу!!!

Ростислав Левчук успішно керує охороною здоров'я міста Тернопіль. А ще кілька років тому він був провідним хірургом у першій міській лікарні. Не знаю, які почуття в нашого випускника Ростислава, а я на завершенні свого життєвого шляху скажу, що найвищу насолоду від свого крокування по землі я отримував лише тоді, коли займався лише своєю фаховою діяльністю:

1. Завідувач фельдшерсько-акушерського пункту (хворі на прийомі, хворі на дому, прийом родів, бесіди та лекції щодо попередження захворювань, активне попередження захворювань — вакцинація...).

2. Завідувач кафедри педіатрії ще до сумісництва (проректор, ректор): щоденний огляд хворих в обласній дитячій лікарні, консультації хворих дітей у міській лікарні, у залізничній лікарні, у медичних частинах МВС, СБУ, приватні консультації в Тернополі та районах...

3. Одночасно з практичною діяльністю я писав статті, книги та брошури, вів науково-дослідницькі пошуки, доповідав про свої здобутки на конференціях, конгресах, з'їздах... Кожного дня (!) я знаходив час для праці над монографією, статтями інших учених, аналізу своїх дій за добу, побудову своїх кроків на завтра...

Я завжди відчував натхнення Бориса Олійника:

І ЗВЕЛІЛА — СІЙ

Принеси дощу мені —
Хоч у жмені, як не в глеку, —

Тут така вселенська спека,
Що горить усе на пні.

Принеси, пташа, мені
Хоч у дзьобику зеренце.
Тихо висію під серце —
Може, зійде в кращі дні?

І зійшла в ясі усій
З дивним птахом на десниці,

Принесла зерна й водиці
І звеліла: — Сій!

Я сказав їй: — Не осудь:
Чи не всує сіять нині,
Коли ж пагар в Україні?
Може, хай дожді впадуть?

І сказала до небес
Звівши тугу лебедину:
— Він не ждав на гошу днину,
Коли йшов за всіх на хрест.
Сій і вір: Христос Воскрес!

Любов Шендеровська ▶ Світлана Сміян

10 січня о 23:19 · 🌐

Вітайте батька з Днем народження. Нехай
Господь дарує йому здоров'я ще на багато-
багато років. Щиро і з великою повагою до Вашої
родини.

Чому мені особливо приємне вітання від Любові Шендеровської? По-перше, тому, що я завжди поважав вчителів, які не лише навчають інших, а й самі щоденно удосконалюють свій фах (по інакшому вчителем бути не можна); по-друге, вона навчає дітей пізнати різноманіття української мови та переконує всіх нас у тому, про що пише Д. Білоус у своєму вірші «Хто любить, той легко вчить»:

Дорожи українською мовою,
рідна мова — основа життя,
Хіба мати була примусовою?
Непутящим була дитя.

Життя показало, що непутящих дітей дуже багато, аж занадто... А тому проблеми державної мови мають посідати в державі друге місце після демографії, а не бути на околиці, як сьогодні, про що свідчать і слова Олександра Савченко в його статті «Що робити з антиукраїнцями?» («ЛУ» 22 червня 2017):

«Майже половина українців використовує у побуті російську мову, мову ворожої Московсько-православної цивілізації. Значно більше, ніж 75 % друкованих та інтернет-видань виходять російською. Її використо-

вують в українських університетах та на державних підприємствах, у Верховній Раді та в міністерствах. Отже, головним спонсором російської мови є українська держава та українці. Що мають вони розуміти? Російська мова гальмує економічний розвиток, культивує науково-технічну відсталість та вбиває українську культуру, дух, характер. Справа в тому, що звичайна людина за умови отримання адекватної середньої освіти може опанувати й активно використовувати дві мови. В усьому цивілізованому світі більшість освічених людей знають дві мови: державну, тобто мову країни, в якій вони народились чи проживають, та англійську. Таким чином, українці та українська держава мають негайно розпочати політику витіснення російської мови українською та англійською».

Inna Sakharova ▶ Світлана Сміян

10 січня о 21:19 · Täby, Stockholm County, Sweden

Шановна Світлана Іванівна, найщиріші вітання Івану Семеновичу з нагоди Дня Народження! Міцного здоров'я йому, творчої наснаги, сімейного затишку та добробуту! Передайте йому будь-ласка мою подяку за книжку, дуже зворушливо та приємно, що він мене пам'ятає.

Інна Сахарова (Бузько) — відмінниця в середній школі й у нашому університеті — успішно захистила кандидатську дисертацію та стала доцентом кафедри педіатрії іноземного факультету. Усе відбувалося динамічно, без затримки та на фоні освоєння нових вершин педагогіки та педіатрії. І, незважаючи на це, її приваблював Захід. Вона в Швеції. Інна приїздила на моє 85-річчя, і я вітав її з новими досягненнями і висловив упевненість, що й у Швеції вона буде успішною, творчою особистістю. А ще не так давно я не вітав тих, хто виїздив за межі України. Мої погляди змінилися. І причина цього — сірі хмари над Україною, продуковані владою, нами ж обраною. Що тут скажеш? Хіба що з піднесенням прочитаєш вірш Олександра Олеся, мого земляка:

«Нащо жити? — стогне ліс —
Стільки смутки, стільки сліз!
Щоб діждатись щастя мить,
Стільки мучитись і жить!»

«Сонце, сонце! Світ! Весна! —
Жайворонок почина. —

Дай на тебе надивлюсь,
Дай розкошами уп'юсь».

Грає море: «Гей, борись!
Вгледити степ і світ колись,
Гострі скелі розбивай
І з піснями умирай».

Шепчуть трави: «В час весни
Ви казкові бачте сни,
І щоб вгледіть їх хоч раз,
Не злякає доля нас».

І людина одмовля:
«Земле, землянько моя!
Чом тебе в одну мить
Можу клясти і любити?!»

Valentyna Bobrova

Прийміть і наші вітання з нагоди дня народження, вельмишановний Івана Семенович! Щиро бажаємо здоров'я, радості і благополуччя. З ніжністю, родина Бобрових із Києва

Боброви! З Володимиром Олексійовичем Бобровим мене пов'язують тривалі роки дружби, а мою доньку, Світлану, докторантура у Володимира Олексійовича та відповідно — захист докторської дисертації. Він залишив нас, землян, але він залишився в серцях багатьох сотень учнів, колег, та тисяч пацієнтів! Для читачів я приведу довідку про Володимира Боброва з першого довідника академії медичних наук України (1998 р.):

Бобров Володимир Олексійович (н. 08.01.1943 р.), член-кореспондент НАН (1991) та АМН (1993) України, доктор медичних наук (1980), професор (1982), заслужений діяч науки України (1990), завідувач кафедри кардіології Київської медичної академії післядипломної освіти (1985), директор українського НДІ кардіології ім. М. Д. Стражеска (з 1989), міністр охорони здоров'я України (1994–1995).

Провідний вчений у галузі кардіології в Україні. Основний напрямок наукових досліджень — серцево-судинна патологія, зокрема порушення

ритму серця, артеріальна гіпертензія, організація кардіологічної допомоги... Підготував 31 доктора і 74 кандидатів наук...

Ось такий Володимир Бобров...

Как правая и левая рука —
Твоя душа моей душе близка.

Ми смежени, блаженно и тепло,
Как правое и левое крыло.

Но вихрь встает — и бездна пролегла
От правого — до левого крыла!

Марина Цветаева

Алла Бойчук! Доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри акушерства і гінекології факультету післядипломної освіти, авторитетний Лікар! Лікар! Незалежно від спеціалізації, кожному лікарю притаманна така риса, як необхідність обґрунтовувати кожний свій крок, адже від дій лікаря залежить не лише здоров'я, а й життя хворого. Тому не дивно, що фольклор видав для лікарів такий вислів: тут вам не академія наук, тут думати треба. І підтвердженням такого вислову є вчинок двох професорів-стоматологів, які на одному з форумів заявили, що відмовляються від звань професорів, а будуть доводити свою професійність практичними справами та сповіщати про це своїх колег. Справді, ці «заявителі» — гарні лікарі, то який сенс їм відмовлятися від заслужених звань? Хіба що з метою ще більшого привернення уваги до себе?!

Коль кипарис поднімет к небу стан,
То на кустарник не глядит фазан.

Фирдоуси

«Село моє — для мене ти єдине. Для мене ти найкраще на землі. Бо тут я народився, тут уперше побачив сліпучу синь українського неба і золотаві пшеничні поля...» (тут би я поставив великий знак оклику — І. С.). Так розпочала свій коментар Ольга Лобода до книжкової експозиції, яка відкрилася в м о ї й школі та присвячена моїй творчій діяльності.

Моєму хвилюванню, моїм спогадам дитинства немає меж... І найперше — це привід, щоб

ЗГАДАТИ ДРУЗІВ

Питає небо: — Йдеш куди? І звідки? —
Душа у відповідь змовкає і пашисть...
Я пережив вже друзів-однолітків —
І це мене не тішить, а страшить.

Мене не змила ще життєва повінь —
То маю чимось відплатить взамін...
Мій творчий чемодан іще не повен —
Ще може трохи умістити він.

І хоч рука вже не така завзята,
Все ж хочеться, без почуття вини
Згадати друзів... Й вам усім сказати
Те, що не встигли вимовить вони.

Вадим Крищенко

Що ж, моя вдячність — директору школи Маленко Людмилі Борисівні, Ользі Миколаївні Лободі й усьому колективу Білківської школи за організацію цієї експозиції особливо душевно глибока, адже нас привчили говорити добрі слова людям після їх відходу в інші світи, а не за життя.

Село моє — для мене ти єдине. Для мене ти найкраще на землі. Бо тут я народився, тут уперше побачив сліпучу синь українського неба і золотаві пшеничні поля.

Білка — таке маленьке слово, а як тріпоче серце, коли його почує. Білка — село, яке зростило і дало Україні стільки цікавих талановитих людей, які прославили його на всю країну, і навіть на весь світ. Про одну таку видатну особистість і піде наша розмова.

Це наш земляк Іван Семенович Сміян. Він народився в Білці, тут закінчив 7 класів школи. Це постать такого масштабу, такої багатогранності, що надзвичайно важко, і водночас почесно, виділити основні напрямки його творчої, наукової та просто людської діяльності у доволі обмеженій розповіді. І все-таки, почнемо з того, що Іван Семенович Сміян — відомий науковець, провідний вчений, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України. Він є фундатором та очільником могутньої педіатричної наукової школи, званої не лише в Україні, а й за її межами.

Водночас це висококваліфікований лікар-педіатр, талановитий педагог, учні якого — доктора та кандидати медичних наук — сьогодні з честю й шаною продовжують справу свого великого ВЧИТЕЛЯ. А ще — це людина — глибока за змістом, завжди відкрита, надзвичайно щира, мудра та доброзичлива.

Усе своє життя Іван Семенович присвятив лікуванню дітей. З того самого моменту, як була обрана перша сходинка до майбутньої професії — фельдшерсько-акушерська школа. І після неї — робота в селі Вербівці,

що на Тернопіллі. Пізніше була вища освіта — у Харківському медичному інституті, і новий фах — лікар-педіатр. Скільки дитячих історій — веселих і сумних — залишили з того часу свій слід у душі Івана Семеновича — не злічити. Працював лікарем, згодом головним лікарем дитячого санаторію «Джерело» у Трускавці. У 1970 році доктору медичних наук запропонували очолити кафедру педіатрії Тернопільського державного медичного інституту. Успіх на педагогічній ниві, неабиякі організаторські здібності й енергійність сприяли тому, що за 5 років він став проректором, а ще через 5 — ректором цього вузу. Перелік титулів, знань і нагород цієї неординарної людини навряд чи варто наводити. Він справжній лікар, а для справжнього лікаря його професія — це вже титул, а найкраща нагорода — здоров'я тих, кого лікував.

Правда, є два цікавих моменти в його біографії, на яких варто зупинитися. У 1997 році ім'я Івана Сміяна було занесене до книги «2000 видатних людей століття» Інтернаціонального біографічного центру в Кембриджі, а кілька років потому — до редакційної колегії газети «Ваше здоров'я», де він успішно працював довгі роки.

Червоною ниткою всього його життя є постійне відображення свого «Я» — у кожній дії, у кожному своєму вчинку: від молодого хлопчини — випускника медичного училища, до професора та член-кореспондента НАМН України.

В основі такого насиченого та цікавого життя лежить праця, яка приносить задоволення і насолоду. «Праця є однією з неодмінних умов мистецтва дожити до ста років», — писав А. Шаврель. За плечами І. С. Сміяна чималий неоціненний доробок — він автор понад 600 наукових праць, в тому числі 72 монографій, підручників, навчальних посібників, брошур, лекцій по педіатрії. Сьогодні великий життєвий досвід ученого, лікаря, педагога висвітлюється у літературно-художніх творах, автобіографічному циклі книг («Від книги до книги», «Від крісла до крісла», «Думи мої, думи мої...», «Господи, помилуй і спаси», «Парад академій, університетів», «Сонце сходить і заходить», «Минають дні, минають ночі...», «Минули наші неспокійні дні», «Повітрям дихають одним...», «Щоб в усіх у нас все було гаразд», «Що це — людина?..», «Ори свій лан...», «Як важко все життя щасливим бути...», «Любов за нас пішла на Хрест...», «Кожен з нас на ниві життя — жнець...», «Один день.... Життя мого...», — всього 34, де через спогади та роздуми автор дивиться на свій непростий шлях, ділиться поглядами на професійні, етичні, моральні аспекти життя.

Кожна книга — школа життєвої мудрості, як «ковток цілющої води», є прикладом любові до своєї професії, спеціальності, любові до близьких, до своїх однодумців, любові до життя; є надзвичайно цінним джерелом виховання в людей, а тим більше у молоді, найбагатородніших людських якостей, які повинні бути притаманними українському лікарю, інтелегентній людині.

Деякі з цих книг можна побачити на експозиції, присвяченій нашому знаменитому земляку в шкільному краєзнавчому музеї. Багато книг містять дарчий надпис, адже Іван Семенович ніколи не поривав зв'язок зі своєю малою батьківщиною, веде переписку з білчанами, зокрема з нашою школою. Минулого року Іван Степанович прислав чергову свою автобіографічну книгу, яка має назву «Миттєвість». Сподіваємося, не останню.

10 січня 2018 року Івану Семеновичу Сміяну виповнилося 89 років. Побажаємо ж йому міцного здоров'я, творчої наснаги, нових наукових пошуків і втілення їх у життя.

Лобода О. М.

Колектив Білківської школи розуміє, що «Вічним законом нехай буде: учить і учиться всьому через приклади, настанови і застосування на ділі. Без прикладу нічому не навчишся» (Ян Амос Коменський). І це основа шкільного життя (вулиця, батьки, вчителі, викладачі вузів, коледжів...). Ось, читаю, подумай над роздумами Юрія Мушкетика з цього приводу:

«Якось я виступав перед однією громадою і мені кажуть; «Юрію Михайловичу, скажіть щось мудре». А звідки у мене взятися мудрості, якщо я все життя прожив при дурнях. Був Сталін, помер, сказали — дурень, були Хрущов, Брежнєв, Горбачов... та й наші незалежницькі не засвітилися мудрістю. Приходить новий і ми сподіваємося: оце Він. А він такий самий, чіпляється за владу, за свої добра. Не знайшлося жодного, бодай трохи схожого на римського імператора Діоклетіана. Коли йому обридла влада, сварки сенату, коли побачив, що нічого зробити не може, він покинув трон і повернувся у свою латифундію. А в Римі справи йдуть кепсько. І тоді сенат посилає делегацію просити Діоклетіана повернутися на трон. Коли Діоклетіан прочитав звернення до нього сенату, він розсміявся і сказав: «Якби вони побачили, яку капусту я тут вирощую, вони б такої дурниці не писали»... (із статті «Історичні паралелі» «ЛУ» 8 лютого 2018).

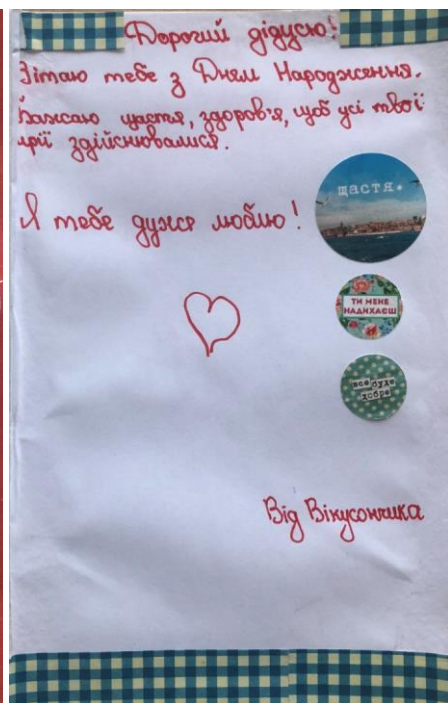
А наших теперішніх владців цікавить не капуста, а

АЛІБІ АЛІ-БАБ УКРАЇНИ

Алібі у депутата:
баба залишила спадок.
Алібі у міністра:
дружина тепер — бізнесвумен.
Алібі у прокурора:
теща у бізнесі змалку.
Алібі у податківця:
син старший, змінивши стать,
став бізнесвумен року,
при тому настільки успішним,
що за останніми даними
уже бізнесвумен — форбс.

Михайло Стрельбицький

Радість моя, сонце моє, онука Вікторія, також потішила мене своєю майстерністю та творчістю. Вона на листівці спорудила «З Днем Народження», а потім написала «Дорогий дідусю! Вітаю тебе з Днем Народження. Бажаю щастя, здоров'я, щоб усі твої мрії здійснювалися. Я тебе дуже люблю». Намалювала серце, наклеїла кружечки, на яких написано: «Щастя», «Ти мене надихаєш», «Все буде добре». А нижче: «Від Вікусончика».

Я можу сказати: уся в мене. Зробила вона це привітання не стандартно, а з фантазією. А тому

Ти — скарб мій,
Дорога внучка!
Відразу до серця ти знайшла
Свій чарівний ключик.
Я тебе розумію
Прямо з півслова,
Будь красива і розумна,
Щаслива, здорова! (ФБ)

У мене склалося враження, що 14-літня Вікуся зрозуміла Фредеріка Дугласа: «Велич людини складається з її здатності до дії і з вірного застосування сил до того, що необхідно зробити».

Це зрозумів і онук Василя Сухомлинського:

«У садку росла стара вишня. Маленький хлопчик Олесь побачив недалеко від неї маленьку вишеньку та й питає дідуся:

— Дідусю, де взялася ця маленька вишенька?

— З кісточки виросла, — відповів дідусь.

— То це донечка старої вишні?

— Так, донечка.

— А внучка у старої вишні буде?

— Буде, Олесю, — відповів дідусь, — якщо ти викохаш оцю маленьку вишеньку, діждешся з неї ягідок, посадиш кісточку, то з кісточки її виросте внучка старої вишні.

Олесь задумався.

— Я вирощу внучку старої вишні, — сказав Олесь».

Кожний візит Вікусі до нас (до діда й баби) — це ковток свіжого повітря, промінчик ранішнього сонця, пишність розквіту рози весною, багатство ягід, слив, яблук, груш... влітку та осені... Адже це не секрет, що здоровий дух та здорова плоть онуків діє оздоровчо на грішну душу та слабке тіло «предків». Так що, онуки, пам'ятайте: в и, разом із Богом, — головний фактор тривалості духовного й фізичного життя дідусів і бабусь.

На цьому я поставлю крапку в цій 36-й книзі — «Старість...».

Літературно-художнє видання

СМІЯН Іван Семенович

Старість...

Книга 36

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Світлани Бедної*
Відповідальна за випуск *Маргарита Більчук*

Формат 60×84/16. 10,26 ум. др. арк., 7,49 обл.-вид. арк. Тираж 100. Замовлення № 19-224.

Видавець і виготовлювач Редакція газети «Підручники і посібники».
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.

Збут: pip.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua
www.pp-books.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4678 від 21.01.2014 р.

Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.
Тел.: (0352) 42-43-76; 097-50-35-376
pip.bookpost@gmail.com